

godina VIII. / br. 29 / rijeka / rujan 2012. / besplatni primjerak

zeleno i psjavo

magazin primorsko-goranske županije

Seice
oaza odmora i oporavka

gradovi općine

primorsko-goranska županija

Republika Hrvatska

Primorsko-goranska županija

Adamićeva 10, 51000 Rijeka
T: ++385 51 351-600 F: ++385 51 212-948
info@pgz.hr • www.pgz.hr

Obnašatelj dužnosti župana:
prof. dr. sc. Vidoje Vujčić
Predsjednik Županijske skupštine:
Ingo Kamenar

Općina Mrkopalj

51315 Mrkopalj, Stari kraj 3
T: ++385 51 833 131
F: ++385 51 833 101
opcina-mrkopalj@ri.t-com.hr
www.mrkopalj.hr

Općinski načelnik:
Ivica Padavčić
Predsjednik vijeća:
Mario Blašković

Općina Brod Moravice

51312 Brod Moravice,
Stjepana Radića 1
T: ++385 51 817 180/817 355
F: ++385 51 817 002
opcina.brod.moravice1@ri.t-com.hr
www.brodmoravice.hr

Općinski načelnik:
Dragutin Crnković
Predsjednik vijeća:
Branimir Svetličić

Općina Skrad

51311 Skrad,
J. Blaževića Blaža 8
T: ++385 51 810 680/810 680
F: ++385 51 810 680
opcina.skrad@ri.t-com.hr
www.skrad.hr

Općinski načelnik:
Damir Grgurić
Predsjednik vijeća:
Ivan Crnković

Općina Ravna Gora

51314 Ravna Gora,
Ivana Gorana Kovačića 177
T: ++385 51 829 450
F: ++385 51 829 460
opcina-ravna-gora@ri.t-com.hr
www.ravnagora.hr

Općinski načelnik:
Anđelko Florijan
Predsjednica vijeća:
Jasna Škorić

Grad Vrbovsko

51326 Vrbovsko,
Goranska 1
T: ++385 51 875 115/875 228
F: ++385 51 875 008
gradsko.poglarstvo.vrbovsko@ri.t-com.hr

Gradonačelnik:
Željko Mirković
Predsjednik vijeća:
Dražen Mučić

Grad Čabar

51306 Čabar,
Narodnog oslobođenja 2
T: ++385 51 829 490
F: ++385 51 821 137
info@cabar.hr
www.cabar.hr

Gradonačelnik:
Željko Erent
Predsjednik vijeća:
Zdravko Tomac

Grad Delnice

51300 Delnice,
Trg 138. brigade HV 4
T: ++385 51 812 055
F: ++385 51 812 037
grad-delnice@ri.t-com.hr
www.delnice.hr

Gradonačelnik:
Marian Pleše
Predsjednik vijeća:
Mladen Mauhar

Općina Čavle

51219 Čavle, Čavle 206
T: ++385 51 208 310
F: ++385 51 208 311
opcina.cavle@ri.t-com.hr
www.cavle.hr

Općinski načelnik:
Željko Lambaša
Predsjednik vijeća:
Josip Čargonja

Općina Jelenje

51218 Dražice,
Dražičkih boraca 64
T: ++385 51 208 080
F: ++385 51 208 090
opcina.jelenje@ri.t-com.hr
www.jelenje.hr

Općinski načelnik:
Branko Juretić
Predsjednik vijeća:
Damir Maršanić

Grad Kastav

51215 Kastav,
Zakona kastafskega 3
T: ++385 51 691 452
F: ++385 51 691 454
grad-kastav@ri.t-com.hr
www.kastav.hr

Gradonačelnik:
Ivica Lukanović
Predsjednik vijeća:
Dalibor Čiković

Općina Viškovo

51216 Viškovo, Vozišće 3
T: ++385 51
503 770 / 503 772
F: ++385 51 257 521
nacelnik@opcina-viskovo.hr
www.opcina-viskovo.com

Općinski načelnik:
Goran Petrc
Predsjednik vijeća:
Igor Rubeša

Općina Klana

51217 Klana, Klana 33
T: ++385 51 808 205
F: ++385 51 808 208
opcina.kl@globalnet.hr
www.klana.hr

Općinski načelnik:
Matija Laginja
Predsjednik vijeća:
Dorijan Valentić

Općina Kostrena

51221 Kostrena,
Sv. Lucija 38
T: ++385 51 209 000
F: ++385 51 289 400
opcina-kostrena@ri.t-com.hr
www.kostrena.hr

Općinski načelnik:
Miroslav Uljan
Predsjednica vijeća:
Ankica Lörinc

Grad Rijeka

Korzo 16, 51000 Rijeka
T: ++385 51 209 333
F: ++385 51 209 520
protokol@rijeka.hr
www.rijeka.hr

Gradonačelnik:
mr. sc. Vojko Obersnel
Predsjednica vijeća:
Dorothea Pešić-Bukovac

Općina Matulji

51211 Matulji,
Trg Maršala Tita 11
T: ++385 51 274 283
F: ++385 51 274 114
info@matulji.hr
www.matulji.hr

Općinski načelnik:
Mario Čiković
Predsjednik vijeća:
Željko Grbac

Općina Lovran

51415 Lovran,
Šetalište maršala Tita 41
T: ++385 51 291 045
F: ++385 51 294 862
opcina.lovrana@ri.t-com.hr
www.opcinatlovrana.hr

Općinski načelnik:
Emil Gržin
Predsjednica vijeća:
Đurđica Tancabel

Grad Opatija

51410 Opatija,
Maršala Tita 3
T: ++385 51 701 322
F: ++385 51 701 316
grad.opatija@opatija.hr
www.opatija.hr

Gradonačelnik:
Ivo Dujmić
Predsjednik vijeća:
O'Brien Schlaunich

Općina Mošćenička Draga

51417 Mošćenička Draga,
Trg slobode 7
T: ++385 51
737 536 / 737 621
F: ++385 51 737 210
mosc-draga-opcina@ri.t-com.hr

Općinski načelnik:
Ratko Salamon
Predsjednik vijeća:
Nedeljko Dražul

Grad Mali Lošinj

51550 Mali Lošinj,
Riva lošinjskih kapetana 7
T: ++385 51 231 056
F: ++385 51 232 307
gradonacelnik@mali-losinj.hr
tajnik@mali-losinj.hr
www.mali-losinj.hr

Gradonačelnik:
Gan Cappelli
Predsjednik vijeća:
Anto Nedić

Grad Cres

51557 Cres,
Creskog statuta 15
T: ++385 51
661 950 / 661 954
F: ++385 51 571 331
grad@cres.hr
www.cres.hr

Gradonačelnik:
Kristijan Jurjako
Predsjednik vijeća:
Marčelo Damijanjević

Grad Rab

51280 Rab,
Trg Municipium Arba 2
T: ++385 51 777 460
F: ++385 51 724 777
tajnica@grad-rab.com
www.rab.hr

Obnašateljica dužnosti
gradonačelnika:
Rosanda Krstinić-Guščić
Predsjednik vijeća:
Berislav Dumić

Općina Punat

51521 Punat, Novi put 2
T: ++385 51 854 140
F: ++385 51 854 840
opcina-punat@ri.t-com.hr
www.opcina.punat.hr

Općinski načelnik:
Mladen Juranić
Predsjednik vijeća:
Manijan Kereži

Općina Lopar

51281 Lopar, Lopar BB
T: ++385 51 775 593
F: ++385 51 775 597
tajnik@opcina.lopar.hr
www.opcina-lopar.hr

Općinski načelnik:
Alen Andrešković
Predsjednik vijeća:
Damir Paparić

Općina Malinska-Dubašnica

51511 Malinska,
Lina Bolmarčića 22
T: ++385 51 750 500
F: ++385 51 859 322
info@malinska.hr
www.malinska.hr

Općinski načelnik:
Anton Spicijarić
Predsjednik vijeća:
Josip Somilić

Općina Vrbnik

51516 Vrbnik, Trg Škujica 7
T: ++385 51 857 039/857 310
F: ++385 51 857 099
opcina-vrbnik@ri.t-com.hr
www.opcina-vrbnik.hr

Općinska načelnica:
Marija Dujmović-Pavan
Predsjednik vijeća:
Slavko Zahija

Općina Baška

51523 Baška, Palada 88
T: ++385 51 750 550
F: ++385 51 750 560
opcina-baska@ri.t-com.hr
www.baska.hr

Općinski načelnik:
Toni Juranić
Predsjednik vijeća:
dr. Ivan Juranić

Općina Dobrinj

51514 Dobrinj,
Dobrinj 103
T: ++385 51 848 344
F: ++385 51 848 141
opcina-dobrinj@ri.t-com.hr
www.dobrinj.com

Općinski načelnik:
Neven Komadina
Predsjednik vijeća:
Alen Samarić

Grad Krk

51500 Krk,
Trg Josipa bana Jelačića 2
T: ++385 51 401 100/401 112
F: ++385 51 221 126/401 151
grad-krk@ri.t-com.hr
www.grad-krk.hr

Gradonačelnik:
Dario Vasilčić
Predsjednik vijeća:
Josip Staničić

Opći podaci

Ukupno stanovništvo 296.123
Gradova 14
Općina 22
Naselja 510

Infrastruktura

Ceste 3.490 km
Željeznice 135,5 km
Luke 86
Zračne luke 4

Izvori statističkih podataka:

Hrvatska gospodarska komora-Županijska komora Rijeka; Statistički ljetopis Primorsko-goranske županije Odsjek za statistiku Ureda državne uprave u Primorsko-goranskoj županiji i FINA

Rezultati popisa stanovništva iz 2011. godine
Gospodarski podaci se odnose na 2010. godinu.

Struktura prihoda po djelatnostima

Trgovina 43 %
Prerađivačka industrija 23,4 %
Prijevoz, skladištenje i veze 9,1 %
Građevinarstvo 8,4 %
Poslovanje nekretninama, iznajmljivanje i poslovne usluge 7,4 %
Hoteli i restoranti 4,5 %

Gospodarstvo

Udio Županije u ukupnom prihodu Republike Hrvatske 5,6 %
Izvoz roba 563 milijuna USD
Uvoz roba 1072 milijuna USD

5-8 90 dana
županijski info

9-13 razgovor
mons. Ivošlav Linić,
rektor Katedrale Sv. Vida

14-15 na kavi
Željko Mirković,
gradonačelnik Vrbovskog
Nemamo vremena za čekanje

16-17 vizitka:
Seting inženjering, Delnice
Znanjem i upornošću do svjetskih
tržišta

18-19 projekti
Školska dvorana u Krku
Dvorana zvana čežnja - uskoro
dovršena

20-21 projekti
Muzej lovstva, šumarstva i
ribolova
Muzejska karika koja nedostaje

22-27 kartulina
Selce
Oaza odmora i oporavka

28-31 manjine
Bošnjaci
Okupljati mlade, čuvati jezik i
identitet

32-37 susjedi
Senj, Ličko-senjska županija
Grad koji je upregnuo buru

38-40 ustanove
Ugostiteljska škola Opatija
Brend koji je probio okvire škole

41-43 portreti
Dejan Rubeša, vinar
Vinski vitez od kastavske belice

44-45 oko nas
Studij Talijanistike
S talijanskim jezikom od jaslica do
fakulteta

46-47 oko nas
Volonterka Darinka Mikić
Najbolja i najstarija volonterka
zeleno-plave županije

48-49 sport
Marin i Dan Lovrović, jedriličari,
olimpijci
Triler sa sretnim završetkom

50-51 udruge
Terapijsko jahanje Pegaz
Napredak djece najbolje vide roditelji

52-53 pet pitanja
Glazbena diva Radojka Šverko
Karijera koja traje već 45 godina

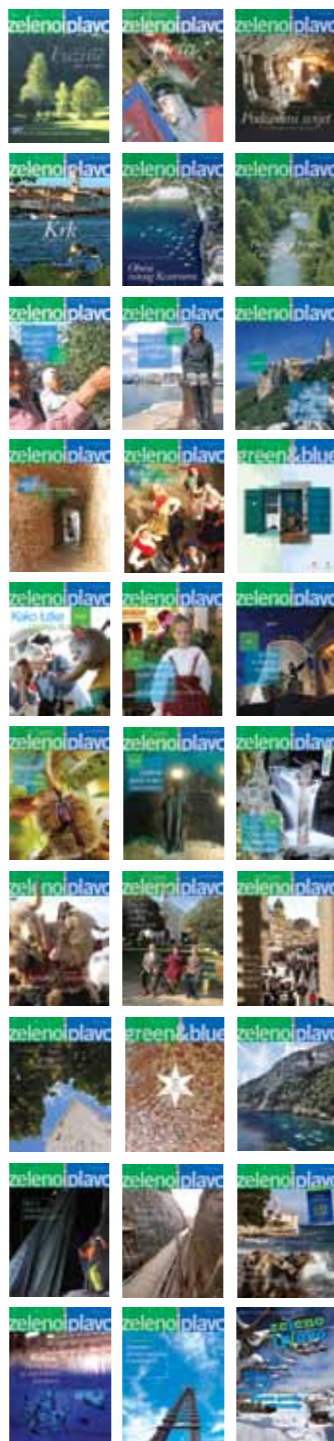
54 info zip
dobitnici nagradne križaljke

55 križaljka
Senj

56 vaša pisma

57 pijat
Villa Sandi, pension-restaurat,
Čavle

58-59 štorija
Zrcalo u Čunskom

Impressum:
zeleno i plavo
magazin PGŽ

ISSN 1845-5220
Izlazi 4 puta godišnje
Godina VIII
Broj 29
Rujan 2012.

Izdavač:
Primorsko-goranska županija,
Adamićeva 10, Rijeka
info@pgz.hr
www.pgz.hr
tel: 051 / 351 612

Za izdavača:
Prof. dr.sc. Vidoje Vujić
Odgovorni urednik:
Branko Škrobonja

Glavni urednik:
Dragan Ogurlić

Autori tekstova:
Dragan Ogurlić, Marinko Krmpotić,
Barbara Čalušić, Zdravko Kleva,
Boris Perović, Slavica Kleva,
Mladen Trinajstić

Fotografije:
Sandro Rubinić, Petar Fabijan,
Marinko Krmpotić, Mladen
Trinajstić, Nikola Kurti
Naslovnica:
Sandro Rubinić
Zadnja:
Renco Kosinožić

Ilustracija:
Vjekoslav Vojo Radoičić

Lektor:
Jasna Škorić

Likovno oblikovanje:
Ivica Oreb

Marketing i produkcija:
Makol marketing, Rijeka, narudžba
oglasa na e-mail: makol@makol.hr
ili fax 051 / 677 226

Tisak:
Radin print, Sv. Nedelja
Naklada:
15.000

Idući broj magazina "Zeleno i
plavo" izlazi u prosincu 2012.

Predbilježi se i besplatno primaj poštom magazin Primorsko-goranske
županije **zeleno i plavo**
info@pgz.hr
www.pgz.hr
tel: 051 / 351 612

Potpisivanje sporazuma o modernizaciji luke Mišnjak

Početak srpnja napokon je otvoreno novo trajektno pristanište Stinica, čime je dosadašnje pristanište u Jablancu zauvijek otpremljeno u povijest, a mjesto Jablanac dobilo mir koji su njegovi stanovnici dugo čekali. Za sav promet i putnike otvorena je tako redovna linija prema otoku Rabu između trajektnog pristaništa Mišnjaka i Stinica a uređenje potonjeg pristaništa i pristupne ceste stajalo je 56 i pol milijuna kuna. Prvi se trajektom "Barbat" provezao predsjednik Vlade Zoran Milanović sa suradnicima, a tijekom putovanja na brodu je potpisan i ugovor o prvoj fazi modernizacije trajektnog pristaništa u Mišnjaku, vrijedan ukupno dva i pol milijuna kuna. Spora-

Brži i komforniji prilaz otoku Rabu

Prilaz novom pristaništu (Sergej Drechsler)

zum o sufinanciranju troškova sanacije i rekonstrukcije trajektne luke Mišnjak potpisali su ministar pomorstva prometa i infrastrukture Siniša Hajdaš Dončić, obnašatelj dužnosti primorsko-goranskog župana, prof.dr.sc Vidoje Vujić i Rosanda Krstinić-Guščić, obnašateljica dužnosti gradonačelnice Raba, s ravnateljem Županijske lučke uprave Rab, Vanjom Debelićem.

Direktor Rapske plovidbe Dragan Andrić tom je prilikom podsjetio da se iduće godine obilježava 50 godina Rapske plovidbe, kao i da je u tom razdoblju prevezeno oko 25 milijuna putnika i oko 8 milijuna vozila u oba smjera na liniji koja

povezuje otok Rab s kopnom. Objasnio je da luka Stinica zasigurno donosi novu kvalitetu povezivanja s kopnom za otočno stanovništvo i razvoj otočnog gospodarstva, te mogućnost nabavke većih brodova i bržeg prometa putnika i vozila. Zadovoljstvo zbog nove trajektne luke izrazila je i gradonačelnica Raba Rosanda Krstinić Guščić, naglasivši da će ovime turisti i građani Raba imati brži i komforniji prilaz otoku.

Inače, relacija između Stinice i Mišnjaka duža za simboličnih 370 metara, što znači da će putovanje trajektom vremenski biti gotovo isto kao i ranije iz Jablanca. ■■

PARK ŠUMA GOLUBINJAK

Trinaesti susret umirovljenika PGŽ

Tradicionalni 13. susret umirovljenika Primorsko-goranske županije u Park šumi Golubinjak privukao je više tisuća posjetitelja, a kako je to u svojoj pozdravnoj riječi potvrdio i Anđelko Manestar, predsjednik Matice umirovljenika Primorsko-goranske županije, susretu su nazočili i umirovljenici iz Istarske, Ličko-senjske, Karlovačke, Zadarske i Sisačko-moslavačke županije te susjedne Slovenije. Nastavak je to dobrog običaja okupljanja umirovljenika, uz uživanje i rekreaciju na svježem planinskom zraku i u hladu borova. Naravno, nije izostalo ni kritičnih tonova, jer situacija s mirovinama nije nimalo blistava - one naprosto ne mogu slijediti porast životnih troškova i zato se moglo čuti i da odlazak u mirovinu zapravo znači odlazak u siromaštvo. Mirovina hrvatskih "penzića" najmanja je u Europi, što se mora promijeniti.

Primorsko-goranska županija i Regionalna razvojna agencija Porin predstavili su katalog investicija Primorsko-goranske županije, vodič za sve potencijalne investitore. Čelni ljudi svih trideset i šest gradova i općina s područja županije upoznati su i s nacrtom novog Županijskog prostornog plana

Tridesetak projekata traži investitore

Čelnici jedinica lokalne samouprave na radnom sastanku u Opatiji

Šesti susret Župana s gradonačelnicima i općinskim načelnicima s područja Primorsko-goranske županije održan je 5. i 6. srpnja u opatijskom hotelu "Villa Kapetanović". To je bila prilika da po prvi put Primorsko-goranska županija i Regionalna razvojna agencija Porin predstave katalog investicija PGŽ-a, vodič za sve potencijalne investitore. Za sve moguće sektore pripremljen je popis svih većih ili zanimljivijih projekata, a gradonačelnicima i načelnicima je ponuđeno da se i sami sa svojim lokalnim projektima pridruže toj inicijativi. Prvi objedinjeni katalog investicija za cijelu PGŽ obuhvaća popis projekata sa svim detaljima i fazama pripremljenosti za tridesetak velikih investicija, ponajprije infrastrukturnih i energetskih, poput autoceste Križišće – Žuta Lokva, razvoja Luke Rijeka, gradnje nove željezničke pruge Rijeka-Zagreb-Botovo, rekonstrukcije Zračne luke Rijeka, a onda i nizu manjih regionalnih projekata, od nove ribarske luke i radne zone u Valbiskiu, do autobusnog kolodvora u Rijeci, javne garaže Brajda, poslovnog centra Slatina u Opatiji, luka Bakarac i Kraljevica, sportskog centra Platak, automotodroma Grobnik, golf terena u Dubini na Grobniku, Bijele Kose u Vrbovskom, turističkog kompleksa na Preluku, marina na Pećinama i Kantridi, waterfronta na Delti itd.

Gradonačelnik Opatije Ivo Dujmić u društvu kolega

Prvi objedinjeni katalog investicija obuhvaća popis projekata sa svim detaljima i fazama pripremljenosti za tridesetak velikih investicija

Cilj suradnje Primorsko-goranske županije i poljskog Zapadno-pomorskog vojvodstva je stvaranje uvjeta za razvoj regija koje će surađivati na područjima transporta, gospodarstva, turizma, ekologije, sporta i kulture

Baltik i Jadran

premostiti strateškim odnosima

Suradnja u obostranom interesu - dvije regije surađivat će na području gospodarstva, zaštite okoliša i kulture

Olgierd Geblewicz i Vidoje Vujić potpisuju Sporazum o suradnji Zapadno-pomorskog vojvodstva i Primorsko-goranske županije

Mramorna dvorana Pomorskog i pomorsko-goranskog muzeja Hrvatskog primorja svjedočila je 9. kolovoza još jednom savezu - maršal zapadno-pomorskog Vojvodstva Olgierd Geblewicz i obnašatelj dužnosti Župana, prof. dr. sc. Vidoje Vujić, potpisali su Sporazum o suradnji Zapadno-pomorskog vojvodstva i Primorsko-goranske županije. Cilj ovog približavanja regija koje dijeli 1.300 kilometara, je stvaranje uvjeta za suradnju na područjima transporta, gospodarstva, turizma, ekologije, sporta i kulture, naročito u inicijativi oko stvaranja prometnog pravca koji će spojiti sjever i jug Europe. Sporazum o suradnji, istaknuo je hrvatski veleposlanik u Poljskoj Ivan Del Vecchio, predstavlja korak k novim, strateškim odnosima Hrvatske i Poljske, dodavši da je riječ o golemom interesu na obje strane. Početak tih strateških odnosa je koridor Baltik – Jadran, od Szczecina u Poljskoj do Rijeke. To je energetski koridor jer će plinovodom povezivati

dva LNG terminala, jedan na Baltiku, drugi na Krku, cestovni te željeznički, što će omogućiti transport roba bez čega nema razvoja riječke luke, kao i razvoja turizma, jedne od najvažnijih gospodarskih grana u obje regije, rekao je Del Vecchio. – Od svih novih članica EU Poljska se najbrže i najbolje prilagodila EU-standardima, stoga želimo da nam Zapadno-pomorsko vojvodstvo bude partner i mentor u prilagodbi naše regije EU, kao i u privlačenju sredstava iz EU fondova, uzvratilo je Vidoje Vujić. Delegacija Zapadno-pomorskog vojvodstva boravila je u Primorsko-goranskoj županiji od 8. do 10. kolovoza, a za to vrijeme održali su i sastanak s predstavnicima Zračne luke Rijeka na Krku, obišli Sveučilišni kampus na Trsatu, posjetili Lovran, Fužine te Muzej hrvatskog turizma u Opatiji. ■■

Tisućljetna povijest

Za svoje goste Primorsko-goranska županija pripremila je poseban dar, knjigu akademika Petra Strčića prevedenu na poljski "Od Papjeza Aleksandra III do Papjeza Jana Pawla II". Knjiga govori o povijesti našega kraja između dviju posjeta Papa, Aleksandra III koji je nakon Zadra posjetio Rab 1177. godine, gdje je posvetio stolnu crkvu sv. Marije, pa sve do posjeta Hrvatskoj Pape Ivana Pavla II koji je u Rijeci boravio pet dana lipnja 2003. godine

Najefektniji dio izložbe su lutke pavlina u prirodnoj veličini (A. Ravlić)

Izložba "Czriquenicza 1412" Crikveničane i njihove goste vraća u vrijeme kada su udarani temelji Crikvenice i vrijeme djelovanja pavlina od 15. do 18. stoljeća, a povodom obljetnice 600 godina imena Crikvenice

Velika obljetnica Crikvenice

Dr. Tea Mayhew, kustosica Pomorskog i povijesnog muzeja u Rijeci s knjigama dojmova o izložbi "Czriquenicza 1412" povodom 600. godina Crikvenice (A. Ravlić)

Povodom obilježavanja velike obljetnice - 600 godina imena Crikvenica, u Muzeju Grada Crikvenice 6. srpnja je otvorena izložba "Czriquenicza 1412 - život i umjetnost Vinodola u doba pavlina". Tako je na jednome mjestu skupljena bogata kulturno-povijesna baština s područja Crikvenice i cijeloga Vinodola te na iznimno zanimljiv način priča o vremenu djelovanja pavlina na ovim prostorima (15. - 18. stoljeće). Vrijedni stvaralački tragovi pavlina otkrivaju svijet ispunjen s mnogo rada i ljubavi prema umjetnosti, duhovnosti, medicini, ljekarništvu, obrazovanju i onovremenim stanovnicima, koji su redovnike zvali "bijelim

fratrima". Pavlini, koji se mogu smatrati i utemeljiteljima Crikvenice, na neki način i vode posjetitelje kroz izložbu, kao lutke u prirodnoj veličini. "Czriquenicza 1412" na zanimljiv način Crikveničane i njihove goste vraća u vrijeme kada su udarani temelji Crikvenice i vrijeme djelovanja pavlina od 15. do 18. stoljeća.

Izložba, koja će biti otvorena do 31. siječnja 2013., pripremljena je u suradnji s Pomorskim i povijesnim muzejom Hrvatskog primorja u Rijeci. Riječkom i Krčkom nadbiskupijom te Sveučilištem u Rijeci - Filozofski fakultet, Odsjek za povijest umjetnosti, a financijski je pomogli Grad Crikvenica i Primorsko-goranska županija. ■■

Najljepša u SAD hrvatskih korijena

Miss Amerike 2011. Teresa Scanlan, čiji su baka i djed Nives i Franko Jelich rodom s Ilovika, u srpnju je boravila na Iloviku i bila posebna gošća u nekim dijelovima naše Županije. Tereza je kao nećakinja vološćanskog župnika Petra Belanića, rodom iz Ilovika, sa sestrama posjetila svog strica u Župi Volosko i sudjelovala u misnom slavju, a ugostio ju je i opatijski gradonačelnik Ivo Dujmić. Posjetila je i Grad Mali Lošinj gdje su ih primili gradonačelnik Gari Cappelli i dogradonačelnica Ana Kučić.

Na misi u Župi Volosko (P. Fabijan)

Teresa s barbom, vološćanskim župnikom Petrom Belanićem

Za mene je obiteljski križ teže nositi. Puno teže. To sam rekao u sjemeništu pred skupom od 150 svećenika, kad su isticali kako je teško biti svećenik. Sve je teško, na svoj način. Recite mi, ča je to danas lako. Vi se dogovarate sa svojom obitelji, a ja sam sa sobom. Meni je svakako lakše

Teško je biti svećenik, ali što je danas lako

Grobnik mene asocira na moje korijene, pređe, moje stare, koji su se svi rodili, podigli i odgojili se na tom grobničkom kršu i tvrdoj grobničkoj zemlji, gdje na koncu i poživaju, i gdje je i meni mjesto kad me bude Bog pozvao. Rijeka je s Gromišćinom bogatija, snažnija i odlučnija. Zato što kod Grobničana prevladava hrvatski mentalitet

Razgovarao: Dragan OGURLIĆ
Snimio: Sandro RUBINIĆ

Mons. Linić na dodjeli Županijske nagrade za životno djelo, s Vidojem Vujićem

Mons. Ivošlav Linić jedan je od najpoznatijih svećenika u primorsko-goranskom kraju, jedan od onih, mogli bismo reći, koji je svojim djelovanjem obilježio drugu polovicu prošloga stoljeća. Župnik, dugogodišnji rektor riječke Katedrale, te ekonom Riječke nadbiskupije i papinski prelat, kao svećenik i kao osoba ostat će upamćen po posebnom stilu i otvorenosti, kao i sposobnosti da povezuje ljude u zajedničkoj ideji dobra i prosperiteta. Mons. Linić je svoj uzbudljiv životni put i karijeru svećenika na nagovor riječkog nadbiskupa dr. Ivana Devčića opisao u autobiografskoj knjizi "Ti si, Gospodine, baština moja". Zapamćenja mons. Linića o sebi i drugih o njemu potkrijepljena su brojnim dokumentima i fotografijama, na kojima je redovito okružen ljudima, u čije ime je i cijelog redovničkog života djelovao.

Ovogodišnji ste dobitnik Županijske nagrade za životno djelo. No, to je samo jedna u nizu ostalih nagrada koje ste dobili prethodnik godina...

- Da, najveći broj nagrada dobio sam prilikom 50-godišnjice svećeništva. To je tako, ljudi čovjeku zahvaljuju, a ja samo mogu samo zahvaliti Bogu da je moj život još uvijek aktivan i u pokretu, in movimento. I to mi daje zadovoljštinu i puninu. A nagrade koje sam primio od Pape, nadbiskupa Devčića, predsjednika Republike Mesića, plaketu Grada Rijeke i nagradu Županije, moram priznati da me raduju. Tu čovjek ima neku dozu samozadovoljstva, znači da je ipak netko prihvatio i primijetio da si nešto radio i da nešto vrijediš, da nije to baš sve za baciti. Na taj način sam to prihvatio, i na taj način sam predsjedniku Republike u ime svih nagrađenih držao govor.

A isto vam mogu reći, meni su došli neki ljudi, da bi me predložili za ovu Županijsku nagradu, i toj gospodi sam rekao: Vi to možete činiti ako ste to uistinu uvidjeli da sam ja dostojan te nagrade i da ona meni pripada. Ali ja neću prstom za to maknuti. Kasnije sam okupio te neke ljude, prijatelje i drage osobe u Park hotelu u Lovranu, da im svima zahvalim na podršci i na toj nagradi. Nije to bilo okupljanje osoba duhovnog i svećeničkog karaktera, osim nadbiskupa Devčića, fra Serafina s Trsata i nekoliko ljudi iz crkve, drugo su bili sve laici, njih četrdesetak-pedesetak. S njima ja prijateljujem, i govorim im hvala, u intimi našoj.

Grobnik je bio daleko od Rijeke

Vi ste grobnički sin...

- Da, jesam. Grobnik mene asocira na moje korijene, pređe, moje stare, koji su se svi rodili, podigli i odgojili se na tom grobničkom kršu i tvrdoj grobničkoj zemlji, gdje na koncu i poživaju, i gdje je i meni mjesto kad me bude Bog pozvao. Živjeli su od svojih vlastitih ruku. Moj nonić po tati je bio poslovođa u riječkoj Tvornici papira, na pal-

tu. Zamislite, mi smo danas autom za pet minuta na Čavlima, a još pet minuta pa smo u Jelenju, a nonić je stanovao u Rijeci jer mu je daleko bila ta relacija Rijeka-Lukeži da hoda svaki dan. I zato je dolazio doma samo jedanput na tjedan. Za one pojmove to je bilo daleko. A kad sam ja već išao u školu, gospodine dragi, mi smo počeli s pješačenjem u gimnaziju na Sušaku. Svaki dan, pješke preko Trsata. Redovito smo kretali u sedam manje dvadeset iz Grada Grobnika, na osam smo bili u gimnaziji.

U Grobničanima se poklapa hrvatsko-primorsko-goranski mentalitet. Između Gorskog kotara otkuda puše ova naša bura, i ovaj bazen Grobničkog polja i sva ona sela oko Grobnika i navezanost na Rijeku i Sušak. To miješanje morskog i gorskog zraka, čini utjecaj i na Grobničane. Zdrav gorski zrak pomiješan sa zrakom punim soli, ozona i morskoga joda, čini taj mentalitet zdravim a ljudi to pokazuju i kroz svagdanji život. Vidite, mi smo različiti od Hreljana, koji su više gorštaci. Različiti smo i od Kastavaca. Tu vam je do rata vječito bio neki antagonizam, kojeg na sreću danas više nema jer se sve izmiješalo.

A što bi Rijeka bez Grobničana...

- Rijeka je s Gromišćinom bogatija, kako god okrenete. Snažnija i odlučnija. Zato što kod Grobničana prevladava hrvatski mentalitet. Nas je probudilo hrvatsko proljeće, tu je i početak onoga što se i pokazalo u Domovinskom ratu, gdje su se Grobničani naročito iskazali.

Zašto i ti nisi među njima?

Kada ste se odlučili za svećenički poziv?

- To vam je bilo pedesete godine. Imao sam 19 godina. Nakon male mature išao sam u trgovačku akademiju, koja je poslije prerasla u ekonomski tehnikum. I tu sam maturirao, te dobio namještenje u Oblasnom odboru Rijeke. Kad se taj Odbor ubrzo raspao, podijelili su nas da idemo u kotare službovati. I mene je dopalo namještenje u kotaru Mali Lošinj. Tamo me dopalo da radim u povjereništvu za državne nabavke. I, jednoga dana, ja sam bio na godišnjem odmoru, došao sam pred crkvu u Jelenju, gdje je bila krizma, berma. I ulazi kler sa biskupom Burićem u crkvu. I ja čujem u sebi glas: Zašto nisi i ti među njima? I ovaj glas, možete se i smijati i ne vjerovat, mene je progono non-stop. Ja nisam spavao noćima; Zašto i ti nisi među njima? To nije bio glas da ga čuješ, to je bio glas u meni, u duhu mome.

I jednoga dana, bilo je vrlo vruće kao danas, ja sam otišao sam i pozvonio na vrata sjemeništa na Belvederu: Ja sam taj i taj, završio sam tu i tu školu, ja bih se prijavio za bogosloviju. Primio me i vrata mi otvorio svećenik dr. Josip Švert, koji mi je otprve bio simpatičan. Moji su bili malo iznenađeni. Najesen sam primljen u bogosloviju, koju sam i

završio. U međuvremenu sam još bio i u vojsci, u Tuzli, Kreki, godinu dana.

Prva služba mi je bila: kapelan u Slunju, u okviru tadašnje Senjsko-modruške biskupije, koja je bila preko Rječine. Ovo s riječke strane bila je Riječka biskupija.

Plovan je za politiku bil nužno zlo

Osim Slunja, Vi ste imali tu sreću da služite u svom zavičaju...

- Je, poslije toga nakon pet godina u Slunju kao kapelan i četiri godine župnik u Cvitoviću pokraj Slunja premješten sam u Cernik. U Cerniku je župnik Fran Ljubičić ostario i njega su umirovili i ja sam preuzeo župu Cernik-Čavle, i upravitelj sam bio Kukuljanova. Recimo da sam time došao u kraj odakle sam ponikao. Međutim, znajte da je i u to vrijeme bila jedna razlika između toga dijela i Grada Grobnika, u načinu života. Čavle i Cernik bili su više orjentirani prema gradu, bilo je tu doista i pomoračkih zanimanja i, što ćemo fantazirati, bili su na svoj način i bogatiji od Podhuma ili Jelenja.

Kako je bilo biti svećenikom u ono vrijeme kada crkva nije bila simpatična vlastima...

- Slušajte, kad sam ja bio župnik u Cerniku, onda je bila akcija asfaltiranja ceste Cernik - Kukuljanovo. Za današnje pojmove nepojmljivo - ljudi iz Mjesnog odbora su skupljali po kućama doprinose za asfaltiranje ceste. A ja sam uvijek bio ovako

malo arogantan, pa sam rekao: slušajte, kada svaki učitelj koji je u Cerniku i Čavlima dade svoj obol za asfaltiranje onda ću dati i ja, jer sam i ja ovdje službenik. Onda se brzo iza toga dogodio i potres u Skoplju. I opet je mjesni odbor skupljao za post-radale u potresu, skupljali smo i mi u crkvi. I onda sam im dao svoj dar. I znate što su Grobničani rekli? Plovan je dal kraljevski dar.

Ali, kako bih vam rekao, u ono vrijeme plovan je bil nužno zlo. Za politiku. Ipak, naš narod je imao kršćansku dušu. Gdje god sam službovao, u Kordunu, Mrkoplju, ili Ravnoj Gori, Čavlima i Cerniku, ljudi su bili vjernici. Bilo je ipak nepojmljivo da nema svećenika. Puno puta sam vodio sprovode, koji su onda kretali od kuće, va crikvu i od crikve na groblje. Drugi dan je bila obično misa. Na sprovode su dolazili i ovi mudraci, komunisti prvoborci, dolazio je i Drago Haramija oko kojeg se nakon hrvatskog proljeća napravila jedna barijera, jer je pao u nemilost. Ostao je osamljen, samo sa svojom sestrom. I s plovanom, sa mnom, s kojim se onda redovito pozdravljao. Svi drugi pobjegli su od njega kao od šugave ovce.

Nakon demokratskih promjena mnogi su pohrli u crkvu, ali i to se s vremenom izventiliralo.

Crkva u ekonomiji

Imate puno iskustva među pukom... a onda ste došli u instituciju. Za ekonomu Nadbiskupije i upravitelja Katedrale.

Pa kolikoj djeci smo pomogli. Bosanskoj, slavonskoj... iz zaleđa Zadra... bila su tu, kod nas. Najeli smo ih, napili, dali im i odijelo ako je bilo moguće. To su vam na stotine svjedočanstava. Neka oni pričaju.

Nakon demokratskih promjena mnogi su pohrlili u crkvu, ali i to se s vremenom izventiliralo

- Ja sam bio izabran za ekonomu nadbiskupije. Mene je plebs, svećeničko vijeće izabralo. To mi je i struka, što je vjerojatno prevagnulo. Zajedno sam bio imenovan i za ekonomu sjemeništa, u listopadu 1971. Ni sobe nisam imao, nego sam spavao u zbornici na kauču, i morao sam ustati prije nego bi došli profesori. U isto vrijeme, ja sam imao kao ekonom sjemeništa i bogoslovije, imao mise nedjeljom na Kantridi kod Sv. Ante u 8 sati, potom na Sv. Katarini u kapeli do samih vojarni, i u 11 sati na Sušaku u Srca Isusova kod Burze rada. Znači, preko tjedna sam bio u instituciji a nedjeljom na ovaj način ipak povezan s običnim ljudima, vjernicima. To je dosta dugo trajalo. Dok nisam bio ovdje imenovan za upravitelja Katedrale. Tada su me razriješili dužnosti ekonomu sjemeništa i ostao sam samo ekonom Nadbiskupije i upravitelj Katedrale. Ali, Katedrala je vezana s ljudima, s gradom... a naročito s početkom devedesetih.

S nadbiskupom Pavlišićem mi smo u sedamdesetima počeli stvarati ekonomsku podlogu

Biskupije. Jer do mog dolaska mislim da se nije razmišljalo na duge staze, na troškove u investicijama kojih smo se morali prihvatiti, na popravci i gradnji crkava koje su bile u ruševnim stanjima nakon 2. svjetskog rata. Stvarali smo temelj za djelovanje, a uz to i jedan osjećaj preko svećenika, kojih je u biskupiji bilo oko stotinu, da vjernički dio mora biti spreman održavati sve te institucije koje imamo. A puk je bio strašno vjeran. Raspoloženje svake lokalne jedinice je bilo pozitivno. Naročito kad bi se obnavljala crkva, jer je narod govorio: "To je naše. Crkvu nam neće niki zet." Do moga dolaska župe su davale čak 40 posto prihoda vjernika za održavanje centralnih ustanova. Sigurno je da su Pavlišićeve sposobnosti probudile u zapadnom svijetu, pogotovo u Njemačkoj, osjećaj za pomoć crkvama, župama, sjemeništima i bogoslovijama u zemlji. I tada su preko noći pala davanja župa od 40 na 20 posto. To je strašno puno.

Danas, s demokratskim promjenama, financiramo se na račun nacionalizirane imovine i onoga što se dobiva iz budžeta i dakako da je to puno lakše nego je onda bilo. Ali, tada mi i nismo imali plaće. Kao što ni danas nisu neke. Moj ekonomat je završio 31. prosinca s plaćom od 2.800 kuna. Ste razumjeli? A nekada, dok sam radio kao ekonom u sjemeništu, imao sam stan i hranu. I imao si to što si mašio, odnosno od maše nagradu koji su dobio.

Gradani i riječka privreda obnovili Katedralu

Časna sestra Regina svjedoči da je Katedrala pravo oživjela tek kad ste Vi došli na mjesto rektora.

- Moj predčasnik je bio vrijedan čovjek, ali on je održavao samo krov katedrale, da to ne curi, i da se ne ošteti još više nego što se oštetilo za vrijeme 2. svjetskog rata. Stanje se popravilo ne samo s mojim dolaskom, nego rekao bih i s nekim ekonomskim prosperitetom, naročito u osamdesetima kada je financija bilo više i ljudi su ekonomski bolje stajali. Ljudi su bili skloni pomoći. Imam knjigu ljudi koji su davali svoj obol i darove za popravak Katedrale. A mi smo 1989. počeli temeljito obnavljati Katedralu. Još u komunističko vrijeme. I jedna od perjanica koji su materijalno pomogli u obnovi Katedrale bio je pokojni Marinko Ključariček iz Transjuga i Joža Štefan iz Luke. Pomogli su i drugi ljudi iz privrede i turizma. Sve skele, izvana i iznutra, dala su poduzeća Jadran, Primorje i Kvarner. Gdje su danas? Ja mogu odgovorno reći da su grad, građani i riječka privreda obnovili našu katedralu.

Da li mislite da bi danas bilo moguće tako nešto učiniti, u ovoj općoj neimaštini?

- Bilo bi sigurno puno teže. No međutim, kada govorimo o vitrajima, tu se odazvala Croatia Osiguranje, koji bi se i danas odazvali. Za vrijeme Slavka Linića, javio se u pomoći Grad Rijeka, koji

nam je dao zapuštene prostorije za pjevalište, koje smo vlastitim sredstvima i pomoću dobrih ljudi uredili. Danas za to Gradu plaćamo najamninu, tisuću kuna mjesečno. Ja sam uvjeren da nam bivši gradonačelnik najamninu ne bi naplaćivao, kao što u zadnje tri godine nismo dobili ni kune pomoći za potrebe zbora katedrale. Danas je i Grad na koljenima.

Vitraji za spomen

Je li Vam Slavko Linić u rodu?

- Ne, mi smo samo prezimenjaci, možda bi se našli negdje u desetom koljenu. Ali, pamtim da je Grad pod njegovim vodstvom isfinancirao veliki vitraj. Dalje, ako idemo, pomogli su u uređenju vitraja i Dezinskcija i Croatia Line. A na galeriji nisu više vitraji određenih firmi, nego određenih obitelji, npr. Mance iz Njemačke, pa Usmiani, pa Bura iz Potkilavca i drugi donatori koji su htjeli da budu ovjekovječeni u vitrajima Katedrale.

Tu su malo zaleđeni odnosi s prijateljskim gradom Neussom, jer sam im ja napisao: "Dragi prijatelji, riječka prvostolnica se obnavlja. Zar ne bi mogao i grad Neuss urediti ovdje jedan vitraj za vječnu uspomenu na prijateljstvo Rijeke i Neussa." Oni su se oglašili.

Pa ste im zamjerali... Ali Vi ni inače niste imali dlake na jeziku?

- Pa nisam... ali nikad se s nikim nisam tako zakućio da bismo se pograbili. I da si nismo prijateljski ruku dali i tad sam znao reći: Oprosti, ne jadi se, možda sam ja malo bil prenegal.

Je li katedrala Vaše životno djelo?

- Pa slušajte, ja mislim da je Katedrala uistinu moje životno djelo. U ovoj katedrali kakva je ona danas je puno moje muke i moga truda. A imam i ja u galeriji jedan vitraj koji sam financijski podmirio. Neka stoji zapisano.

Jedan moj dar, koji mi je Bog dal, je da ja lako uspostavim kontakt. Mi lako postanemo prijatelji.

Moram imati vremena za ljude

Nije svatko za to? Mislim, nema svatko dara za kontakte s ljudima.

- Da, i zato je to dar. Nije svatko za to jer su ljudi malo i nepokretni, da ne rečen koju težu riječ. Lakše je reći: nemam vremena. Ali, gospodine dragi, ja moram imati za vas vremena, a onda ćete imati i vi za mene. Ja moram biti osoba koja će znati prisiliti sebe na trud i rad s nekim. Svojevremeno me zvao iz Lošinja jedan za krštenje neke djevojke. Sad bih ja mogao reći da mi nismo župa, da je to druga biskupija... Ja sam se potrudio pa smo to riješili. Ili, jedna mi je žena iz Gorskog kotara plakala da je njezin čovjek napokon prihvatio u 62. godini da bi se krstio. Pa smo i to riješili. I svi sretni.

A najlakše je reći: vi niste moja župa, hote tamo svome plovanu... Moramo imati vremena jedni za druge. Slušaj, ja ne znam, ne znam koliko... koliko... sam ih ja zaposlio. Kad se naljutim, pa rečem: pustite me, nisam ja Biro za zapošljavanje. Došli bi mi: velečasni, vi ćete iskat meni posal.

Ma ne mogu ti ja iskat posal, nego ti ga nađi, a ja ću možda proć besedu kod nekoga, možda imam nekoga poznatoga, možda će se naći dobra duša kojeg ću ja uspjeti nagovoriti. Sad me već manje pitaju, jer sam ja već ostario, a moji su poznati otišli u penziju, i došli su mlađi.

Pa kolikoj djeci smo pomogli. Bosanskoj, slavonskoj... iz zaleđa Zadra... bila su tu, kod nas. Najeli smo ih, napili, dali im i odijelo ako je bilo moguće. To su vam na stotine svjedočanstava. Neka oni pričaju.

Čemu se uzrujavati

Ostaje zapisano što ste rekli koja je razlika između Vas i obiteljskog čovjeka: "Ako me boli samo mene boli, ako nemam samo ja nemam, a kad si u braku treba misliti na suprugu, djecu, jer ako njih boli sve u obitelji boli..."

- To je istina. To vi znate. Za mene je obiteljski križ teže nositi. Puno teže. To sam rekao u sjemeništu pred skupom od 150 svećenika, kad su isticali kako je teško biti svećenik. Sve je teško, na svoj način. Recite mi, ča je to danas lako. Vi se dogovarate sa svojom obitelji, a ja sam sa sobom. Meni je svakako lakše.

Sve je u životu teško i ozbiljno, ali uz pomoć Božju sve se može.

Kako pomoći onima koji nemaju?

- Slušajte, to je i principijelno teško riješiti. Jer, danas sve ih je više. Ali, da trebamo pomoći jedan drugome, da trebamo imati razumijevanja za one koji nemaju, to je sigurno. Dužnost i nužnost svakoga od nas. I mirno ne možemo poći spavati ako smo u mogućnosti, a tu mogućnost nismo iskoristili da nečiju muku ublažimo.

I, znate što. Čemu se uzrujavati zbog starosti, ili smrti. Što se uzrujavate, ljudi moji. Da imamo godine - imamo! Pa što, imali su i drugi. Živjeli su, prošli su, prije nas, i na nama je red. Doći će drugi iza nas. Ali to je tako. I ajde, budimo ponosni što smo načinili, ako smo nešto dobroga načinili, i molimo Boga da nam Bog bude milosrdan. ■■

Mi smo 1989. počeli temeljito obnavljati Katedralu. Još u komunističko vrijeme. Perjanice koji su materijalno pomogli u obnovi Katedrale bili su pokojni Marinko Ključariček iz Transjuga i Joža Štefan iz Luke. Pomogli su i drugi ljudi iz privrede i turizma. Sve skele, izvana i iznutra, dala su poduzeća Jadran, Primorje i Kvarner. Gdje su danas? Mogu odgovorno reći da su grad, građani i riječka privreda obnovili našu katedralu

Vrbovsko

Glavni problem mi je
nedostatak vremena, ali
pokušavam stići na sva mjesta
za koje dobivam pozive -
Željko Mirković

Nemamo vremena za čekanje

Napisao i snimio:
Marinko KRMPOTIĆ, i Arhiva ZIP

Cilj mi je privući kod svih nadležnih što više pažnje prema Gorskome kotaru, što bolje ih upoznati s poteškoćama i što više njih direktno dovesti "na teren" kako bi se upoznali sa stanjem jer će onda biti spremniji pružiti pomoć.

Na taj način vjerujem da mogu pomoći i Vrbovskom i Gorskome kotaru, kaže Mirković

Bez novaca je teško raditi

"Proračun se prepolovio, pomoć iz državnog i županijskog proračuna iznimno je slaba pa je sada jako teško raditi. Pred nekoliko godina iz države je redovno stizalo 4-5 milijuna kuna za određene komunalne poslove. Sada toga ima samo u mrvicama, a budući da su i prihodi bitno pali zaista je teško raditi", kaže gradonačelnik.

Među zaposlenije gradonačelnike u Hrvatskoj od početka ove godine svakako spada i Željko Mirković, čelni čovjek Vrbovskog. Naime, krajem prošle godine Mirković je kao kandidat SDP-a ušao u saborske klupe kao predstavnik 7. izborne jedinice i od tog trenutka uz posao gradonačelnika (tu dužnost sada obavlja volonterski) radno mu je mjesto na Markovom trgu. Naravno, obavljati dva tako odgovorna posla nije ni lako ni jednostavno, ali je, očito, potrebno želi li se pripomoći izlasku Vrbovskog i Gorskog kotara iz krize. Štoviše, posao saborskog zastupnika u svemu tome može itekako pomoći, ističe Mirković koji nema razloga ne biti zadovoljan i onime što je kao gradonačelnik ostvario u tri i pol godine obavljanja te dužnosti:

- Na posljednjim lokalnim izborima većinu mjesta u Gradskom vijeću osvojili su članovi Nezavisne liste Dražena Mučića, a na izborima za gradonačelnika pobjedio sam ja kao kandidat SDP-a pa je već tada bilo jasno da će za dobro provođenje vlasti biti nužna suradnja, ili kako se to političkim rječnikom kaže, kohabitacija. Do sada smo, usprkos tome što o svemu ne mislimo isto, tu suradnju i ostvarili što je pohvalno jer smo radili u vrlo teškim uvjetima.

Kako je spašena Pilana

- Naime, objašnjava Mirković, pri dolasku na vlast zatekli smo zaista teško stanje, posebno u gospodarstvu gdje je niz poduzeća koja su svojedobno bili ponos ne samo Vrbovskog, već cijelog Gorskog kotara, bilo u stečaju. Sukladno tome nezaposlenost je bila ogromna. Logično, cilj nam je bio smanjiti tu nezaposlenost i potaknuti razvoj privrede pri čemu nam mogućnosti nisu bile velike, a odlučili smo djelovati na području drvoprerađivaštva koje je svojedobno zapošljavalo najveći broj ljudi na području Grada Vrbovsko. Zato smo odlučili kao lokalna samouprava kupiti objekt nekadašnje pilane, potaknuti proizvodnju u njoj i potom je ponuditi na tržište. Iako je bilo

jako mnogo onih koji su tvrdili da nećemo uspjeti i da se to čak ne smije ni raditi, mi smo bili uporni i uspjeli u svom naumu pa je tako, nakon što je godinu dana Pilana Vrbovsko radila u sklopu gradskog poduzeća Poduzetnički centar, uslijedila njena prodaja kastavskom poduzeću "Cedar" d.o.o. koje se pokazalo sjajnim gospodarom te ne samo nastavilo s radom u dvije smjene, već pokrenulo i treću te kupilo ostali dio nekadašnje DI Vrbovsko u stečaju i najavilo nova daljnja ulaganja. Trenutačno u Pilani radi stotinjak ljudi, a mogućnost daljnjeg razvoja i novih zapošljavanja je očita pa s radošću možemo reći da smo uspjeli u svojoj namjeri.

Putem kojim smo krenuli u toj priči pokušat ćemo nastaviti i u slučajevima još dva poduzeća koja su u stečaju. Jedno od njih je nekadašnje "Sljeme" koje je radilo u okviru poduzeća "Poljoprerađa" iz Hrvatskog Leskovca. Budući da postoje ulagači koji bi bili spremni ući u posao na toj lokaciji, mi ćemo pokušati izdvojiti "Sljeme" iz okvira tog bivšeg poduzeća i omogućiti potencijalnim investitorima pokretanje novih aktivnosti i zapošljavanje. Isto tako razgovaramo s jednom turskom privrednom grupacijom zainteresiranom za pogon nekadašnjeg "Chromosa" u Moravicama i tu smo na pragu nekih dogovora pa se nadam da ćemo u tijeku našeg mandata riješiti i ova dva stečaja te, kao i u slučaju DI Vrbovsko, pokrenuti novu proizvodnju i zaposliti određen broj ljudi.

Dvorac sudski pripao gradu

Dobra je vijest svakako i to da je Grad Vrbovsko dobio sudski spor oko vlasništva nad srednjovjekovnim dvorcem u Severinu na Kupi. Što dalje?

- Budući da se taj sudski spor s obitelji Arko vodio godinama, vrlo je značajno da smo ga napokon priveli kraju. Sad je jasno da mi možemo raspolažati tim prostorom i objektom i uskoro će ovamo doći stručnjaci Ministarstva kulture i pravnici koji će izložiti sve mogućnosti (upravljanje objektom od strane grada ili države, davanje koncesije...)

nakon čega ćemo tom prostoru dati značaj kakav i zavređuje. Štovišem, u neke aktivnosti krećemo već ovog ljeta. Naime, uz pomoć Primorsko-goranske županije uskoro ćemo u uređenje prometnice, šetnica i biciklističkih staza na lokaciji od Riblja do Lesci. To će biti svojevrsni početak uređenja tog područja koje turizmu ne samo ovog našeg kraja, već cijelog Gorskog kotara može dati velik doprinos jer je povijesna vrijednost tog dvorca ogromna, a prirodne ljepote Kupe na tom dijelu zaista iznimne.

Početak ove godine pažnju goranske javnosti Grad Vrbovsko skrenuo je i potezom okrupnjavanja tri gradska poduzeća u jedno. Što je cilj tog čina?

- Samostalni rad tri poduzeća - Komunalac, Bijela kosa i Poduzetnički centar - išao je sve teže pa smo odlučili objediniti ih u jedno, proširiti krug njihove djelatnosti te ih još više staviti u funkciju poslova vezanih uz grad. Da bismo ih objedinili iskoristili smo novac zarađen prodajom pilane te od ta tri poduzeća stvorili jedno koje se zove Komunalac Vrbovsko. Cilj je kroz to poduzeće obavljati što više komunalnih poslova na području Grada, ali im istodobno omogućiti da se za posao natječu i u drugim sredinama. Osnivanjem tog poduzeća uštedjet ćemo u gradskom proračunu te osigurati posao i zaradu ljudima koji rade i žive na našem području.

Uz nezaposlenost Vrbovsko je posljednjih godina, kao i neki drugi krajevi Gorskog kotara, poznato i po mukama s vodoopskrbom i čistoćom vode. Što se tu učinilo i što je u planu?

- Stanje zaista nije lako i svjesni smo da nas u budućnosti čeka puno ulaganja u vodoopskrbu. Neke predradnje i temelje smo postavili otkupom zemljišta za pročištač i vodospremu na Senjskom za što se izrađuje potrebna dokumentacija, a morat ćemo posebnu pažnju posvetiti kakvoći vode uređenjem izvorišta Ribnjak, točnije postavljanjem jakih filtera za pročišćavanje na tom izvorištu.

Ti su poslovi financijski vrlo zahjevni i realizirati ćemo ih moći tek uz pomoć državnog poduzeća Hrvatske vode i financijske pomoći sa strane, bilo da je riječ o državnim ili EU fondovima.

Bijela kosa na čekanju

Što je s projektom izgradnje skijališta Bijela kosa o kojem je bilo puno govora, ali i dalje je realizacija jako daleko.

- Od Bijele kose nismo odustali ali to, ponavljamo stalno, sami ne možemo. Od silnih obećanja i pomoći o kojoj se pričalo nije se dogodilo ništa i sve što je do sada tamo napravljeno, urađeno je upravo od naše strane i iz sredstava gradskog proračuna - osigurali smo pristup, doveli struju i vodu, uredili čak i prostor za staze, a sad se od nas traži da čak i njih uredimo pa će se onda možda javiti neki ulagač. Država nam je do sada uglavnom dala samo obećanje - pred nepune dvije godine proglašeni smo jednim od projekata koje je država promovirala kod stranih ulagača, ali nikakvog odaziva nije bilo. Za ovu godinu, koliko mi je poznato, ne planira se ništa pa je očigledno da smo u fazi čekanja jer je tu riječ o iznimno velikim sredstvima, čak i za državu.

Kako izgleda istodobno biti i saborski zastupnik i gradonačelnik?

- Glavni problem mi je - nedostatak vremena. No, biti saborski zastupnik je čast i pokušat ću taj posao odraditi što bolje i kvalitetnije. Cilj mi je privući kod svih nadležnih što više pažnje prema Gorskome kotaru, što bolje ih upoznati s poteškoćama i što više njih direktno dovesti "na teren" kako bi se upoznali sa stanjem jer će onda biti spremniji pružiti pomoć. Na taj način vjerujem da mogu pomoći i Vrbovskom i Gorskome kotaru. Naravno, takav način rada traži puni angažman i zasta nije lako, bolje rečeno nemoguće je stići na sva mjesta za koje dobivam pozive. Nije lako, ali ne kukam", zaključio je Mirković. ■■

1 - Za kapitalna ulaganja Vrbovsko očekuje pomoć države i EU

2 - Ususret novom zapošljavanju - pogoni nekadašnje Drvne industrije Vrbovsko

3 - Unatoč tome što rijeka Dobra prolazi kroz Vrbovsko, predstoji puno ulaganja u vodoopskrbu

Od Županije očekujemo stručnu pomoć

"Suradnja s Županijom je vrlo dobra i ne treba na nju uvijek gledati samo kroz to koliko nam Županija financijski pomaže jer to i nije njena temeljna funkcija. Još i veća pomoć od toga nama je ona stručna pomoć pri osmišljavanju i realizaciji jačih projekata koji mogu pripomoći općem razvoju kraja. Tu nailazimo na razumijevanje, a vjerujem da će biti još i bolje te da ćemo i uz njihovu pomoć biti što uspješniji u okretanju prema sredstvima fondova Europske unije", kaže Mirković

Delnice

Znanjem i upornošću do svjetskih tržišta

Delnički Seting-Inženjering na glasu je kao pouzdan i vrlo kvalitetan proizvođač, a napise o njihovim tehničkim rješenjima i proizvodima moguće je naći u uglednim europskim specijaliziranim časopisima kao što su britanski Bioenergy Insight ili pak njemački Pellets

Napisao: Marinko KRMPOTIĆ
Foto: Arhiva ZIP

Zsigfrid Nikola, direktor Seting-Inženjeringa

Prilagodljivi i ne preveliki

Seting-Inženjering svoje sušare isporučuje u roku od 30 do 120 dana, a tako su brzi stoga što na skladištu imaju uvijek dio proizvedenih dijelova za koje pretpostavljaju da će biti potrebni, a kad dobiju narudžbu onda se dodatno prilagođavaju. To im omogućuju i stalni specijalizirani kooperanti s područja Gorskog kotara, Istre i Slovenije. "Trenutno nas je u poduzeću 26 stalno zaposlenih. Kada smo 1991. godine krenuli bilo nas je deset, a najveći broj zaposlenih bio je trideset. Naš maksimum u ovim uvjetima proizvodnje bio bi desetak ljudi više od sadašnjih 26. No, trenutačne tržišne mogućnosti za to ne postoje", kaže Nikola.

Tržište Vojvodine baš kao i sve ostale republike bivše Jugoslavije je, što god tko rekao, bilo i ostaje najrealnije tržište za velik dio hrvatske privrede

Uruskoj Enciklopediji strojarstva iz 1998. godine, u knjizi 16. na 276. stranici pri nabranju najkvalitetnijih proizvođača poljoprivrednih sušara (zernosušilki, po ruski) na drugom se mjestu, odmah iza francuske firme Law, a ispred njemačkog Goldsaata, poljskog Rofama i danske Simbrije spominje - hrvatski Seting.

E, taj Seting koji je još 1998. godine našao svoje mjesto u ruskoj "Mašinstroenie Enciklopediji" u stvari je Seting-Inženjering d.o.o. Delnice, malo goransko poduzeće koje danas sa 26 uposlenih predstavlja najkvalitetnijeg hrvatskog proizvođača raznih vrsta sušara za poljoprivredu i biomasa. Uz to što je oduševio Ruse godinama je nazočan na tržištu Ukrajine, uspješno se ovih godina probija u Vojvodinu, Srbiju, Bosnu i Hercegovinu... potvrđujući kako se i iz Hrvatske, ako se radi poštujući i ulažući u znanje, može zarađivati svuda po svijetu.

Jedini kapital bio je znanje

Seting-Inženjering d.o.o. osnovan je 1991. godine u trenutku kada je došlo do vrlo ozbiljnih problema u tada velikom delničkom poduzeću Seting. Pojedine djelatnosti nekada uspješnog poduzeća pokušalo se spasiti osnivanjem novih manjih poduzeća, a jedno od njih bio je i Seting-Inženjering koji je - spomenimo i to - jedini preživio to teško doba te postoji i danas. Dio zaposlenih te je 1991. godine iz nekadašnjeg Setinga prešao u novoosnovano poduzeće koje je dobilo i dio prostora namijenjen administrativnim poslovima, a prostori za proizvodnju kupljeni su kasnije iz stečajne mase Seting-Produkta d.d., prisjeća se jedan od osnivača i direktor Seting-Inženjeringa d.o.o. Zsigfrid Nikola:

"Poduzeće smo osnovali praktično bez

financijskih sredstava. Jedini kapital kojeg smo imali bilo je - znanje! No, znali smo s tim kapitalom što treba raditi, gdje ga i kako nuditi i unapređivati. Već smo tada bili svjesni da nećemo imati snage boriti se s velikim proizvođačima sušara po broju proizvoda, ali smo znali da se s njima možemo nositi na području znanja pa smo se već u početku opredijelili za stalni rad na usavršavanju sušara, praćenju najnovijih saznanja, moderniziranju postojećih i osmišljavanju novih proizvoda. Zahvaljujući tome danas nas se, prije svega, smatra poduzećem znanja koje uz kvalitetom dokazane proizvode našim kupcima i suradnicima nudimo i transfer znanja i tehnologije", ističe Nikola.

Pouzdan, i vrlo kvalitetni

Već je poduzeće Seting sredinom sedamdesetih godina prošlog stoljeća, točnije pred 36 godina, krenulo s proizvodnjom i prodajom sušara za rezanu građu, a ta vrsta sušara bila je i prvi proizvod novoosnovanog poduzeća Seting-Inženjering d.o.o. koje već sredinom devedesetih razvija i sušare za žitarice i uljarice te voće i povrće, a od početka ovog stoljeća u tu listu nadopunjuju i sušarama za obnovljive izvore energije.

Uz, za europske prilike, iznimnu raznovrsnost u ponudi (u Europi su slična poduzeća većinom usmjerena najčešće samo na jednu vrstu sušara) Seting-Inženjering kupce privlači i širokom ponudom raznih veličina sušara za zrno pa iz njihovih proizvodnih pogona smještenih u Poslovnoj zoni Grada Delnica izlaze i najmanje sušare kapaciteta 600 kilograma kukuruza na sat, ali i najveće kapaciteta 40-60 tona kukuruza na sat, a od 1997. projektiraju i realiziraju kompletna silosna postrojenja za žitarice skladišnog kapaciteta od 2.000-18.000 tona po lokaciji.

1

2

Također, u ovom se poduzeću s pravom ponose činjenicom da je svaka njihova sušara zasebna i svaka se radi direktno u dogovoru s kupcem te se prilagođava konkretnom stanju i potrebama na terenu. Upravo stoga Seting-Inženjering na glasu je kao pouzdan i vrlo kvalitetan proizvođač, a napise o njihovim tehničkim rješenjima i proizvodima moguće je naći u uglednim europskim specijaliziranim časopisima kao što su britanski Bioenergy Insight ili pak njemački Pellets.

Krah domaćeg tržišta kompenziraju izvozom

Kad je riječ o tržištima na koje prodaju svoje proizvode, Nikola konstatira kako je domaće tržište u poljoprivredi u iznimno teškom položaju: "Naime, u investicije vezane uz gradnju sušara naši poljoprivrednici najčešće su išli većinom u slučajevima kad bi dobijali poticaje od države. Budući da je to u zastoju, smanjio se i posao s izgradnjom sušara pa ćemo mi ove godine na domaćem tržištu možda doseći tek 50 posto prošlogodišnje proizvodnje što je vrlo loše ako znamo da je prošla godina bila jedna od - slabijih.

Na svu sreću te nedostatke na domaćem tržištu kompenziramo izvozom pri čemu smo ove godine vrlo kvalitetno prisutni na tržištu Srbije, točnije u Vojvodini. To područje, kao i sve ostale republike bivše Jugoslavije, veliki su nam potencijal, kako zbog tradicije, tako i zbog toga što se međusobno razumijemo a upravo jezik često je prevelika barijera. Tu je naša velika šansa, pogotovo kod malih sušara za zrno, koje smo energetski racionalizirali a većina naših inozemnih konkurenata to nije učinila. Tržište Vojvodine je posebno u sektoru malih sušara vrlo perspektivno idućih godina. Mislim da je tako i s drugim

područjima djelatnosti hrvatske privrede i čini mi se da je to tržište do sada zanemarivano zbog političkih razloga, a to je, što god tko rekao, bilo i ostaje najrealnije tržište za dio hrvatske privrede.

U Rusiji se od 1992. u Kirovskoj oblasti proizvode sušare za zrno po našoj tehnologiji. Na perspektivnom tržištu sušara za zrno u Ukrajini smo ostvarili desetogodišnji ugovor o kooperativnoj proizvodnji sušara. Nažalost poslovi su trenutno u zastoju jer kod njih još nije provedena privatizacija poljoprivrednih zemljišta, pa je sada onima koji žele raditi u poljoprivredi, prioritet kupiti što više zemlje da bi kasnije ulagali u postrojenja. No, vjerujemo da će i to u dogledno vrijeme biti riješeno te da ćemo, između ostalog i zbog ugleda kojeg tamo imamo, iznova biti značajnije prisutni na tom tržištu", govori Nikola koji uspješnu priču o Seting-Inženjeringu završava optimističkom najavom:

"Iako smo opstali, zadržali i razvijali ugled na međunarodnom tržištu i u Hrvatskoj, ni nas nije mimoišla ova kriza. Štoviše, teško se posluje od 2008. godine. Problema je bilo jako puno, u vremenu krize smo izgubili svoj obrtni kapital i istovremeno imali visoke razvojne troškove, te se iznova morali kreditno zaduživati. Zahvaljujući našoj banci i HBOR-u, krediti su ipak imali povoljne kamate. Nadamo se da ove godine slijedi oporavak. Naime, bavimo se poslom vezanim uz proizvodnju energije i proizvodnju hrane, a to su upravo područja u koja se ulaže i u vrijeme krize. No, bilo što teško je sa sigurnošću prognozirati s obzirom na ukupne privredne nepovoljne prilike, kako u Hrvatskoj, tako i u svijetu. Ipak, optimisti smo", zaključio je Zsigfrid Nikola. ■■

3

4

1 - Radnici u delničkom pogonu

2 - Sušare za Vojvodinu

3-4 - Silosna postrojenja koja su radnici Setinga izgradili u Rusiji, Ukrajini, Vojvodini...

- 1 - Pogled na arheološko nalazište srednjovjekovnog samostana Klarisa na kojem se sad gradi dvorana
- 2 - Krčka škola dvoranu će dobiti do konca godine
- 3 - S velikim nestrpljenjem i neskrivenom radošću iščekujemo oživotvorenje dugo sanjanog projekta - Serdo Samblić
- 4 - Popratne stvari koje smo morali apsolvirati bitno su zakomplicirale posao - Dario Vasilčić

Dvorana zvana čežnja - uskoro dovršena

Napisao i snimio:
Mladen TRINAJSTIĆ

Krčka osnovna škola Fran Krsto Frankopan, preciznije rečeno njena matična školska jedinica u gradu Krku uskoro će dobiti svoju novu školsku sportsku dvoranu. Taj nasušno potreban i od Krčana godinama iščekivan projekt još se prošle godine počeo realizirati zahvaljujući zajedničkim ulaganjima Grada Krka, Primorsko-goranske županije (koja je ujedno i osnivač spomenute osnovnoškolske ustanove) te državne uprave koja projekt pomaže putem Ministarstva regionalnog razvoja i fondova Europske unije. Krčka škola svoj će novi objekt obrazovne i društvene infrastrukture dobiti do konca godine. Iako je prvotni plan "išao za tim" da se školska sportska dvorana u uporabu pusti već u rujnu, na samom početku nastavne godine 2012./2013., niz objektivnih okolnosti financijere i izvođače projekta doveo je u situaciju u kojoj će se svečanost otvaranja morati neznatno prolongirati.

Ipak, to ne bi trebalo nikoga previše brinuti jer će ostvarenje tog važnog projekta krčkim osnovcima donijeti niz kvalitativnih novosti koje se, slažu se svi - jednostavno isplati čekati.

Tjelesni u dječjem vrtiću

- Nova školska sportska dvorana donosi nam bitno unapređenja kvalitete odvijanja nastave tjelesne kulture, nastavnog predmeta koji je zbog prostornih ograničenja u našoj školi izvođen na u najmanju ruku neprimjeren način, naglasio je ravnatelj sveučilišne "megaškole" Serdo Samblić. Posljednjih godinu dana nastava tjelesnog odgoja, u danima kad je nije bilo moguće organizirati na vanjskom igralištu, odvijala se u prostorijama bivšeg dječjeg vrtića koji je u međuvremenu prenamijenjen u prostor namijenjen radu lokalnih kulturnih i sportskih udruga. I uz najbolju volju,

u skučenim uvjetima nije se moglo raditi na najkvalitetniji način pa s velikim nestrpljenjem i neskrivenom radošću iščekujemo oživotvorenje dugo sanjanog projekta izgradnje nove, moderne i za sve naše učenike dovoljno prostrane dvorane, zaključio je Samblić.

Prvotno planiran, od strane riječkog arhitekta Idisa Turata razrađen projekt izgradnje dvorane u samom susjedstvu matične krčke škole, doznajemo od našeg sugovornika, na inicijativu vodstva škole ali i čelnitva Gradske uprave dodatno je "razrađen" i dopunjen projektom izgradnje tzv. tople veze odnosno pothodnika koji će povezivati školsku zgradu s dvoranom. Ta će dorada osnovcima olakšati svakodnevno korištenje ondje smještenih sportskih sadržaja jer, za razliku od prvotne zamisli, učenici neće morati izlaziti na otvoreno prigodom ulaska ili pak izlaska iz dvorane, zaključuje Samblić.

Podzemna veza škole i dvorane

Izgradnja pothodnika, doznali smo i od krčkog gradonačelnika Darija Vasilčića, nije jedina dopuna projekta koji se iz dana u dan oživotvoruje naočigled krčkih učenika i njihovih nastavnika.

- Gledajući ovaj projekt u cijelosti, možemo konstatirati kako se radilo o prilično zahtjevnoj realizaciji zamisli nazvanoj "Škola u gradu, grad u školi". Neke od "popratnih pojava" koje smo morali apsolvirati i koje su, pokazalo se, bitno utjecale na financijska ali i dinamička obilježja projekta gradnje kompleksa odnosile su se na potrebu provođenja sveobuhvatnih arheološko-konzervatorskih radnji koje su prethodile izgradnji najprije škole, a sad i dvorane. Jednako tako, u nastojanjima arhitektonsko-ambijentalnog i funkcionalnog oblikovanja ovog dijela krčke po-

vijesne jezgre ukazala se potreba i za uređenjem trga uz koji se nalaze škola i dvorana, zajedno s nekoliko vrijednih sakralnih objekata. Današnji Trg krčkih glagoljaša koji će uskoro biti pretvoren u Školski trg, izgradnjom podzemne fizičke veze školskog i dvoranskog kompleksa te rekonstrukcijom i prilagodbom postojeće infrastrukture dobija novu kvalitetu a nama kao investitorima to nosi i dodatne financijske obveze, naglasio je krčki gradonačelnik, dodajući: "Kad smo ulazili u ovaj projekt, vjerovali smo da ćemo ga iznijeti na ponešto "ležerniji" način u odnosu na ono s čim smo danas suočeni, ponajviše zbog reducirane potpore države."

Država "reterirala"

Naime, najavljena i rješenjem nadležnog ministarstva potkrijepljena potpora države nastupanjem ekonomske krize bitno je reducirana. S očekivanih 4,5 milijuna kuna, potpore iz državnog proračuna svedene su na iznos od svega 1 do najviše 1,5 milijuna kuna a istovremeno "događanje" novih troškova u vidu uređenja školskog trga (2,6 milijuna kuna), izgradnje pothodnika te prilagodbi koje su morale biti izvedene kao posljedica arheoloških aktivnosti (u vrijednosti 1,5 milijuna kuna) zajedno s cijenom opremanja dvorane ukupnu vrijednost projekta podiglo je na 12 milijuna kuna. Taj iznos, u koji je uključena i vrijednost opreme dvorane, Grad ne može podmiriti bez dodatnog kreditiranja pa je na sjednici Gradskog vijeća dano zeleno svjetlo zaduženju u visini 8 milijuna kuna. Sve to, naglašava gradonačelnik, pomaklo je i naše terminske planove pa bi, umjesto do početka iduće nastavne godine, dvorana i trg trebali biti zgotovljeni do početka drugog polugodišta, dakle do siječnja 2013. godine, zaključuje Vasilčić dodajući kako je

oživotvorenju tog strateški važnog gradskog projekta vrlo bitnu ulogu odigrala Primorsko-goranska županija koja je, za razliku od državnih struktura, unatoč krizno-recesijskim vremenima u potpunosti ispunila sve svoje u fazi planiranja najavljene i preuzete financijske obveze.

Županija izvršila svoje obveze

- Primorsko-goranska županija osnivač je krčke Osnovne škole "Fran Krsto Frankopan", a obveza osnivača je osigurati uvjete za izvođenje nastave sukladno Državnom pedagoškom standardu osnovnog školstva, rekla nam je mr.sc. Jasna Blažević, pročelnica Upravnog odjela za obrazovanje, kulturu i sport PGŽ. - Izgradnja je bila potrebna jer je do tada škola djelovala u zgradama nekadašnjeg učeničkog doma koje nisu bile primjerene namjeni školstva a škola nije imala ni pravu školsku sportsku dvoranu. U sklopu projekta izgradnje škole bila je planirana i izgradnja jednodijelne školske sportske dvorane, pa je i lokacijska dozvola tada bila izdana za izgradnju oba objekta. Ipak, dvorana nije izgrađena istodobno kad i školska zgrada jer je Grad Krk trebao izvršiti određene pripremne radnje. Do danas, nastavlja Blažević, sa doznakom sredstava planiranima za 2012. godinu, po utvrđenom Sporazumu o sufinanciranju, Županija će izvršiti sve svoje financijske obveze. Blažević također ističe kako za sada nisu vođeni nikakvi razgovori o mogućem dodatnom županijskom sufinanciranju ovoga projekta.

Pročelnica naglašava i kako će izgradnjom nove dvorane krčka škola, a time i Županija kao njen osnivač, udovoljiti svim standardima suvremenog školstva i omogućiti kvalitetno bavljenje sportskim aktivnostima učenika osnovne škole ali i svih drugih njenih potencijalnih korisnika - djece i mladeži. ■■

Smanjena sredstva za kapitalnu izgradnju

Budući da se, zbog skučenosti parcele, ondje gradi jednodijelna školska sportska dvorana, taj će se objekt primarno moći koristiti za školski sport. Njene dimenzije određene raspoloživim prostorom unutar krčke starogradske jezgre ipak neće biti primjerene veličine za ostale vrste dvoranskih sportova te će je stoga samo djelomično moći koristiti sportski klubovi, navodi Jasna Blažević od koje smo čuli i kako, uz "zaokruženje" izgradnje krčkog osnovnoškolskog kompleksa, Županija sudjeluje i u pripremi projekata izgradnje zgrade osnovne škole u Baški (u suradnji s Općinom Baška) te zgrade i školske sportske dvorane osnovne škole u Puntu (s Općinom Punat).

- Nažalost, odlukama Vlade RH u 2011. i 2012. godini došlo je do smanjenja sredstava kojima Županija raspolaže za kapitalnu izgradnju u školstvu u odnosu na prethodne godine. Zbog toga, a uzimajući u obzir ranije preuzete financijske obveze u kapitalnoj izgradnji objekata školstva, Županija je morala izmijeniti svoje dinamičke planove izgradnje objekata za trogodišnje razdoblje. Stoga se može očekivati da će Županija moći započeti sufinancirati izgradnju osnovne škole u Baški u 2013. godini, a Osnovne škole u Puntu tek u 2014. godini, zaključila je mr.sc. Blažević.

Brod na Kupu

Muzejska karika

koja nedostaje

- 1 - Dvorac iz 17. stoljeća s novim postavom pripomoći će razvoju turizma a svojim sadržajima privlačiti posjetitelje tokom cijele godine.
- 2 - Otvaranje Muzeja je izazvalo veliku pažnju
- 3 - Divlja svinja u prirodnoj veličini jedan je od najzanimljivijih eksponata
- 4 - Postav lovstva izazvao je veliko zanimanje već pri otvaranju

1

2

3

4

Kaštel Zrinskih uspješno pretvoren u priču o goranskom lovstvu, ribolovstvu i šumarstvu, a svojim sadržajima obogatit će turističku ponudu Kupske doline i Gorskog kotara. Vodeću riječ u obnovi dvorca i realizaciji projekta imala je Primorsko-goranska županija

Napisao i snimio:
Marinko KRMPOTIĆ

Detalj dijela postava ribolovstva

Trebat će proći neko vrijeme - ne previše - da bi se shvatilo koliko je dobar potez bio uređenje i otvaranje Stalnog izložbenog postava šumarstva, lovstva i ribolova u Kaštelu Zrinski u Brodu na Kupu. Naime, sjajno osmišljen postav ne samo da je trenutačno po spoju spomenute tri cjeline jedinstven u Hrvatskoj, već će nedvojbeno pomoći razvoju turizma na području Kupske doline i Gorskog kotara, a svojim sadržajima obogatit će turističku ponudu cijele Primorsko-goranske županije (što se u Gorskog kotaru prerijetko događa!) pri čemu je vrlo bitno naglasiti kako će ovaj Stalni postav turiste privlačiti tijekom cijele godine. Štoviše, zbog svog edukativnog karaktera Kaštel Zrinski mogao bi baš u doba van glavne turističke sezone - dakle u jesen, proljeće i zimu - biti meta mnogih posjetitelja.

Povijest nam govori kako je ovaj dvorac izgraditi dao sredinom 17. stoljeća (točnije, 1651. godine) hrvatski velikaš Petar Zrinski, a temeljna mu je funkcija bila povezati liniju dvoraca (Čabar, Brod na Kupu, Severin na Kupu) kako bi putovanje tih velikaša, njihovih ljudi i robe koju su slali ovim putem bilo što sigurnije. Vremenom je ta, kao i svaka obrambena funkcija dvorca, izgubila svoj smisao, ali dobro građen objekt odolijevao je godinama sve do kraja prošlog i početka ovog stoljeća kada je stanje postajalo sve gore i gore i bilo je nužno što prije nešto učiniti ukoliko se željelo sačuvati taj iznimno značajan spomenik prošlosti ne samo ovog kraja, već Hrvatske u cijelosti.

Korak po korak

Sredinom prošlog desetljeća prve inicijative o obnovi čule su se iz Grada Delnica na čijem području se Kaštel Zrinski nalazi, kao i iz Primorsko-goranske županije. Vodeću riječ brzo je, što zbog stručnosti, što zbog financijskih ulaganja, preuzela Primorsko-goranska županija čiji je stav od početka bio jasan - obnova da, ali

u smislu stvaranja nečeg što će pripomoći razvoju turizma, sačuvati dio povijesti te ojačati povijesno-kulturni značaj ovog kraja. U skladu s tom temeljnom idejom izrađena je tijekom 2008. godine projektna dokumentacija te se potom uskoro krenulo i u radove.

Obnova jednog ovakvog objekta ni slučajno nije jednostavan posao pa su izvođači često nailazili na brojne probleme zbog čega je dolazilo i do pomjeranja datuma završetka, a svi potrebni poslovi konačno su kraju privedeni u proljeće ove godine. Uz radove na obnovi na vrijeme se krenulo i u pripremu za opremanje izložbenog postava koji će posjetiteljima nuditi priču o šumarstvu, lovstvu i ribolovstvu ovog područja. Osnovana su stručna tijela sastavljena od dokazanih znalaca na spomenutim područjima te su potom kroz ozbiljan i dugotrajan rad isplanirani sadržaji. Drugi korak bio je nabava eksponata, a nakon što je sve to učinjeno angažirano je ugledno hrvatsko poduzeće "Baština" d.o.o. koje je sve te sadržaje povezalo, osmislilo i ponudilo posjetiteljima na zanimljiv i atraktivan način.

Ukupna vrijednost projekta iznosi 8,3 milijuna kuna od čega su Primorsko-goranska županija i Grad Delnice osigurali po 4 milijuna kuna, Ministarstvo kulture RH pripomoglo je s 200.000, a Hrvatske šume s 125.000 kuna. Projektu se sa svojim donacijama priključio i Lovački savez Primorsko-goranske županije, te brojni drugi donatori. O realizaciji projekta brinulo je županijsko-gradsko poduzeće Goranski sportski centar Delnice d.o.o. koje će i upravljati Stalnim izložbenim postavom.

Eksponati na četiri etaže

Ukupna površina Kaštela je 786 četvornih metara, a eksponati Stalnog postava smješteni su u prizemlju te na tri kata. Prizemlje, u kojeg se trenutačno ulazi sa zadnje strane dvorca, ali će uskoro biti osmišljen i uređen ulaz s glavne

strane, nudi na 87,80 četvornih metara prijemni prostor za posjetitelje, malu suvenirnicu i garderobu, a već pri ulazu posjetitelju se pružaju i temeljna saznanja o samoj građevini, sudbini hrvatskih velikaša koji su je gradili te općenito povijesti ovog dijela Gorskog kotara.

Ipak, središnji dio tog ulaznog prostora je izložbeni postav ribolova koji je smješten na 55,10 m², a središnji eksponat tog dijela je stari kupački čamac postavljen na rječni šljunak. U čamcu je ribički pribor, a ostali eksponati predstavljeni su sustavom od osam vitrina i diorama te edukativnim panoima i posterima koji pružaju uvid u autohtone riblje vrste rijeke Kupe, vodene insekte, rakove i ostali sitni svijet riječnog dna. Tematska jedinica "Povijest ribarenja i bavljenja ribolovom" nudi mogućnost upoznavanja sa starim ribarskim i sportsko-ribolovnim alatima te dokumentima i starim fotografijama iz kojih je moguće iščitati ranu povijest ribarenja i začetak ribolova na Kupu.

Nakon posjeta tom dijelu Postava slijedi uspon starim stepenicama koje su obnovljene, a zid uz njih oslikan je na taj način da jasno pokazuje nadmorsku visinu pojedinih dijelova Gorskog kotara te biljni i životinjski svijet koji u tim uvjetima živi. Te slike i sličice, koje će zasigurno privući pažnju djece, vode do prvog kata gdje je smješten izložbeni postav šumarstva koji zauzima površinu od 170 četvornih metara te nudi, između ostalog, mogućnost upoznavanja s geografskim, reljefnim i klimatskim karakteristikama Gorskog kotara. Tradicionalne goranske djelatnosti - šumarstvo i stolarstvo - oslikane su vrlo dobro izrađenim figurama goranskih drvosječa, šumara, stolara, kirijaša, kao i ostalih drugih brojnih detalja vezanih uz šumu. U sklopu ovog dijela postava izloženi su i stari alati i strojevi korišteni u sječi stabala, njihovoj obradi i transportu, a dio izložbene površine prikazuje i "Tradicionalno

korištenje drva" s izvornim stolarskim stolom i alatom. Dio ovog postava je i tipična lugarska soba, a znatan dio pažnje posvećen je i šumi kao zasebnom staništu biljnog i životinjskog svijeta.

Preparirana divljač

Drugi kat u znaku je lovstva, aktivnosti koja je uz Gorane vezana od trenutka kada su počeli živjeti na ovim prostorima. Na 170 četvornih metara prikazano je bogatstvo vrsta divljači zastupljenih u Gorskog kotaru i Primorsko-goranskoj županiji općenito. Izložbeni postav nudi i mogućnost upoznavanja s oružjem, odjećom i obućom lovaca i raznim lovačkim priborom korištenim u lovu, a zaseban dio čini preparirana divljač u prirodnoj veličini. Sustavom diorama u naravnoj veličini i uz pejzažno-floristički oslikane površine predstavljene su razne vrste divljači - jelenska divljač, divlje svinje, krupne zvijeri (medvjed, vuk, ris), šupljorošci (divokoza i muflon), srne, šumske koke te ostale vrste dlakave i pernate divljači. Tu su i makete lovnotehničkih objekata, lovačka literatura, zbirka starog oružja, streljiva i lovačkih noževa. Na zidovima je pak smješteno trofejno rogovlje zavičajnih vrsta divljači te trofeji u obliku krzna i lubanja divljači koja obitava u Gorskog kotaru.

Treći i završni kat prostor je od 167,70 m² u kojem se u jednoj manjoj prostoriji nalazi vrlo vrijedna donacija lovačkih trofeja Damira Vrhovnika. Riječ je ponajprije o trofejima iz prekomorskih zemalja pri čemu su u prvom planu i najatraktivniji lav, leopard, krokodil, nosorog, žirafa, antilope... i mnoge druge životinje Afrike zbog kojih je ovaj dio stalnog Postava već omiljen kod djece. Uz ovaj dio treći kat sadrži još i polivalentnu multimedijalnu dvoranu čije je opremanje još u tijeku i već od ove jeseni, vjeruju u GSC-u, mogli bi u njoj zaživjeti razni multimedijalni sadržaji vezani uz izložbeni postav. ■■

Dvorac je otvorio obnašatelj dužnosti župana PGŽ dr. sc. Vidoje Vujić

Na otvaranju mnoštvo uzvanika i mještana

Stalni izložbeni postav šumarstva, lovstva i ribolova u Kaštelu Zrinski u Brodu na Kupu svečano je otvoren 3. kolovoza 2012. godine, a čast prvog ulaska pripala je obnašatelju dužnosti župana Primorsko-goranske županije, prof.dr.sc. Vidoju Vujiću koji je, uz pratnju glumaca koji su odlično uprizarili doba prije više od tri stoljeća, otvorio postav. Sam čin otvaranja privukao je mnoge mještane i uzvanike, a u prigodnom programu nastupili su Gerovski registi, Mješoviti pjevački zbor "Matko Laginja" iz Klane te Vokalna skupina DiM koju čine djevojke iz Delnica i Mrkoplja.

oaza odmora
i oporavka

Selce

Danas Selce ima šest tisuća ležajeva u hotelima, odmaralištima, privatnom smještaju i kampovima te ugosti oko sto tisuća gostiju godišnje koji ostvare oko 450 tisuća noćenja. Sve plaže imaju Plavu zastavu, a kao najuređenije malo mjesto na Jadranu Selce je nagrađeno priznanjem Plavi cvijet Hrvatske turističke zajednice i nekoliko puta Primorskim jedrom Županijske turističke zajednice

Da nije ovoga ljeta 400 gasitelja obranilo Selce, nad kojim se apokalipsa opasno nadvila i zajedno s burom prijetila da ga pretvori u pepeo, danas bismo našu kartulinu pisali iz nekog drugog kraja. Nikada pogibelj nije došla tako blizu i bila tako opipljiva, uostalom evakuirano je tisuću gostiju, koji su se nasreću, ubrzo vratili. Kad je opasnost, zahvaljujući hrabrim gasiteljima, mještanima, gostima i na koncu kanaderima - definitivno prošla. Selce je obranjeno, i naša priča može početi...

Iz zaselaka stvorenih podno brda Sv. Juraj, čiji vrh resi uvijek oku privlačna predromanička kapela sv. Jurja, nastalo je mjesto Selce. Mirno i skladno građeno primorsko mjesto prostire se na površini

od 7,3 četvorna kilometra priobalne zaravni, u širokoj anfi-teatralnoj uvali, Selačkoj dragi, s kojom je okrenuto na sjever. Danas je ono sastavni dio Grada Crikvenice, jedan od njezinih šest mjesnih odbora. A u nekoliko navrata, neće propustiti napomenuti Selčani, Selce je bilo općina, zadnji put od 1877. do 1957. godine

Područje Selca, bilo je naseljavano, pretpostavke su, tisućljeće prije Krista pa i ranije. U dobro zaštićenu uvalu, na čijoj je obali bilo izvora pitke vode, uplovljavali su stari Grci. Nakon njih, tu su boravili Iliri a poslije Rimljani o čemu svjedoče pronađeni arheološki nalazi. Nakon raspada rimskog Carstva, život na ovom prostoru, do tada

Napisao: Zdravko KLEVA
Snimio: Sandro RUBINIĆ i Arhiva ZIP

S prvim toplijim danima u Selce se vraćaju umirovljenici, vikendaši i vlasnici kuća za odmor, a tada se demografska slika Selca radikalno promjeni

1

2

3

4

5

6

365 dana turizma - zašto ne?

Selce ima više od 2500 sunčanih sati na godinu i mjerljivo je to s Portugalom koji ima sezonu 6 do 8 mjeseci. A Selce samo dvadesetak dana u špici sezone i ako se razvuče na 2 mjeseca, to je nedopustivo drže u Mjesnom odboru. S malo boljim marketinškim akcijama sezona bi se mogla produžiti, tvrde, jer sadržaja imaju. Tu su šetnice i biciklističke staze, smještajni kapaciteti, nedostaje sportska dvorana, ali imamo uspješan ronilački klub, i na kraju Terme Selce. Sve to moglo bi se staviti u funkciju cijelogodišnjeg turizma.

važnom prometnom pravcu od Zapada prema Istoku i Srednjoj Europi, zamire. Hrvati koji dolaze u 7. stoljeću zaobilaze Selačku dragu, naseljavaju područje dublje u Vinodolu, u kopnu, dalje od mora s koje su obalna naselja napadali gusari. Nekoliko stoljeća poslije Bribirska feudalna vlastela, svoje će podanike poslati u Selačku dragu na svoje posjede, da na njima sade ratarske kulture, vinograde, masline. Tada će se oblikovati i dva zaseoka Metlina na sjevernoj strani drage i Brdo na jugozapadnom dijelu, a nakon njih i treće u središtu drage, Selce, kojeg nastanjuju knezovi Frankopani, bogata vlastela, ali ubrzo i trgovci, obrtnici i mornari.

Procvat Selca

Još početkom 14. stoljeća Selce se spominje kao luka Bribira. U Selačkoj dragi grade se nove nastambe pa se tri odvojena naselja Metlina, Brdo i Selce spajaju u jedno. Frankopani a potom Zrinski rano počinju razvijati trgovinu, pomorski i cestovni promet, čemu im je poslužila prikladna Selačka draga. Uz obalu se u 16. i 17. stoljeću organizirao operativni prostor i vlastelinska kuća "Dvorac", skladišta za sol, vino, drvo, carinarnica, kuća up-

ravitelja luke - "harmica", i mlin za prerađivanje maslina "toč". Grade se magazini, tržni prostor (placa) i pristanište. Trgovalo se drvom koje je dopremano tada izgrađenom cestom Selce - Bribir - Lukovo, solju iz selačkih primitivnih solana, slanom ribom, tunjevinom koju su lovili u samoj uvali, maslinom i maslinovim uljem, vinom, suhim smokvama, te vapnom i kamenom. U tu svrhu imali su i brodove, pa se u 18. stoljeću spominje u Selcu tridesetak brodova, koji su plovili ne samo Jadranom nego i Sredozemljem. Selce se tada smatralo najvažnijom izvozno-uvaznom lukom Vinodola.

U Selcu se i danas nalaze sačuvani tragovi tradicionalnog, srednjovjekovnog narodnog graditeljstva, čiji je glavni predstavnik kamena kuća na kat s dvorištem. Selčani su bili izvrsni klesari i zidari a razvoj trgovine i pomorstva potaknuo ih je na preuređenje ili gradnju novih kuća s gradskim karakteristikama.

Prvi turisti ugošćeni 1888. godine

Povijesni tragovi i moderan život stopili su se u Selcu i svojim ljepotom i nenametljivošću osigurati će dodatni impuls turističkom razvoju i privlačenju

svojom ljepotom, plažama, starom arhitekturom i nezaboravnim zalascima sunca, sve više turista. No unatoč naletu turističke izgradnje kojoj smo danas svjedoci, povijesna jezgra Selca, sa svojim točom (mlin za masline), perilom "Polača", dvorcem Zrinskih, sačuvana je. Palada, glavno pristanište, prvobitno je građena od trupaca (pali) odakle i potječe naziv. Kamenom je na istom mjestu izgrađena prije stotinu godina i nedavno potpuno obnovljena onim istim kamenim blokovima koje su pomorci i selački klesari donijeli iz Aleksandrije gdje se kopali Sueski kanal. I preze, 1.200 kg teški kameni stupovi na paladi, za vezivanje brodova, ostali su sačuvani i ne samo sačuvani već i stavljeni u grb Selca.

Palada i šetnica, parkovi i klupe južno i sjeverno od nje središte su okupljanja mještana, od doba kada su na njoj ispraćali ili dočekivali svoje očeve, muževe i sinove. Danas se uz nju šeću i turisti koji su u Selcu prvi put primijećeni i zabilježeni 1888. godine. Odmah se potom Selčani organiziraju i grade prvo drveno kupalište. Otvoreno je 4. kolovoza 1894. godine te se taj dan i danas slavi kao Dan turizma mjesta. Kupalište na kojem su se gospoda ku-

palad od 9 do 10 sati a dame od 10 do 11, značilo je prekretnicu, početak novog doba Selca. U Selcu se grade prve vile - Cvetić, Papić, Šalda i Dražica kasnije nazvana Amabilis a iza drugog rata Jadranka. Godine 1911. osniva se Društvo za poljepšavanje mjesta Selce-Vinodol a jedna plaža, na rubu mjesta, naziva se po stranim turistima, češka. Prva dva hotela u Selcu zvala su se hotel Lončarić i hotel Rokan.

U ljetnim mjesecima Selčani postaju manjina

Danas Selce ima šest tisuća ležajeva u hotelima, odmaralištima, privatnom smještaju i kampovima te ugosti oko sto tisuća gostiju godišnje koji ostvare oko 450 tisuća noćenja. Sve njegove plaže izvijale su Plavu zastavu, a kao najuređenije malo mjesto na Jadranu Selce je nagrađeno priznanjem Plavi cvijet Hrvatske turističke zajednice i nekoliko puta je osvojilo Primorsko jedro Županijske turističke zajednice. S prvim toplijim danima u Selce se vraćaju umirovljenici, vikendaši, vlasnici kuća za odmor. Tada se demografska slika Selca radikalno promjeni. Naime, prema zadnjem popisu stanovništva u Selcu je popisano oko 1.700

Povijesni tragovi i moderan život stopili su se u Selcu i svojim ljepotom i nenametljivošću osigurati će dodatni impuls turističkom razvoju i privlačenju svojom ljepotom, plažama, starom arhitekturom i nezaboravnim zalascima sunca, sve više turista. A oni dolaze - još od 1888. godine

- 1 - Mnogobrojni su elitni hrvatski i inozemni sportaši zatražili stručnu pomoć Terme Selce
- 2 - Selce nudi odmor i uživanje
- 3 - Hotel "Amabilis" s pet zvjezdica otvoren uoči ove sezone pojačao je zvjezdani sjaj selačkog i crikveničkog turizma
- 4 - Unatoč naletu turističke izgradnje povijesna jezgra Selca sačuvana je
- 5 - Sve selačke plaže izvijale su Plavu zastavu
- 6 - Kapela sv. Katarine

Svetu Katarinu Selčani slave kao zaštitnicu mjesta

Predromanička kapelica sv. Katarine obnovljena u XV. stoljeću jedan je od bisera kulturne baštine Selca. Desno od nje je Kapela Sv. Josipa, prvotno svetište, jednobrodne barokne crkve Sv. Katarine. Oltar sagrađen pod utjecajem venecijanskih majstora je ostao u kapelici a glavna je lađa, zbog podzemnih vodenih tokova propala pa je porušena kada je 1888. godine izgrađena župna crkva Svete Katarine sagrađena u stilu historicizma. U njoj se nalaze brojni značajni umjetnički radovi, orgulje, barokna krsionica, te barokni lekvijar s moćima Sv. Katarine.

1

2

3

4

5

6

Mirjana Pobor na natjecanju u Južnoafričkoj Republici

Svjetska prvakinja Mirjana Pobor

U Selcu ribara profesionalaca gotovo i nema - ali Selčani imaju Mirjanu Pobor, najbolju na svijetu u sportskom ribolovu s obale.

Selce je u Selačkoj uvali svojedobno imalo postavljene dvije tunere. Danas jata tuna ne dolaze do Velebitkog kanala, zabranjeno je kočarenje, a u Selcu se profesionalno bave ribolovom jedino Franko Lončarić i sin mu Emilijo. Ljeti ulov prodaju odmah na paladi a u zimskim mjesecima na placi mještanima. No Selce ima Mirjanu Pobor, višestruku državnu i međuzupanijsku prvakinja u sportskom ribolovu. Mirjana je prvo ribolovno iskustvo stekla u Selcu odlazeći s ocem na ribolov iz barke. Potom je kao član ŠRD "Oslić" koji broji oko 200 članova zakoračila u sportske vode i dogurala do članice državne reprezentacije u čijoj je stalnoj postavi od 2002.godine. Na Svjetskom prvenstvu u sportskom ribolovu na moru za žene u Budvi 2009. godine Mirjana Pobor je osvojila prvo mjesto i naslov svjetske prvakinja u pojedinačnoj konkurenciji u disciplini štapom s obale, a naslov svjetske prvakinja osvojila je i u ekipnoj konkurenciji u istoj disciplini kao članica hrvatske reprezentacije. Mirjana je tako u Selce donijela novi svjetski pokal čime je učvrstila poziciju najbolje na svijetu u razdoblju od 2004.-2009. prema tablici CIPS-a (Confederation Internationale de la Peche Sportive).

Prioritet komunalne infrastrukture - parkiralište

Prije stotinjak godina Selce je imalo nešto više od 500 kuća, a danas ima skoro tri tisuće. Na selačkom pristaništu nazad stotinjak godina bilo je privezano jedva tridesetak barki, a danas je tu preko 500 vezova, koji naravno nisu dovoljni za veliku turističku potražnju. Selce je prije 2. svjetskog rata imalo jedan automobil, u ljetnim mjesecima našlo se tridesetak, a danas ih je preko 5 tisuća. Stoga je prioritet komunalne infrastrukture izgradnja parkirališta.

stanovnika a od toga ih oko 900 stalno živi u mjestu. Ljeti se taj broj popne na više od 10.000 ljudi.

Pred svaki dolazak turista Selčani uređuju svoje mjesto. Pred ovu sezonu odrađen je čitav niz malih komunalnih radova. Popravljalje su se stepenice, ograde, rupe na kolnicima. Uspostavljena je regulacija jednosmjernog cestovnog prometa kroz Selca i naplata parkiranja, koja do sada nije postojala. Ne da bi se zaradio neki veliki novac, nego da bi se smanjila gužva na prometnicama u ljetnim mjesecima. Napravljen je i novi javni sanitarni čvor vrijedan 130.000 kuna. Investicija je pokrivena iz proračuna mjesnog odbora koji je inače 230.000 kuna. Kako saznajemo od predsjednika Mjesnog odbora Žarka Stilina u proračunu Turističke zajednice grada Crikvenice, Selce sudjeluje sa 33 posto ili negdje oko 2 milijuna kuna ubranih od boravišne pristojbe. S time u vezi mjesni odbor ići će sa prijedlogom prema Gradu i Turističkoj zajednici da se postotak koji ostane u Gradu, ne vrati gradskoj turističkoj zajednici za organizaciju manifestacija, nego se vrati u mjesne odbore. Jer oni i onako taj novac ulažu u infrastrukturu, a za potrebe turizma.

Veliki turistički potencijal treba bolje iskoristiti

Za veliki dio turista, gostiju motiv dolaska u Selce jeste pronalaženje mira i opuštanje. Za one druge to je čisto more, blaga klima, pješčane i prostrane plaže. I iz drugih mjesta duž Crikveničke rivijere ljudi dolaze u Selce radi kupanja. Na raspolaganju su im plaža Autokampa uvale Slana, plaža "Poli mora", "Tunar", "Polača", plaža Hotela Varaždin i plaža hotela Marina. Većina ih je opremljena svim onim za što turisti, odrasli i djeca imaju potrebu a u neposrednoj su im blizini i terase restorana, slastičarnica i kafića. Od smještajnih kapaciteta dominiraju oni u privatnim kućama, vilama, apartmanima. Uz dva autokampa i jedan Hostel tu je nekoliko hotelskih objekata kategorije od odmarališta do 5 zvjezdani kakav je Hotel "Amabilis". Reprezentativno zdanje, preuređeno i otvoreno uoči ove sezone, pojačalo je zvjezdani sjaj selačkog i crikveničkog turizma. U prigodi svečanog otvaranja hotela gradonačelnik Crikvenice Damir Rukavina istaknuo je da ne postoji hotel ljepši od "Amabilisa", ne samo u Primorsko-goranskoj županiji već i šire. "Amabilis" je veliki dobitak za Crikvenicu i najava povratka Crikven-

ice, a mi dodajemo i Selca, među najbolje destinacije. Luksuzni hotel "Amabilis" sa 29 soba i dva apartmana odnosno 60 kreveta šest je hotel u Selcu. Raspolaže zatvorenim bazenom, wellnessom, fitnessom, kongresnom dvoranom, saunom, restoranom i kavanom. Na jesen će dobiti i luksuzni noćni klub površine 300 kvadrata a u planu je i izgradnja male marine uz hotel. Ovaj hotel cilja na visoku klijentelu i radit će i 365 dana u godini.

Selce odredište sportske elite

Imamo šetnice i biciklističke staze, smještajne kapacitete, nedostaje nam doduše sportska dvorana, reći će predsjednik MO Selce Žarko Stilin, ali imamo uspješan ronilački klub, RC Mihurić i njegov ronilački centar PADI 5* IDC Gold Palm Resort, i na kraju "Terme" Selce. Sve to moglo bi se staviti u funkciju cjelogodišnjeg turizma, sportsko-rekreacijskog, wellness, kongresnog i zdravstvenog. Temelj ovog potonjeg u Selcu su prije više od 20 godina čvrsto položili supružnici dr. Vlasta i dr. Ivan Brozičević. Njihova poliklinika "Terme Selce" u Selcu samo je nastavak stoljetne tradicije zdravstvenoga turizma crikveničkog kraja. Uz wellness programe, te programe prevencije i dijagnostike, programi fizikalne terapije i rehabilitacije, medicinska su područja po kojima je Poliklinika

Selce ima sve preduvjete za cjelogodišnji turizam (nedostaje jedino sportska dvorana). Ima prekrasne plaže, puno sunčanih dana, odlične hotele i privatni smještaj. Može primiti deset puta više gostiju nego što ima stalnih stanovnika. Pa ipak, sezona traje najduže dva mjeseca. Zašto?

- 1 - Palada - glavno pristanište obnovljeno je onim istim kamenim blokovima koje su pomorci i selački klesari donijeli iz Aleksandrije
- 2 - Vreva na glavnom kupalištu
- 3 - Produžiti sezonu? Može, ali kako?
- 4 - U proračunu TZ Grada Crikvenice Selce sudjeluje sa 33 posto - predsjednik Mjesnog odbora Žarko Stilin
- 5 - Nezanovoran zalazak sunca
- 6 - Preze za vezivanje brodova, 1.200 kg teški kameni stupovi na paladi, ostali su sačuvani i stavljeni u grb Selca

"TERME" stekla i međunarodni ugled. Primjena vrhunske svjetske tehnologije jamči stalne rezultate i uspješnost, pa ne začuđuje onda ni podatak da u Terme Selce dolaze klijenti (pacijenti) iz više od 70 zemalja svijeta, domicilno stanovništvo svih dobnih skupina, manageri i vrhunski sportaši.

Mnogobrojni su elitni kako hrvatski tako i inozemni sportaši zatražili stručnu pomoć Terma Selce, u prevenciji i sanaciji ozljeda koji su im omogućili brz i kvalitetan oporavak te povratak punoj sportskoj aktivnosti. Višegodišnju skrb i pažnju mnogobrojnih sportaša potvrđuju rezultati od kojih su neki postali najbolji svjetski povratnici u sportu - poput Janice i Ivice Kostelića. Termama su se po stručnu pomoć obratili i članovi sadašnje nogometne reprezentacije Hrvatske: Luka Modrić, Stipe Pletikosa, Ivan Rakitić, Nikica Jelavić i Vedran Ćorluka. Više od 120 domaćih i stranih olimpijaca i vrhunskih sportaša u Selcima je pronašlo mir, oporavak i povratak u vrhunsku sportsku formu. Na priznanjima Termama: Nagrada Grada Crikvenice za promociju zdravstvenog turizma 1997., Nagrada Europskog dana poduzetnika "EDE Zagreb 2004." i "EDE 2007.", te "Nova krila" za najbolju tvrtku na području Grada Crikvenice, upisano je i ime Selce. ■■

U prostorijama Zajednice Bošnjaka neizostavni fildžan prvo je što asocira na ovu nacionalnu manjinu

Okupljati mlade, čuvati jezik i identitet

Napisala: Barbara ČALUŠIĆ • Snimio: Sandro RUBINIĆ

Naš prvenstveni cilj je očuvanje kulturnog identiteta - Ibrahim Ružnić, predsjednik Bošnjačke nacionalne zajednice za Primorsko-goransku županiju i Šehrizad Begić, predsjednik Vijeća bošnjačke manjine za PGŽ

Povijest organiziranog djelovanja bošnjačke zajednice u Rijeci počinje s 1993. godinom kada se osniva riječka Muslimanska nacionalna zajednica, a promjenom nacionalnog imena mijenja se i ime zajednice u Bošnjačka nacionalna zajednica za Primorsko-goransku županiju. Zajednica kakva je danas počinje s radom 1998. godine pod vodstvom Džemala Agića, a danas je njezin predsjednik Ibrahim Ružnić koji usko surađuje s Vijećem bošnjačke manjine za PGŽ čiji je predsjednik Šehrizad Begić.

Zajednica danas broji dvjestotinjak članova, što je daleko manje od broja Bošnjaka koji žive u Primorsko-goranskoj županiji. Što se pak tiče broja Bošnjaka koji žive u Rijeci, teško je točno procijeniti njihovu brojku. Službeni podaci prema popisu stanovništva iz 2001. godine govore o 3.500 Bošnjaka koji žive u Rijeci te sveukupno 6.000 u cijeloj Primorsko-goranskoj županiji. No, osim što nije riječ o recentnim podacima, dio pripadnika ove narodnosti dugo se nije nacionalno izjašnjavao, a Bošnjaci se i danas nerijetko izjašnjavaju kao druge nacionalnosti.

Borba za pravo Bošnjaka u bivšoj državi

– Bošnjak je povijesno ime našeg naroda, a Musliman je ime koje je u Jugoslaviji egzistiralo od 1972. do 1993. godine. U Jugoslaviji se dosta negirao bošnjački identitet, o čemu uostalom

svjedoči i bivši grb Jugoslavije koja je tek 1972. godine dobio šestu baklju koja je trebala predstavljati Bošnjake, odnosno tadašnje Muslimane – kaže predsjednik Zajednice Ibrahim Ružnić.

Priča o grbu Jugoslavije i Bošnjacima koji su iz njega desetljećima bili izuzeti, svakako je znakovita, a vezana je i uz Husaga Čišića koji je glasovao protiv saveznoga Ustava FNRJ obrativši se dvjema predstavkama, od 5. prosinca 1945. i 6. siječnja 1946. godine Ministarstvu za Konstituantu sa zahtjevom za dopunu državnoga grba šestom bakljom kao obilježem bošnjačke ravnopravnosti. Na novomu državnom grbu proglašenomu 1946. ipak se nalazio plamen sastavljen od pet baklji – kao simbol bratstva i jedinstva – pet naroda: Crnogoraca, Hrvata, Makedonaca, Slovenaca i Srba. Šesta baklja, koja je predstavljala Bošnjake kao narodnost ili pak šest jugoslavenskih republika, pridružena je plamenu tek dva desetljeća kasnije.

– Neke snage u bivšoj Jugoslaviji naše su nacionalno pitanje pokušavale riješiti na temelju dogovora Cvetković-Maček koji je od Bošnjaka tražio da se izjašnjavaju kao Hrvati ili Srbi – objašnjava Ružnić dugotrajnu težnju pojedinih struja za podjelom Bosne i Hercegovine i nastavlja: “Bošnjaci su stari slavenski narod na prostoru Bosne i Herecegovine. Njihovi su

Zajednica danas broji dvjestotinjak članova, što je daleko manje od broja Bošnjaka koji žive u Primorsko-goranskoj županiji. Što se pak tiče broja Bošnjaka koji žive u Rijeci, teško je točno procijeniti njihovu brojku. Službeni podaci prema popisu stanovništva iz 2001. godine govore o 3.500 Bošnjaka koji žive u Rijeci te sveukupno 6.000 u cijeloj Primorsko-goranskoj županiji

1

2

3

4

- 1 - Puno je Bošnjaka koji su rođeni u Rijeci i Hrvatskoj, integrirani u hrvatsko društvo nacionalno se ne izjašnjava, pa je teško znati njihov točan broj
- 2 - Udruga izdaje Bošnjački glas koji je iz županijskog glasila prerastao u nacionalno glasilo bošnjačke zajednice u Hrvatskoj
- 3 - Iz Etničke karte BiH vidi se da je ova država toliko etnički prožeta da se ne može podijeliti bez genocida što je danas, nažalost, dio bošnjačke povijesti
- 4 - Financiranje može dovesti u pitanje i naš opstanak - Šehrizad Begić
- 5 - Zajednica organizira i Dane bošnjačke kulture u Rijeci

5

Prije odlaska u Bosnu - dijeta

Dosad su riječki Bošnjaci, ali i brojni njihovi prijatelji Riječani i Primorci obišli gotovo cijelu Bosnu, a ovaj razgovor vodimo par sati uoči nove višednevne ture po Bosni u kojoj će obići Brčko, Srebrenicu, Zenicu, Maglaj i Tešanj. Dojmovi su uvijek bogati, riječki Bošnjaci osim što na ovaj način grade mostove između dvije države, predstavljaju i Rijeku, istovremeno predstavljajući joj svoju zemlju i njezinu bogatu povijest i kulturu. Ružnić i Begić s ponosom ističu da je na njihovim turama po Bosni polovica njihovih prijatelja koji nisu članovi zajednice niti pripadnici bošnjačke manjine. Već je poznato da je Bosna i Hercegovina postala omiljena turistička destinacija Hrvata, a osim bogate kulture i posebnog mentaliteta, jedan od razloga je bez sumnje i neodoljiva gastronomija. I sam Begić, koji kroz cijeli razgovor odaje dojam umjerne i odmjerenе osobe, iskreno kroz smijeh priznaje: "Kad se sjetim baklava, bureka ispod saća i sarajevskog piva, što je samo dio bogate i neodoljive ponude koja nas tamo čeka, uvijek sam tri dana prije putovanja u Bosnu na dijetei."

Riječki Bošnjaci danas su uglavnom potomci radnika koji su tijekom druge polovice prošlog stoljeća dali svoj doprinos razvoju industrije u Rijeci. Puno je manji broj Bošnjaka koji su sa sobom u Rijeku donijeli i svoje obrte; bilo je to nekoliko brijača odnosno bošnjačkih berbera koji su ovdje otvorili svoje brijačnice, ponešto obrtnika iz limarsko-bravarskih obrta te građevinara

preci bogumili ili mahineji. Oni koji žele negirati bošnjački nacionalni identitet, zapravo žele voditi nacionalističku politiku".

Rijeka zanimljiva Bošnjacima tek iza rata

Riječki Bošnjaci, točnije sam Ružnić zajedno s pokojnim Džemalom Agićem izradio je Etničku kartu Bosne i Hercegovine iz 1991. godine iz koje se, kako ističe Ružnić, sasvim jasno vidi da je ova država toliko etnički prožeta da se ne može podijeliti bez genocida što je danas, nažalost, dio bošnjačke povijesti.

Povijest migracija Bošnjaka u Hrvatsku je duga, no zanimljivo je da je da su i Hrvati, još ranije, često emigrirali u Bosnu, i to iz ekonomskih razloga. Velik broj Hrvata emigrirao je u Bosnu tijekom 16. i 17. stoljeća u rudarska mjesta poput Tuzle i Srebrenice. Bošnjaci pak u većem broju u Hrvatsku dolaze formiranjem zagrebačkog Sveučilišta gdje su se između ostalih sveučilišnih gradova, poput Beča i Praga, školovali Bošnjaci. Za razliku od Zagreba, Rijeka Bošnjacima postaje novi dom tek iza Drugog svjetskog rata. Dok se u Zagreb odlazilo studirati, pa su se tamo doseljavale uglavnom i imućnije obitelji, u Rijeku se dolazi u potrazi za poslom pa Bošnjaci u Rijeku dolaze pedesetih godina prošlog stoljeća, paralelno s njezinom industrijalizacijom.

Riječki Bošnjaci danas su uglavnom potomci radnika koji su tijekom druge polovice prošlog stoljeća dali svoj doprinos razvoju industri-

je u Rijeci. Puno je manji broj Bošnjaka koji su sa sobom u Rijeku donijeli i svoje obrte. Begić i Ružnić podsjećaju na nekoliko brijača odnosno bošnjačkih berbera koji su u Rijeci po svom dolasku otvorili svoje brijačnice, a tu je i ponešto obrtnika iz limarsko-bravarskih obrta te građevinara.

Sevdalinka i Sevdalije

– Prvo mjesto na kojem su se Bošnjaci u Rijeci počeli okupljati je Islamska zajednica. S obzirom da mi nismo nikad imali problem jezika i jezičnih barijera, nije se ni osjetila potreba za okupljanjem većim od toga. Unutar naše zajednice prvi ozbiljniji organizacijski iskoraci počeli su 2003. godine. Naime, unatrag desetak godina unutar naše zajednice stasala je garnitura fakultetski obrazovnih Bošnjaka koji su osjetili potrebu da daju svoj prilog očuvanju bošnjačkog identiteta i kulture. Rezultat toga su i naši projekti – ističe Ružnić.

Dio samo nekih od brojnih projekata s kojima se ova zajednica može pohvaliti je i "Sevdalinka kao glazbeni most" u kojem riječki Bošnjaci pokušavaju sačuvati jednu važnu i osobito prepoznatljivu odrednicu bošnjačke kulture. U sklopu zajednice djeluje i mješoviti pjevački zbor Sevdalije u kojem ne pjevaju samo Bošnjaci već svi oni Riječani koji gaje ljubav prema ovoj vrsti glazbenog izričaja. Sevdalije imaju u planu izdati i vlastiti CD, a već dosad su održali brojne

nastupe u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini. Samo u Sarajevu imali su dva cjelovečernja nastupa koje je prenosilo nekoliko TV-kuća iz Bosne i Hercegovine.

Zajednica organizira i Dane bošnjačke kulture u Rijeci koji se uglavnom vezuju za dva važna datuma – Dan nezavisnosti i Dan državnosti. Udruga izdaje i list Bošnjački glas koji je najprije bio županijsko glasilo, a sada je prerastao u nacionalno glasilo bošnjačke zajednice u Hrvatskoj. List uređuje sam predsjednik Zajednice Ibrahim Ružnić. Zajedno s Vijećem bošnjačke manjine za PGŽ kojeg predstavlja Šehrizad Begić organizira se projekt "Hodoljubi Bosnom hode" u kojem se obilaze gradovi po Bosni i Hercegovini.

– Formiranje odnosno odabiri vijeća nacionalnih manjina jedan su od poticaja nacionalnim zajednicama. Budući da smo proračunski korisnici, napravili smo sinergiju Vijeća i Zajednice tako da smo postali dva tijela i jedna duša – slikovito objašnjava Begić.

Proces asimilacije nezaustavljiv

Kao i svaka manjinska zajednica i Bošnjaci imaju svoje probleme koji su danas administrativne prirode, ali i očuvanja identiteta izvan matične zemlje. Riječki Bošnjaci priznaju da nisu zadovoljni odazivom mladih i njihovim uključivanjem u rad Zajednice. Smatraju da se u drugim manjinskim zajednicama koje njeguju svoje jezike bitno različite od hrvatskog mladi

lakše okupljaju, a na taj način pomlađuju se i same zajednice.

– Činjenica je da ćemo morati uložiti dodatne napore kako bi više okupljali mlade koji čuvaju naš jezik i identitet te na taj način zaustaviti proces asimilacije koji je trenutno nezaustavljiv. Naš cilj je očuvanje kulturnog identiteta te povezivanje s matičnom zemljom i s našim stvarno odabranim domom u Hrvatskoj. Puno je Bošnjaka koji su u Rijeci rođeni, općenito u Hrvatskoj je puno Bošnjaka koji su apsolutno integrirani u hrvatsko društvo i daju svoj doprinos od politike do kulture - kaže Ružnić.

Rad Bošnjačke nacionalne zajednice podupiru Grad Rijeka i Primorsko-goranska županija, kao i manje općine i gradovi u riječkom prstenu poput Kastva, Viškova i Omišlja. S obzirom da svojem saborskom zastupniku, kako objašnjavaju Begić i Ružnić, nisu bili glasački support, osjetno su smanjena sredstva koja Bošnjačka nacionalna zajednica dobiva iz državnog proračuna.

– Financiranje može dovesti u pitanje i naš opstanak jer teško da će se nakon našeg odlaska kod mlađih moći pronaći takav entuzijazam da ulažu i vlastiti novac i rade sve što mi radimo da bi zajednica opstala. Nažalost, tu smo zaknuti jer još uvijek ne postoji kontrola kriterija prema kojem se dijele državna sredstva nacionalnim zajednicama – upozorava Begić. ■■

Grad koji je upregnuo buru

Čak 76 kilometara morske obale s mnoštvom uvala i djevičanski čistih plaža u podnožju Velebita mamac su za sve koji vole divlju i nedirnutu prirodu, a uz taj eko adut Senjani žele turistima kao zaseban i vrlo atraktivan sadržaj ponuditi i njihov prirodni fenomen - buru! Tako su u planu izgradnja turističkih staza bure, postavljanje spomenika Oda buri te uređenje Muzeja bure

Napisao: Marinko KRMPOTIĆ
Snimio: Sandro RUBINIĆ, Jurica ŽUMBERAC i Arhiva ZIP

Prvi južni susjed Primorsko-goranske županije je Grad Senj, ponosni primorski grad iznimne povijesti i krajolika punih divlje ljepote. Spoj mora uz koje se najveći dio Senja prostire i obližnjih velebitskih planinskih visova surove klime stvorili su na ovom prostoru nesvakidašnju, začudno lijepu kombinaciju mora i gorja, a to se neobično dvojstvo naslućuje i u mentalitetu ljudi koji istodobno u sebi nose i more i planine pa su na jedan način i gorštaci i primorci!

Baš zato svaki je posjet Senju poseban, a što više čovjek dolazi i što bolje upoznaje ovaj grad "gdje se bura rađa" to ga više cijeni i voli, posebno upozna li se detaljnije s bogatom poviješću grada vjetra. Naime, Senj je kao naselje utemeljen pred više od 3.000 godina na brdu Kuk, a kroz sva silna stoljeća od tog trenutka pa do danas proživio je i doživio toliko da ga se s pravom može smatrati jednim od povijesno najzanimljivijih gradova na Jadranu. Prešavši u nekoliko navrata put od iznimno značajnog gospodarskog i pomorskog središta pa do gradića ostavljenog "po strani", Senj je danas grad koji u posljednjih nekoliko godina doživljava na različitim područjima pozitivne iskorake i razvoj, a u nekim djelatnos-

tima može nedvojbeno biti uzor mnogo većim i poznatijim sredinama.

Primjer korištenja EU fondova

Jedna od tih aktivnosti svakako je korištenje sredstava predpristupnih EU fondova u čemu su Senjani vrlo umješni pa su tako tijekom posljednjih nekoliko godina kroz četiri projekta već realizirali 1,2 milijuna eura bespovratnih EU sredstava, a u fazi provedbe su još tri projekta ukupne vrijednosti oko 2,5 milijuna eura što znači da su Senjani uspješnim prijavama različitih projekata uspjeli iz EU fondova osigurati gotovo 4 milijuna eura bespovratnih sredstava.

Do sada realizirani projekti su Vodovod Krasno (654.000 eura ili 67 posto vrijednosti projekta), Info punkt za poduzetnike i nezasplesne (45.977 eura ili 75 posto vrijednosti), Savjetodavni i obrazovni centar (73.485 eura ili 82 posto vrijednosti) te Vodovod Starigrad 513.970 eura ili 80 posto od ukupne vrijednosti projekta. Uz to u fazi provedbe su još projekti prva faze kanalizacije naselja Trbušnjak u Senju (958.000 eura ili 100 posto vrijednosti) te Turističke valorizacija kulturno-povijesnog naslijeđa i javne infrastrukture parka Nehaj u Senju (742.263 eura, odnosno 75 posto vrijednosti projekta).

Položaj

Senj je najveća urbana aglomeracija na hrvatskoj obali između Rijeke i Zadra. Područje grada obuhvaća morsku obalu u dužini od 76 km, a smješten je između mora, obronaka Kapele i Velebita, najveće planine u Hrvatskoj. Grad Senj je površine 658 km² sa 7.132 stanovnika od kojih 5.000 živi u mjestu Senj. Njegov položaj na istočnoj obali Jadrana pomorski ga povezuje s gradovima i zemljama Mediterana. Cestovnim vezama povezan je sa zaleđem preko planinskog prijevoja Vratnik (700 m nad morem), na zapadu s Vinodolskom dolinom, Rijekom i njezinim zaleđem, te na jugu sa Zadrom, Splitom i južnom Dalmacijom.

Ljudi ovog kraja oduvijek upućeni na Rijeku kao regionalni centar - najveći dio poslova koje ne možemo obaviti u Senju (liječenje, sudstvo...) Senjani i danas obavljaju u Rijeci, a priključit ćemo se PGŽ u korištenju odlagališta otpada u Marišćini. Također vrlo dobro surađujemo i s lokalnim samoupravama, posebno najbližima - Novi Vinodolski, Crikvenica, Baška, Bakar..., kaže Darko Nekić

1 - Senj je primorski grad iznimne povijesti, naseljen od Hrvata već u VII. stoljeću - Uskočki grad Senj, prema Valvasoru

2 - Atraktivne samba plesačice na senjskom Sambastico festu

3 - Nad gradom na brdu Trbušnjak dominira jedinstvena kula Nehaj iz 1558. godine

Darko Nekić: Uz autocestu Rijeka - Žuta Lokva smjestit ćemo Poslovnu zonu Klaričevac koja je naša budućnost i donijela bi snažan razvoj

Gradonačelnik iz kulture

Gradonačelnik Darko Nekić (Senj, 1968. godine) profesor je povijesti i arheolog. Radio je u instituciji Sakralna baština koja upravlja ostavštinom nekadašnje Senjske biskupije. Potom je prešao u Muzej Grada Senja gdje je radio do 2006. godine sve do trenutka kada je preuzeo dužnost gradonačelnika Senja. Na prvim direktnim izborima 2009. godine izabran je u prvom krugu s nešto manje od 60 posto osvojenih glasova. Hobi su mu ronjenje i lov.

Naravno, Senjani će i dalje na različite načine nastojati iz EU fondova dobiti sredstva za realizaciju brojnih poslova, a govoreći o onome što se u bližoj budućnosti planira gradonačelnik Darko Nekić na prvo mjesto stavlja izgradnju Doma za stare i nemoćne: "To nam je prioritet, a do sada smo riješili imovinsko-pravne odnose, izradili potrebnu dokumentaciju i ishodili građevinsku dozvolu te u pripremu okolnog zemljišta, proširenje mosta i ceste zajedno s dokumentacijom uložili preko 7 milijuna kuna. Nažalost, financijska konstrukcija za dom vrijedna oko 40 milijuna kuna još nije zatvorena."

Planovi s građevinskom dozvolom

Nadalje, nastavlja Nekić, radit ćemo i na uređenju stare gradske jezgre koja je zaštićeni spomenik kulture i u tijeku je izrada projektne dokumentacije za njenu kompletnu obnovu s ciljem da se ovi kulturni resursi intenzivnije uključe u turističku ponudu Grada Senja. U planu je i izgradnja sportskog centra Tenis u Senju. Tu je projektna dokumentacija, kao i građevinska dozvola, ishodena. Planira se rubni dio brda Nehaj oplemeniti sportskim sadržajima (tenis, boćanje, multifunkcionalno igralište), a ovim bi se projektom stvorila nova turistička infrastruktura. Također smo pred ishođenjem građevinske dozvole za sportsku dvoranu u Krasnom. Dvorana bi, osim mještanima Krasna služila osnovnoškolcima i turistima koji posjećuju Krasno, a u tom mjestu u planu je i gradnja objekta

za udrugu Sanis pri čemu treba istaknuti kako je zemljište za lokaciju tog objekta udruzi Sanus darovao predsjednik RH Ivo Josipović. U planu je i izgradnja plaže i šetnice "Škver" u Senju. Projekt ima građevinsku dozvolu, a cilj je primjereno urediti oko 3 km obale i plažu opremiti na način da se može ishoditi plava zastava.

Napokon, namjeravamo ući i u projekt Plješivica. Radi se o vojnom objektu smještenom na ulazu u Nacionalni park Sjeverni Velebit na 1.658 m nadmorske visine s pripadajućim zemljištem koje je koristila JNA. Budući da ga Hrvatska vojska više ne koristi s MORH-om pregovaramo o tome da MORH prepusti Gradu Senju, tim više što je prema Prostornom planu ovaj dio zamišljen kao turističko područje koje bi promoviralo ne samo zimski, već cjelogodišnji turizam, rekao je Nekić.

U 20 godina 20 posto stanovnika manje

Planovi, dakle, postoje, ali realizacija neće biti jednostavna jer je Senj, kao i ostali dijelovi Hrvatske, itekako pogođen krizom, a uz to, ističe Nekić, prelaskom iz jednog u drugi društveni sustav Senj je jako puno izgubio: "Nestala su velika poduzeća i niz radnih mjesta što se u posljednjih dvadesetak godina odrazilo i na demografsku sliku - 1991. godine na području Grada Senja živjelo je oko 9.100 ljudi, deset godina kasnije bilo ih je 8.132, a po popisu iz 2011. sada 7.300. Bilježimo stalni pad i jedino rješenje su nova

radna mjesta, točnije razvoj privrede i poslovnih zona. No, i tu imamo poteškoća zbog činjenice da je čak 90 posto naše lokalne samouprave pod zaštitom kao područje Parka prirode. To je itekako limitirajući faktor jer nam onemogućava gospodarski razvoj budući da se na tim zaštićenim područjima ne smiju graditi poslovne zone ni razvijati privreda.

Upravo stoga godinama se nadamo izgradnji auto ceste Rijeka - Žuta Lokva. Sve vlade su to obećavale, ali realizacije nema. Zato ćemo mi, Rab, Novi Vinodolski i Crikvenica pokrenuti prema nadležnim tijelima države inicijativu vezanu uz nužnost izgradnje te prometnice, a vjerujem da će nam se pridružiti i neke ličke sredine pop-

ut Brinja i Otočca. Ta je cesta od vitalnog interesa za sve nas pa i Hrvatsku. Uz tu cestu bila bi smještena naša Poslovna zona Klaričevac koja je naša budućnost i donijela bi snažan razvoj", govori Nekić.

Upućeni na Rijeku

Na upit kako su kao jedna od većih sredina Ličko-senjske županije zadovoljni suradnjom s Primorsko-goranskom županijom odgovara kako su ljudi ovog kraja oduvijek upućeni na Rijeku kao regionalni centar: "Najveći dio poslova koje ne možemo obaviti u Senju (liječenje, sudstvo...) Senjani i danas obavljaju u Rijeci, a priključit ćemo se PGŽ i u korištenju odlagališta otpada u Marišćini. Također vrlo dobro surađujemo i s

Vlastita razvojna agencija

U šest godina Grad Senj realizirao je šest jakih EU projekata vrijednih oko 4 milijuna eura bespovratnih sredstava. O takvim rezultatima mnogi mogu samo sanjati, a upitan za tajnu uspjeha Nekić kaže: "Recept je vlastita razvojna agencija pri čijem su nam se osnivanju mnogi smijali, a sada vidimo da su itekako bili korisni. Oni brinu o tome da se izradi kvalitetan projekt - bez kojeg uopće nema smisla prijavljivati se na natječaje za EU sredstva - te vode sve aktivnosti vezane uz prijavu. Svoje postojanje i rad itekako su dokazali."

Vjetropark na
Vrataruši

Najveći vjetropark

Senj je poznat je i po najvećem vjetroparku izgrađenom u ovom dijelu Europe s instalirana 42 MW, a postoji interes konkretnih investitora za daljnju gradnju vjetroelektrana i za izgradnju solarnih elektrana. Ovih ljetnih dana Senj u svom zaleđu postavlja i 45 solarnih stupova javne rasvjete što je još jedan dokaz njegova opredjeljenja za razvoj obnovljivih izvora energije.

Senjani su uspješnim prijavama za svoja četiri različita projekta uspjeli iz EU fondova osigurati gotovo 4 milijuna eura bespovratnih sredstava

- 1 - Surova klima - Senj zimi
- 2 - Na području grada Senja otvoreno je trajektno pristanište Stinica, koje je zamijenilo luku Jablanac u povezivanju s otokom Rabom
- 3 - Senjska glagoljska ploča, XI. / XII. st.
- 4 - Iz godine u godinu i turističke brojke su sve uspješnije
- 5 - Hrvatski njiževnik Pavao Vitezović rođeni je Senjanin
- 6 - Bunjevačka nošnja - detalj iz Gradskog muzeja Senja
- 7 - Senjske kale

lokalnim samoupravama, posebno najbližima - Novi Vinodolski, Crikvenica, Baška, Bakar, Rijeka...”, rekao je Nekić.

Ono što Senjane i sve koji taj kraj vole nedvojbeno raduje su sve bolji turistički rezultati. Tako je prošle godine ostvareno više od 300.000 noćenja što je brojka koja nije ostvarivana ni sredinom osamdesetih kad je bilo više smještajnih kapaciteta.

I ove godine rezultati su odlični pa u prvih pet mjeseci Senj bilježi 30 posto dolazaka i 20 noćenja više no prošle godine u istom razdoblju što najavljuje nove rekorde. Te brojke, ističe Jurica Žumberac, direktor TZG Senja, svakako raduju, ali istodobno predstavljaju i motiv za daljnji rad i razvoj: “Želimo uz prekrasno more i prirodne ljepote našeg planinskog zaleđa goste

privući i brojnim turističkim manifestacijama, kako u samom Senju, tako i ostalim mjestima u zaleđu i uz obalu. Stoga smo osmislili različite priredbe koje se kreću u rasponu od sjećanja na doba Uskoka do, primjerice, Festivala sambe ili Senjskog ljetnog karnevala. Cilj nam je na taj način, kao i ponudom prirodnih ljepota te aktivnosti kakve su, primjerice, lovstvo ili ronjenje, goste na naše područje privlačiti cijele godine”, ističe Žumberac.

Buri pripremaju spomenik i - muzej

Zaista, cijelo je senjsko područje rijetko lijepa kombinacija mora i planina. Okupati se za ljetnih vrućina u bistrom osvježavajućem moru te potom već za 20-30 minuta biti u zagrljaju planinskih visova Nacionalnog parka Sjeverni Velebit nsvakidašnji je užitak. Čak 76 kilometara morske obale s mnoštvom uvala i djevičanski čistih plaža u podnožju Velebita mamac su za sve koji vole divlju i nedirnutu prirodu, a uz taj eko adut Senjani razmišljaju i o tome da turistima kao zaseban i vrlo atraktivan sadržaj ponude i njihov prirodni fenomen - buru! Tako su u planu izgradnja turističkih staza bure, postavljanje spomenika Oda buri te uređenje Muzeja bure.

Naravno, značajan doprinos turizmu, i to tijekom cijele godine, nedvojbeno može dati i iznimno bogata povijest ovog grada. Iako je Senj

najprepoznatljiviji po tvrđavi Nehaj, sagrađenoj 1558. godine za najezde Turaka i mletačke sile, povijest ovog gradića tako je raznovrsna i bogata da predstavlja neiscrpan izvor za proučavanje, ali i turističku valorizaciju. Upravo stoga značajno mjesto kulturnog, turističkog i društvenog života ovog kraja je Gradski muzej Senj koji, ističe njegova ravnateljica Blaženka Ljubović, svojim bogatim postavom upućuju u sve tajne prošlosti, od kamenog doba do Domovinskog rata:

“Posjetitelji mogu uživati u arheološkoj i hidroarheološkoj zbirci, tu je i zbirka glagoljice, postav senjskog intelektualnog kruga s nizom znamenitih senjskih pisaca (Pavao Ritter Vitezović, Silvije Strahimir Kranjčević, Vjenceslav Novak, Milutin Cihlar Nehajev), stalni postav Domovinskog rata, prirodoslovna zbirka vezana uz Velebit i etnografska zbirka s prikazom načina života Bunjevaca. Dio fundusa je i bogata zbirka oružja, a znatan dio građe smješten je i u Nehaju. Naravno, prilagođeni smo potrebama turista pa tijekom sezone radimo dvokratno. Prosječno nas godišnje posjeti oko 30.000 ljudi, a broj posjeta raste iz godine u godinu što nas raduje jer i to potvrđuje kako su kultura i povijest područja koja itekako mogu doprinjeti turističkom razvoju Senja”, rekla je Blaženka Ljubović istaknuvši kako upravo ove godine Gradski muzej Senj slavi punih pola stoljeća od osnivanja. ■■

Godinama se nadamo izgradnji autoceste Rijeka - Žuta Lokva. Sve vlade su to obećavale, ali realizacije nema. Zato će Senj, Rab, Novi Vindolski i Crikvenica pokrenuti prema nadležnim tijelima države inicijativu vezanu uz nužnost izgradnje te prometnice, a pridružit će im se i neke ličke sredine poput Brinja i Otočca. Ta je cesta od vitalnog interesa za sve nas pa i Hrvatsku, kaže senjski gradonačelnik

Tradicionalna uskočka nošnja podno Nehaja

Uskoci dva stoljeća branili Senj

Senj se prvi put spominje u IV. st. pr. Kr. u Periplusu grčkog moreplovca Pseudoskilaka pod imenom Attienites, a sredinom II. st. pr. Kr. u ove krajeve dolaze Rimljani i postupno preuzimaju kontrolu nad gradom koji se u njihovo vrijeme naziva Senia i iz kojega kreću na ratne pohode protiv Japoda i ostalih buntovnih ilirskih plemena u zaleđu. Senj je najpoznatiji po prekrasnoj tvrđavi Nehaj koju su na brdu Trbušnjak izgradili uskoci 1558. godine. Uskoci, hrabri i srčani ratnici do početka dvadesetih godina XVII. stoljeća uspješno će braniti Senj, a zbog junačkog otpora višestruko jačem neprijatelju ovi su hrabri borci ušli u legendu i narodnu pjesmu.

Brend koji je probio okvire škole

Kada smo počeli smišljati "recept" kako privoljeti učenike da se upisuju u ugostiteljsko-turistička zanimanja, primarni zadatak je bilo oplemeniti nastavu uvođenjem raznoraznih kreacija, novina, inovacija. Pokrenuli smo niz projekata, koji su i medijski popraćeni, što nam je u marketinškom smislu izuzetno važno i bitno.

Kada ste prisutni u javnosti ona vas onda počinje drugačije percipirati, a i samu Ugostiteljsku školu kao takvu, kaže njezin ravnatelj Damjan Miletić

Napisao: Zdravko KLEVA

Snimio: Sandro RUBINIĆ i Arhiva ZIP

U vremenu kada se u Hrvatskoj osjeća zabrinjavajući izostanak kulta rada, kada se unatoč evidentnoj deficitarnosti nekih zanimanja u strukovnim školama obrazovni programi za ta zanimanja gase, jer đaci za njih nisu zainteresirani, Ugostiteljska škola u Opatiji kao da ne pripada istom tom vremenu i prostoru. Lanjske školske 2010./11. godine ta škola bila je jedina u Županiji koja je upisala razredni odjel više i jedna od rijetkih u Hrvatskoj koja je upisala jedno odjeljenje kuhara više.

Tu školu, Ugostiteljsku školu Opatija, čije se ime već niz godina provlači kroz sve medije i koja je postala brand škola, pohada danas oko 400 đaka. A bilo je godina, kada je škola s adresom Kumičićeva 14 u Opatiji, koja inače radi na dvije lokacije, bila gotovo prazna. Bilo je to razdoblje Domovinskog rata kada je sve zamrlo pa i ugostiteljstvo i turizam. I tada je Damjan Miletić, nastavnik te škole, a danas njezin ravnatelj, počeo smišljati "recept" kako privoljeti učenike da se upisuju u ugostiteljsko-turistička zanimanja.

- To je bio primarni zadatak kojega sam ja sam sebi postavio. A da bi ostvarili taj cilj potrebno je bilo oplemeniti nastavu. Kako? Pa uvođenjem raznoraznih kreacija, novina, inovacija. A to se može kroz promišljanje i provođenje odgovarajućih projekata. Tako smo mi pokrenuli niz projekata, koji su i medijski popraćeni, što je nama, moram priznati, u marketinškom smislu izuzetno važno i bitno. Kada ste prisutni u javnosti ona vas onda počinje drugačije percipirati, a i samu Ugostiteljsku školu kao takvu.

Projekti u svrhu animacije učenika

U svaki projekt u školi uključeni su učenici, oni ga modificiraju. Ideja za prvi takav pothvat nazvan iz "Iz padele naših nona" potekla je od ravnatelja Miletića. Startalo se tako da su učenici krenuli u obilazak Opatije i njezinog zaleđa, okoliše te kroz razgovore s najstarijim žiteljima prikupljali i bilježili stare recepte, i to na čakavštini.

Nisu to bili neki svjetski kulinarski specijaliteti, međutim kada je nešto zapisano to će ostati trajno, imali su svi na umu. Primjerice, spominje ravnatelj Miletić, jelo: belo kafe i kruh. To nije ništa, ali za dvadeset godina netko će pogledati i reći: "vidi, oni su jeli belo kafe i kruh". Ostati će dakle to zapisano a time ćemo za još neko vrijeme sačuvati tu gastronomsku baštinu našeg kraja.

- Kroz sve naše projekte učenici stječu daleko kvalitetnije stručno znanje, a nastavnici kroz svoje pripreme za nastavu razvijaju posebno kreativne oblike rada. Taj spoj novosti u radu dao je do sada izvrsne rezultate što se vidjelo i kroz rad škole, kroz predstavljanje pojedinih projekata i konačno kroz odaziv gostiju i uzvanika, najviših dužnosnika, sportaša, gospodarstvenika, umjetnika. Učenici su ti koji slažu menu i pripremaju jela, i kuhaju. Uključeni su svi koji se u školi obrazuju za temeljena ugostiteljska zvanja: kuhari, konobari, barmeni, slastičari. To ih onda motivira, kaže ravnatelj Miletić i dodaje: "Osim toga, kada srednjoškolic za vrijeme svog školovanja posluži predsjednika države i to ne jedanput, i te kako je veliki čimbenik koji motivira. To je dijete sretno, ostaje mu to u sjećanju čitav život a to onda poželi i njegov kolega, drugi učenik. Meni prije tih naših prezentacija, doručaka, sami đaci dolaze na vrata i pitaju: "da li mogu ja sada sudjelovati, zašto ja nisam odabran". Znači, zainteresirani su i žele naučiti raditi. Također i stručni nastavnici, koji su svi potekli iz gospodarstva te dobro poznaju ugostiteljstvo i kuhinju, znaju kako to izgleda u praksi i s puno motiva i ljubavi prenose to svoje znanja i iskustvo mladima."

Prepoznata ugostiteljsko-kulinarska praksa

Jela iz "Iz padele naših nona" projekt je pokrenut 2004. godine. Recepti koje su učenici prikupili i isprobali objavljeni su u dvije knjige kuharice: "Iz padele naših nona" i "Nonina kuhinja"

Priprema za dolazak gostiju

Zvezdice i zvijezde Ugostiteljske škole

Česta je pojava u školama da su profesori i ravnatelji zaokupljeni slučajevima problematičnih učenika, dok se manje poklanja pažnja onim dobrim, marljivim. U Ugostiteljskoj školi ti dobri su u prvom planu i bivaju nagrađeni svojom zvjezdicom. Te zvjezdice su istaknute visoko na školski "Zid slavnih". Učenicima se zvjezdice dodjeljuje na Dan škole i dobitnici ostaju trajno zapisani kao najbolji đaci škole. Ove su se godine zvjezdicama pridružile zvijezde, a nju dobivaju poznate osobe koje su bile povezane sa školom i pridonijele razvoju ugostiteljstva u gradu i županiji ali i promociji Ugostiteljske škole. Prve zvijezde uz zvjezdice Ugostiteljske škole postali su i nalaze se na "Zidu slavnih" od ove godine a to su Dinko Milčetić, bivši svjetski prvak u kulinarstvu i bivši nastavnik škole te proslavljeni rukometaš Mirza Džomba. Iako je riječ o proslavljenom sportašu, svojom biografijom on pronosi ime Ugostiteljske škole Opatija, čiji je bivši đak. I zvijezde su tako još jedna motivirajući faktor za sadašnje i buduće generacije učenika te škole.

Doručak koji se odvijao u voločanskoj lučici prisustvovali su glazbenici Ljubo Kuntarić, Danijel Načinović, Andrej Baša, Katja Budinić, Darko Čargonja, Šajeta, Duško Jeličić, Vesna Nežić Ružić i drugi uvaženi gosti

Nagrada Grada Opatije

Ove godine Ugostiteljska škola Opatija nagrađena je Nagradom Grada Opatije za postignuća na područje odgoja i obrazovanja. Ugostiteljska škola u Opatiji ima tradiciju obrazovanja kadrova u ugostiteljstvu od 1929. godine. Njezini učenici kroz cijeli taj niz godina bili su prisutni na mnogobrojnim natjecanjima, susretima, manifestacijama s kojih su uvijek ispraćeni sa priznanjima i nagradama. Samo u zadnji 12 godina osvojili su više od 120 medalja, pehara i priznanja što predstavlja posebno veselje i poticaj učenicima i njihovim mentorima.

a treća je u pripremi. Pored toga, projekt je izašao je iz okvira škole na "cestu", pohvalio se ravnatelj. Naime pored vinskih cesta, cesta maslinovog ulja, u Općini Matulji upravo na jelima iz padele naših nona, nastala je prva "Cesta domaće hrane".

- Želja mi je, evo to i apliciramo s partnerima prema europskim fondovima, napraviti jednu "Alpe Adria gastro-road", gdje bismo povezali specifičnosti s trpeza Slovenije, Austrije, Italije, Istre i Primorsko-goranske županije. Mislim da se može zaokružiti jedna takva prekrasna gastronomska priča.

Nakon projekta "Iz padele naših nona", uslijedili su "Mirisi i okusi Primorsko-goranske županije". Njima se izašlo iz područja Opatije i obuhvatilo Županiju, odnosno Gorski Kotar, Hrvatsko primorje i otoke. Đaci i nastavnici su pripremili 80 različitih jela od gotovo 400 prikupljenih recepata s područja Županije. Na njihovu prezentaciju odazvao se sam vrh naše Županije, predstavnici Ministarstva turizma, gospodarstvenici iz turističko-ugostiteljskog sektora, nabrāja ravnatelj Miletić, što nam je potvrdilo da smo odabrali dobru temu. U suradnji sa Up-

1

2

3

4

- 1 - Ukusni doručak djelo je mladih kuhara
- 2 - Gosti sa učenicima Ugostiteljske škole - slika za uspomenu
- 3 - Damijan Miletić preporučio je Ugostiteljsku školu originalnim idejama
- 4 - Predsjednik Josipović odazvao se drugom doručku
- 5 - Doručak s glumcima bio je šesti po redu (lijevo Lela Margitić, u sredini Pero Kvirgić)
- 6 - Na Dan Europe ugostili su šefa delegacije EU u RH Paula Vandorena

5

6

ravnim odjelom za obrazovanje, kulturu i sport PGŽ i Odjelom za turizam razmišljamo da sve te recepte postavimo na internetskim stranicama PGŽ, u perspektivi ih damo prevesti i na strane jezike, da ih odatle i stranci, naši turisti, mogu preuzeti.

Doručak s potpisom

Prije dvije godine u Ugostiteljskoj školi krenuli su u istraživanje gastronomskog blaga svih 27 zemalja Europske unije. To nam je bilo vrlo interesantno, možda ne za primjerice Austriju ili Italiju, gdje su nam poznati bečki odrezak, saherica, tirol-knedle ili pizza, pašta, lazanje itd. Zanimala nas je Estonija, Litva, Bugarska, zemlje koje možda nisu gastronomski razvikane a imaju svoje specijalitete, tumači ravnatelj Miletić. Na prezentaciju dvadesetak jela iz programa "Mirisa i okusa EU", pozvani su mnogobrojni konzuli, veleposlanici. Zadovoljstvo učenika bilo je nemjerljivo nakon upućenih im čestitki i pohvala od ljudi iz diplomacije. Rezultat je bio motivacija za novu akciju, doručak 9. Svibnja na Dan Europe koji je stoga nazvan "Europski doručak". Prvi doručak je bio s gospođom Žuži Jelinek iz razloga, saznajemo, što je škola na neki način kopirala njezinu gestu kada je prije 7-8 godina na doručak pozvala i u Opatiji ugostila predsjednika Mesića. Na drugom doručku učenici su ugostili

predsjednika Ivu Josipovića. Tada je naš projekt već bio prepoznat, kaže ravnatelj Ugostiteljske škole u Opatiji. Doživio je publicitet pa smo treći doručak upriličili 9. prosinca na dan kada je RH potpisivala pristupni ugovor za članstvo u EU. Republika Poljska je tada predsjedala EU a mi smo napravili "Poljski doručak" na kojem je bio predsjednik Hrvatsko-poljskog društva i počasni konzul Republike Poljske. Poslije su u Opatiji na doručak dolazili i Paul Vandoren, šef Delegacije Europske unije u Republici Hrvatskoj, te počasni konzuli Danske i Finske. U veljači se doručkovao "Karnevalski doručak" a za vrijeme nedavnog prvog Festivala neovisnih kazališta na "Glumački doručak" pozvani su poznati glumci.

- Projekt nismo samo izmislili. Prethodila su mu istraživanja kojom smo saznali da li i koliko naši učenici doručkuju, da li naši mještani koriste ovaj obrok, da li ga znamenite ličnosti preskaču ili mu posvećuju dužnu pažnju? Rezultati su poražavajući. Čak 60 posto osoba preskače doručak. I to je bio prvi siguran znak da smo na dobrom putu promovirati naš projekt, nastojati s njim upoznati ugostiteljske i hotelske djelatnike, a prvenstveno potaknuti naše učenike da ga počnu koristiti i dalje protežirati u svojim budućim radnim sredinama, zaključuje Miletić. ■■

Vinski vitez od kastavske belice

Napisao: Boris PEROVIĆ • Snimio: Sandro RUBINIĆ

Kastav i vino žive u ljubavi od davnih vremena, daleko u prošlost seže tradicija sadnje grožđa i proizvodnje ovog plemenitog napitka. U kraju gdje svatko smatra da je njegovo vino najbolje, biti najbolji vinar nije jednostavno. Dejan Rubeša uspio je ove godine, na sedmom ocjenjivačkom susretu vinara Kastavštine, okruniti se po drugi put naslovom ukupnog pobjednika te manifestacije, što je potvrda ispravnosti njegovog načina proizvodnje vina. Zaslužio je čak tri zlatne medalje za svoja vina, a gradonačelnik Kastva Ivica Lukanović uručio mu je i sommeliersku pliticu za malvaziju sur lie, koja je slavila u kategoriji kupovnih vina od bijelog grožđa, kao najbolje vino iz berbe 2011.

Rubeša pored svoje kuće u Kastvu ima modernu konobu u koju stalno ulaže i osuvremenjuje ju kako bi iz nje dolazila još bolja vina. Lanjska nagrađena

malvazija našla se na stolu prilikom našeg razgovora, a Rubeša objašnjava s kakvim problemima se suočavao prilikom njezine proizvodnje i kako je ipak uspio dobiti vrhunsku kvalitetu.

- Prošla godina je bila dosta specifična, s ekstremnim vrućinama na kraju sazrijevanja grožđa koje su prouzročile velike glavobolje vinarima jer je fermentacija praktički započela već u grozdu na trsu, a ne tamo gdje treba, u konobi. Primarne arome vina su najlabilnije, one prve nestanu ako vinar ne uspije kontrolirati fermentaciju, na način da vrenje mošta odradi na niskim temperaturama. S obzirom da je ova malvazija jako dobro prošla na natjecanju u Kastvu, ona je definitivno zadržala svoje primarne arome, ali ima i sve ono drugo što vino treba imati - pravilan omjer kiselina i aroma, zaokruženost i punoću.

Moja velika želja je da na kraju vinificiramo svaku od postojećih sorti belice i onda kad napravimo pet ili šest različitih vina, da okupimo ljude od struke koji bi utvrdili koji bi omjer dao najbolji rezultat. Namjera mi je i dalje širiti nasade belice, da u svojoj konobi imam barem nekoliko tisuća litara. Tradicija belice ne smije nestati, kroz nju Grad Kastav mora dobiti još jednu kockicu u svojoj turističkoj ponudi

Najsretniji sam čovjek na svijetu jer radim ono što volim - Dejan Rubeša

Rubeša: Znam se našaliti da je vino i kao žena, napraviš glupost i onda te boli glava

Grožđe moram svojim rukama ubrati

To je onda definitivno vaša zasluga, očito ste "popravili" ne baš idealne vremenske uvjete za sazrijevanje grožđa.

Vino se uglavnom formira u vinogradu. Ako je loša sezona ili je vinogradar bio neoprezan, vinar nema baš puno manevarskog prostora. Može popraviti stanje donekle, ali ako je sirovina loša, vino može biti eventualno dobro, ne puno više od toga. Bit cijele priče je kvalitetan vinograd, kvalitetna pozicija i kvalitetna sirovina. Prošla godina je bila dobra, s jako puno sunca, ali zbog ekstremno visokih temperatura u zadnja dva tjedna pred berbu šećeri su naglo skočili, a kiseline padale. Zato smo svi žurili s berbom, već krajem kolovoza i početkom rujna. Na području Buja, na pozicijama Terre Bianche, Bijele zemlje, odakle je ova malvazija, ne pamti se tako rana berba. Ljudi su pritom bili prisiljeni počinati s berbom praktički po mraku, u pet sati ujutro, i završiti već u deset i pol, dok grožđe nije bilo pretoplo. Već dvadesetak godina surađujem s istim vinogradarima. To je moja startna prednost, znam tko je i kako radio u vinogradu, čime je tretirao grožđe. Ne želim nabaviti grožđe od nekog nepoznatog. Ja grožđe moram svojim rukama ubrati.

U Kastvu je vaša malvazija pobrala sve nagrade, proglašena je i za najbolje vino smotre. No, vi sa svojim vinima odlazite i izvan granica Županije.

Već tri godine sudjelujem na Vinistri, odnosno na ocjenjivanju Svijet malvazija, i sve tri godine osvajam odličja. Više sam nego zadovoljan tom činjenicom. U Kastvu sam svih sedam godina osvajao zlatne medalje, a dva puta sam bio apsolutni

pobjednik, moram reći da takav kontinuitet nema nitko drugi.

Čari belice

Kastav je poznato vinogradarsko područje, ali u proizvodnji vina se tek u posljednjih desetak godina napravio veliki iskorak.

Kastavci su oduvijek bili vrhunski vinogradari, znam to po korijenima iz svoje obitelji. Nažalost, nisu uvijek bili tako dobri vinari. Sada znam da smo radili krivo, kad se prisjetim kako smo nekad proizvodili vino. Kastavština je s urbanizacijom izgubila puno poljoprivrednog zemljišta, i da želimo, sada nemamo veće površine za sadnju novih vinograda. Kastavska belica je ustvari kupaža od nekoliko bijelih sorti, svatko belicom zove ono što ima u svom vinogradu. U belici se pojavljuje verdić, divjaka, mejsko, malvazija, ali ima i brajkovca i šilera. Što je prava belica, to nitko točno ne zna, nitko nije probao utvrditi koji omjer tih sorti bi bio najbolji. Možda je u tome i čar belice. Svaki vinograd je unikat.

Udruga Belica, čiji ste član, pokušava spasiti belicu, a i vi osobno činite velike napore u tom pravcu.

Veseli me što preko udruge Belica i uz veliku potporu Grada Kastva i Županije pokušavamo priču o belici napraviti što ljepšom. Prije dvije godine sam krenuo u sadnju vinograda belice, na način da smo iz rasadnika gospodina Dobrinčića s Krka prvi put dobili točno označene cijepove. Svaku sortu koja čini belicu sam prvi put posadio odvojeno, pa će se u konačnici znati omjer svake od njih u vinu. Taj postupak će trajati sigurno deset godina, ali ako ga netko ne pokrene, belica će se jednostavno raspliniti. Moja velika želja je da na

kraju vinificiramo svaku od tih sorti posebno i onda kad napravimo pet ili šest različitih vina, da okupimo ljude od struke, sommeliere i enologe, koji bi utvrdili koji bi omjer dao najbolji rezultat. Namjera mi je i dalje širiti nasade belice, da u svojoj konobi imam barem nekoliko tisuća litara belice. Tradicija belice ne smije nestati, kroz nju Grad Kastav mora dobiti još jednu kockicu u svojoj turističkoj ponudi.

Preko udruge Belica održana su u Kastvu dva tečaja za stjecanje zvanja vinara-vinogradara, interes je jako velik, bilo je tu ljudi iz čitave županije. Veliku potporu održavanju tih tečajeva dali su Grad Kastav i Županija, koji su svakom polazniku platili po trećinu iznosa za dobijanje licence, a sami polaznici samo još jednu trećinu. S drugom belica je vinarstvo na Kastavštini zaista napravilo korake od sedam milja. Uspjela je svojom aktivnošću vratiti stanovništvu interes za sadnjom loze.

Od najranijeg djetinjstva uz konobu i bačve

Odakle kod vas ljubav prema vinarstvu? Obiteljska tradicija je očito odigrala ključnu ulogu.

Od najranijeg djetinjstva sam vezan uz konobu i bačve. Koliko je mojem pokojnom ocu značila konoba, govori i činjenica da je u njoj pored svih bačava imao stolić i dvije fotelje. Jedna je bila njegova, a druga za prijatelja koji bi došao u kuću. Češće je sjedio na tim foteljama nego u dnevnom boravku. Vinarstvo je u meni očito usađeno. Ja sam prije dvadesetak godina, kao mlađi brat u obitelji, prvi put u ruke uzeo proizvodnju, kad je stariji brat bio nekoliko godina u inozemstvu. Do onda sam samo asistirao, nosio brente, dodavao sić, piće onima koji su radili, bio sam mali-poteci... Tih par godina kada sam počeo s proizvodnjom vina bilo je presudno da mi vinarstvo postane hobi. U narednom razdoblju podršku u mojim nastojanjima davala mi je moja obitelj, a naročito pokojni tast bez čije pomoći u izgradnji podruma teško da bi hobi od nedavno postao moje glavno zanimanje. Sad sam najsretniji čovjek na svijetu jer radim ono što volim.

Što je bilo presudno da napustite tradicionalni način proizvodnje vina i okrenete se suvremenijim metodama?

U tim svojim počecima proizvodnje vina jednom sam, u periodu Martinja, donio svoje vino da počastim kolege s posla i jedan me pita da što mi je ovo. Ja mu govorim da je to naše domaće vino, kastavsko, belica, a on mi govori da mi je to vino premutno, i ne baš dobro. Mene to baš nije veselo, da netko tako govori o mom trudu, međutim, kad sam malo razmislio, čovjek je imao pravo. I tu se nešto prelomilo u meni, rekao sam sam sebi pa zašto ne bismo i mi mogli napraviti dobro vino. Tada sam počeo proučavati stručnu literaturu naših poznatih enologa, inž. Milorada Zoričića i inž. Ivana Sokolića, i shvatio da mogu probati napraviti nešto bolje. Zoričić u svojoj knjizi piše o Gradišćanskim

Hrvatima koji hlade svoje bačve dok im mošt vrije. Ja sam onda jednu svoju inox bačvu od 300 litara potopio u maštel, u čabar, i mijenjao vodu svakih par dana, kad bi se zagrijala od vrenja. Na taj način sam zapravo prvi put kontrolirao fermentaciju. Prvo što sam uočio je da je fermentacija trajala puno duže, a drugo da je puno kvalitetniji rezultat bio na stolu, pitao sam se je li moguće da je to naša belica. Bila je to improvizacija koja se u praksi pokazala korisna i dobra. Nakon toga sam naručio iz Slovenije, među prvima na Kastavštini, zatvorenu bačvu od inoxa s mogućnošću kontroliranja fermentacije i 2002. godine napravio vino na taj način. S gospodinom Sokolićem dosta sam kontaktirao i puno mi je pomogao svojim savjetima, što napraviti na samom početku. On mi je savjetovao da nabavim bačve od inoxa, a ne od drva, bez obzira što bačve od drva imaju svojih prednosti, u njima vino "diše" i dobiva ono nešto iz tog drva. No, presudno je bilo što mi je rekao da vino traži higijenu, da podrum mora biti apoteka i neka zato nabavim inox bačve. Neću zaboraviti njegove riječi da smo tako kratko na ovome svijetu i da zaista nema smisla da i to malo vremena pijemo loše vino. Kroz cijelo to razdoblje imam prijateljski odnos s nekolicinom vrsnih enologa i vinara s kojima razmjenjujem iskustvo i koji su na moju sreću uvijek bili spremni pomoći.

I kći nagrađena zlatnom medaljom

Koliko imate zasađenih vinograda?

Petstotinjak metara od kuće imam novi nasad belice. Trenutno imam ukupno nešto manje od tisuću trsi, a bio bih zadovoljan da uspijem jednog dana zasaditi nekoliko tisuća. Nažalost, nemam svog prostora za širenje, svoje zemlje više nemam, ali postoji razumijevanje u Gradu Kastvu, da dobijem u najam gradsku zemlju. Grad ima sluha za vinare, daje nam poticaje, na čemu smo mu zahvalni. To nisu velika novčana sredstva, ovisi o broju zasađenih loza, ali dostatna za tretiranje vinograda zaštitnim sredstvima. Osim belice, imam nešto sivog pinota, meni isto drago vino, a s njime se bavi najviše moja starija kći Andreja koja je također završila tečaj za vinara-vinogradara i koja je ove godine u Kastvu nagrađena zlatnom medaljom. Drago mi je da vidim da se obiteljska tradicija proizvodnje vina nastavlja. Pored malvazije, kao dominantne sorte, u našem podrumu imamo sivog pinota i graševine. Od crnog vina, imamo zanimljivu kupažu nekoliko sorti iz Požeške kotline – merlot, cabernet i zweigelt, a od istarskih uglavnom teran i refošk. U usporedbi s nekim ozbiljnim vinarima, proizvodimo male količine, ali za naše područje tih nekoliko tisuća litara je pristojna količina. Od prošle godine proizvodnji vina pristupam krajnje profesionalno, registrirali smo obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo. Prostor u kojemu proizvodimo vino stalno osuvremenjujemo, pripremamo i jednu buduću kušaonu, prostor za druženje, u kojemu će i Grad i ugostitelji s ovog područja naći svoj interes. ■■

Bit cijele priče je kvalitetan vinograd, kvalitetna pozicija i kvalitetna sirovina

Vino prodaje glas o njemu

Gdje plasirate svoja vina, imate li stalne kupce?

Zapravo ih ja ne plasiram nigdje, plasira ih priča o njihovoj kvaliteti. Ljudi dolaze na vrata, da su čuli ili probali moje vino i da ga žele kupiti. To je sasvim dovoljno, svih ovih godina nikad nisam imao problema s plasmanom. Vino prodaje dobar glas o njemu. Ovaj posao traži strast, ljubav. Vino je živo biće, kao dijete, moraš ga svakog dana gledati, paziti, da mu se nešto loše ne dogodi. Znam se našaliti da je vino i kao žena, napraviš glupost i onda te boli glava. Vino treba napraviti sada, danas, nema odgađanja jer je onda sve uzaludno. Jedan krivi korak i cijela godina je upropaštena.

Vino traži higijenu i zato podrum mora biti apoteka

Vinski vitez

Nedavno ste na svečanosti u Mariji Bistrici postali član Europskog vinskog viteškog reda, odnosno Bratovštine hrvatskih vinskih vitezova.

To je u svakom slučaju čast, postao sam vinski vitez, zajedno s još dva člana naše udruge, poznatim sommelierom Nenadom Kukurinom i predsjednikom Belice Radenom Srdočem. Očito su naši rezultati u proizvodnji vina i promicanju vinske kulture razlog što su nas u Bratovštini prepoznali i predložili za prijem među vinske vitezove.

S talijanskim jezikom od jaslica do fakulteta

Napisala: Slavica KLEVA
Snimio: Sandro RUBINIĆ

Veze sa školom, medijima i ustanovama

Osim s talijanskim školama, osnovnim i srednjim, Studij Talijanistike uspostavlja odlične veze sa školom za talijanski jezik "Scuola Modello", društvom Dante Alighieri, Novinsko-izdavačkom kućom Edit i Zavodom za školstvo. U dijelu izbornih programa ostvaruje se suradnja s nakladničkim, novinskim, radijskim i televizijskim kućama, kao što su EDIT, Radio Televisione Koper- Capodistria, Radio Rijeka /Fiume, Radio Pula/Pola, Kanal Ri, Zajednicom Talijana, Talijanskom unijom, Talijanskom dramom Kazališta Ivana pl. Zajca, Konzulatnom Republike Italije u Rijeci.

Ogroman trud i snažna energija bili su potrebni kako bi nečiji san danas postao stvarnost i kako bi građani Rijeke, Primorsko-goranske županije pa i cijele Hrvatske imali mogućnost studiranja talijanskog jezika. Pripadnicima talijanske manjine to predstavlja mogućnost kontinuiranog školovanja na materinjem jeziku, od jaslica pa do sveučilišne razine, a ostalim ljubiteljima i štovateljima talijanskog jezika i kulture to znači mogućnost da joj se približe i prouče uz bogato znanje profesora pri fakultetu na području kulturalnih studija ali ugledni predavatelji s Filozofskog fakulteta u Padovi." Tim prigodnim riječima pročelnica Odsjeka za talijanistiku dr.sc. Gianna Mazzieri- Sanković, doc., ujedno i koautor programa za Talijanistiku, obratila se skupu na otvaranju studija pri Filozofskom fakultetu u Rijeci prošle godine.

Jer nakon dugogodišnje timske djelatnosti, 2011. godine pri Filozofskom fakultetu usvojena su tri nastavna programa na Odsjeku za talijanistiku: preddiplomski dvopredmetni studij talijanskog jezika i književnosti, te program cjeloživotnog obrazovanja i stručnog usavršavanja Talijanskog jezika, komunikacije i kulture I i II.

- Riječ je o drugačijim programima od onih koje nude susjedna sveučilišta, u konkretnoj situaciji

realizirana je suradnja sa sveučilištima talijanskih regija Veneto i Friuli Venezia Giulia uz potporu Ambasade Italije u Zagrebu, Generalnog konzulata Republike Italije u Rijeci, te Talijanskog instituta za kulturu u Zagrebu, navodi pročelnica Mazzieri Sanković.

Ojačana pozicija Sveučilišta u cijeloj regiji

Vijeće Filozofskog fakulteta tako je krajem studenog prošle godine Dekanu fakulteta dr. sc. Predragu Šustaru dalo suglasnost na odluku o ustroju Odsjeka za talijanistiku Filozofskog fakulteta u Rijeci. Sastavni dio te odluke između ostalog je i Elaborat o osnivanju Odsjeka za talijanistiku Filozofskog fakulteta čije su autorice današnja pročelnica Mazzieri Sanković i dr.sc. Corinna Gerbaz Giuliano.

U razgovoru s pročelnicom Mazzieri-Sanković i višom asistenticom Gerbaz Giuliano doznajemo da je pokretanje tog studija ne samo ojačalo poziciju riječkog Sveučilišta u cijeloj regiji, nego se i učenje talijanskog jezika zaokružuje u obrazovnom sustavu Primorsko-goranske županije. Specifičnost naše Županije ali i šire regije je autohtona talijanska manjina. No, važna je i kulturna i ekonomska povezanost s Italijom, stoga studij Talijanistike odgovara specifičnim potrebama poučavanja jezika i kulture, stječu se stručne kom-

Studenti novootvorenog studija Talijanistike pri Filozofskom fakultetu prepoznali studij koji im otvara novi pogled na svijet, uz stjecanje stručnih kompetencija kojima se mogu obavljati poslovi u raznim djelatnostima gdje je poznavanje talijanskog jezika od ključne važnosti

1 - Dok su prošlu akademsku godinu studija Talijanistike upisala 24 studenta, ove je godine upisna kvota 40 studenata

2 - Učenje talijanskog jezika ovime se zaokružuje u obrazovnom sustavu Primorsko-goranske županije - Gianna Mazzieri-Sanković i Corinna Gerbaz Giuliano

Nagrada za promidžbu Talijanistike (snimio Petar Fabijan)

Nagrada Primorsko-goranske županije

Godišnju nagradu Primorsko-goranske županije zbog posebnih dostignuća grupe pojedinaca iz stručno znanstvenog područja humanističkih znanosti i kulturne djelatnosti, dobio je tim stručnih ljudi za izradu i pokretanje studijskih programa i za izuzetan doprinos u promidžbi talijanistike kao i za osnivanje Odsjeka za talijanistiku na Filozofskom fakultetu u Rijeci. To su dekan Filozofskog fakulteta dr.sc. Predrag Šustar, izv.prof., pročelnica Odsjeka za Talijanistiku i koautor programa za Talijanistiku dr.sc. Corinna Gerbaz Giuliano, prodekanica za nastavu dr.sc. Ines Srdoč-Konestra, izv.prof. te prodekanica za studijske programe i cjeloživotno obrazovanje dr.sc. Svjetlana Kolić-Vehovec, red.prof.

petencije i mogu obavljati poslovi u raznim djelatnostima gdje je poznavanje talijanskog jezika od ključne važnosti. Svrha otvaranja tog studija proizlazi iz potrebe za tim kadrom na svim područjima, javnom i privatnom sektoru, gospodarstvu, kulturi, politici, turizmu, povijesnim istraživanjima i radu na talijanskoj arhivskoj građi koja je u Arhivu izuzetno dobro zastupljena.

Studenti od Čakovca do Crne Gore

Pročelnica studija Mazzieri-Sanković i asistentica Gerbaz-Giuliano diplomirale su na tršćanskom Filozofskom fakultetu, dok su uz njih, anagažirani i drugi profesori, primjerice prof. Michele Cortelazzo sa Sveučilišta u Padovi koji je u prvom semestru držao predavanja iz Fonetike i fonologije talijanskog jezika. Talijanski jezik I predavao je dr.sc. Matteo Viale, Talijansku književnost dr. Gianna Mazzieri Sanković, Lektorske vježbe Tereza Ban, a Talijansku povijest i kulturu Giovanni D'Alessio. U drugom semestru nositelj kolegija Fonetike i fonologije talijanskog jezika bio je gost sa Sveučilišta iz Padove dr. Michele Cortelazzo, Talijanski 2 predavao je dr. Matteo Viale, Talijansku književnost dr.sc. Gianna Mazzieri Sanković, a Lektorske vježbe 2 Tereza Ban. I dok je prošlu akademsku godinu upisalo 24 studenta, ove je godine upisna kvota 40 studenata. U tijeku je dodatna provjera znanja iz talijanskog

jezika prije upisivanja na studij.

- Inače, dodala je dr. sc. Gianna Mazzieri-Sanković, dolaze nam studenti iz Zagreba, Pule, Čakovca, Varaždina, Đurđevca, s otoka, iz Dubrovnika, a jedna je studentica iz Crne Gore. Pročelnica ističe i dobru suradnju s Veleučilištem u Puli, te sa Sveučilištem u Zagrebu, a kolege s tršćanskog fakulteta uvijek su otvoreni za bilo kakav oblik suradnje i pomoći.

Program cjeloživotnog obrazovanja

Za razliku od preddiplomskog studija, Program za cjeloživotno učenje je nešto drugačijeg opsega i namjene. Izvoditelj programa je također Filozofski fakultet i namijenjen je osobama za daljnje usavršavanje nakon stečenog akademskog naziva. Dakle, uvjet za upis je završen preddiplomski studij ili diplomski studij uz aktivno poznavanje talijanskog jezika o čemu treba priložiti potvrdu ovlaštene ustanove ili svjedodžbu o završenoj osnovnoj ili srednjoj školi na talijanskom jeziku. Programom su obuhvaćena tri područja: talijanski jezik, komunikacija i talijanska kultura. Program se sastoji od dva obavezna predmeta, a to su: Talijanski jezik i komunikacija te Talijanska kultura XX stoljeća. Nude se i dva izborna predmeta: Talijansko društvo i institucije i Talijanski mediji, kultura i zabava. Program traje tri mjeseca. ■■

Na brojnim turističkim i sličnim priredbama članice Udruge "Pri Kupe" predstavljaju svoje proizvode

Naravno, godine čine svoje i moram malo usporiti, ali odustati od volontiranja sigurno neću - devedesetogodišnja Darinka Mikić

Najbolja i najstarija volonterka zeleno-plave županije

Napisao: Marinko KRMPOTIĆ
Foto: Arhiva ZIP

Goran je volio pjevati

Darinka Mikić jako se dobro sjeća velikog hrvatskog pjesnika, rođenog Lukovdolca Ivana Gorana Kovačića, autora poeme "Jama". Štoviše, budući da je njena teta bila supruga Goranova brata, bili su po tim bračnim vezama i bliski rod: "Goran je bio stariji desetak godina od mene, ali smo se jako dobro poznavali, često se susretali i pričali, a jedne sam godine dva tjedna provela kod njih u Zagrebu. Goran je bio divan čovjek. Volio je pjevati, kad god je bio s nama zabavljao nas je, a iako su ga u Zagrebu jako cijenili i iako je već onda imao ugled značajnog književnika, on je više od svega volio Lukovdol i Gorski kotar. Jedva je čekao "pobjeći" iz Zagreba ovamo. Tako i ja, iako bi mi lakše bilo živjeti u Zagrebu, tamo provodim samo zimu, a čim zazeleni vraćam se u svoj Lukovdol i uživam!", govori Darinka Mikić.

Potpuno opravdano početkom ove godine na dodjeli nagrada za najbolje volontere Primorsko-goranske županije veliki pljesak i još veću pažnju medija privukla je Darinka Mikić, devedesetogodišnja mještanka Lukovdola koja je nagradu za najvolonterku PGŽ dobila kao članica vrlo vrijedne Udruge žena "Pri Kupe" iz Lukovdola. Osvajanjem ovog priznanja na početku desete decenije svog života gospođa Darinka postala je najstarija volonterka zeleno-plave županije koja je primila ovo vrijedno priznanje, ali ga zasigurno nije zaslužila samo zbog svojih godina, već i zbog iznimnog doprinosa radu Udruge žena "Pri Kupe" te općenito društvenom životu Lukovdola i cijelog ovog područja, ističe Zdenka Fabac, predsjednica udruge "Pri Kupe" opisujući Darinku Mikić kao "dobri duh" te udruge.

Motivira nas njena energija i vitalnost

"Predivno je s njome raditi, a predložili smo je za nagradu stoga što je njena energija, vitalnost, želja za životom, suradnjom i radom takva da djeluje iznimno motivirajuće na sve nas ostale. Ona je osoba koja usprkos svim ograničenjima i godinama "pliva uzvodno" i nemoguće je, družeći se i radeći s njom, ne prepoznati tu žudnju za životom, predanost radu i stvaranju. Nikad joj ništa nije teško, sve prihvaća i nastoji što kvalitetnije napraviti, a njen posao nije gotov kad, primjerice, pripremi kolače ili neki ručni rad, već nastoji vidjeti hoće li taj njen rad i doprinos imati odjeka na priredbi

ili druženju na kojem se predstavlja. Ona je dobri duh naše udruge, osoba koja ima onaj raznovrsni i široki renesansni pogled na svijet i život. Razumije se u puno toga i svi je vole jer je u svakom trenutku spremna pomoći, razgovarati...", govori Zdenka Fabac.

Sama Darinka, iznimno vitalna i elokventna za svoju visoku životnu dob, na to skromno dodaje kako jednostavno voli raditi i družiti se:

"Godine mi za sada ne smetaju. Naravno, nije to kao u mladosti, ali ne dam se i nastojim u svakoj aktivnosti udruge, ali i u životu mjesta, dati svoj doprinos. Spremna sam odmah se uključiti u rad i radim sve što mi je poznato - bilo da je riječ o goblenima, ručnim radovima, cvijeću i izradi vijenaca od cvijeća, pečenju kolača, izradi soka, likera...", govori gospođa Mikić. dodajući kako su za njene sposobnosti i spremnost na suradnju svakako u velikoj mjeri zaslužne i prilike u kojima je odrasla, kao i školovanje u tzv. Domaćinskoj školi u Kastvu davne 1939. godine.

Razmišljaj pozitivno i vjeruj u sebe

"Mi smo bili za međuratne pojmove prilično imućna obitelj pa su me, kao mladu djevojku poslali u Kastav u tu tada poznatu školu. Ja sam, zbog toga što sam kod kuće vodila puno brige o domaćinstvu, već i prije dolaska u tu školu znala puno o domaćinstvu i, primjerice, radu u vrtu, ali sam u toj školi jako puno naučila o kuhanju, šivanju, higijeni kojoj se posvećivalo puno

Darinkin i Goranov voljeni Lukovdol

pažnje i svim ostalim poslovima bitnim u jednom domaćinstvu. Naravno, poslije sam to znanje koristila, nadopunjavala i obogaćivala vlastitim iskustvom.

Uz to moj je tata rano umro a ja sam bila najstarija od nekoliko braća i sestara pa sam morala preuzeti brigu o njima. Svakako je i to bitno utjecalo na to da još više razvijem svoje znanje na raznim područjima, ali i da znam surađivati s ljudima i kroz zajedništvo dolaziti do određenih rezultata. Sve to puno mi je pomagalo i pomaže i u životu, kao i u radu u našoj "Pri Kupe" udruzi gdje puno radimo i nastojimo kroz različite aktivnosti čuvati tradiciju našeg kraja, podsjetiti na stare vrijednosti i običaje te se što više družiti i surađivati sa sličnim udrugama i društvima na našem području, ostalim dijelovima Hrvatske i susjednoj Sloveniji", govori Darinka Mikić koja na pitanje hoće li, usprkos poodmakloj životnoj dobi, i dalje biti aktivna u udruzi žena "Pri Kupe" daje očekivani odgovor:

"Koliko god budem mogla i dokle god mi zdravlje to bude dozvoljavalo radit ću kao i do sada i nastojati pomoći u svakoj akciji. Naravno, godine čine svoje i moram malo usporiti, ali odustati sigurno neću", govori gospođa Darinka dodajući kako je možda najbitnija stvar u životu razmišljati pozitivno i vjerovati u sebe. Ako se tako ponašaš, polako sve krene, poručuje najstarija i jedna od naj-volonterki Primorsko-goranske županije. ■■

Predivno je s njome raditi, a predložili smo je za nagradu stoga što je njena energija, vitalnost, želja za životom, suradnjom i radom takva da djeluje iznimno motivirajuće na sve nas ostale. Osoba je koja usprkos svim ograničenjima i godinama "pliva uzvodno" i nemoguće je, družeći se i radeći s njom, ne prepoznati tu žudnju za životom, predanost radu i stvaranju, riječi su Zdenke Fabac, predsjednice udruge "Pri Kupe"

Visoki standardi priredaba

Udruga žena "Pri Kupe" u 13 godina svog rada stvorila je na području Grada Vrbovskog, posebno u svom Lukovdolu, vrlo visoke standarde priredaba pa se zna da će svako otvaranje izložbe u Goranovom muzeju ili neka druga priredba u lukovdolskom Domu kulture biti kvalitetna. No, ističe Zdenka Fabac, najzaslužnija za odličan rad ove udruge, sve je teže jer su članice sve starije, novaca iz gradskog proračuna je sve manje, opće siromaštvo sve veće i nije više nimalo lako raditi.

Sve priredbe Udruge žena "Pri Kupe" odlično su posjećene

Jedrenje je amaterski sport, stoga i 39-godišnji Marin radi kao pravnik u očevoj firmi

Triler sa sretnim završetkom

Napisa: Boris PEROVIĆ
Snimio: Sandro RUBINIĆ

Pobjeda kvarnerskog jedrenja

Kvarnersko jedrenje je barem u ovom slučaju pobijedilo dalmatinsko, splitsko. Marin Lovrović i Siniša Mikuličić bili su u Pekingu druga olimpijska posada s ovog područja od nezavisnosti Hrvatske, nakon Galebaša Bojana Grega i Sebastijana Miknića u Barceloni 1992. godine. Nekada su Galebovi jedriličari dominirali, u posljednjih 20 godina težište se prebacilo u Split.

– Problem je u stručnom radu, nama ovdje fali trenera, imamo premalo jedriličara, fali nam i infrastruktura. Mi smo članovi Galeba, ali nemamo dizalice u Žurkovu, pa već 14 godina treniramo u Opatiji. Što se tiče vremenskih uvjeta, oni nisu ništa lošiji nego u Splitu, samo su puno zahtjevniji. Imamo ograničen broj dana u kojima možemo kvalitetno jedriti, ali baš zato ih želimo iskoristiti i onda dajemo maksimum svojih mogućnosti.

Odlazimo na pripreme puno češće, uglavnom u Italiju, mi smo često na Gardi, nadoknađujemo činjenicu da imamo manje dana jedrenja od Splitskana.

U zadnjem plovu izborili Olimpijske igre – braća Marin i Dan Lovrović

Jedriličari kostrenskog Galeba Marin i Dan Lovrović predstavljali su na Olimpijskim igrama Hrvatsku u klasi zvijezda, iako Londona nisu vidjeli, osim na svečanom otvaranju. Jedriličarska natjecanja bila su, kao što je na Igrama već uobičajeno, prilično dislocirana od centra zbivanja pod olimpijskim krugovima. Domaćin im je bilo poznato jedriličarsko središte Weymouth, grad na južnoj obali Engleske, oko 200 kilometara udaljen od Londona.

Stariji brat Marin osjetio je olimpijsku atmosferu drugi put zaredom, nakon Pekinga, odnosno Qingdaa, gdje je nastupio sa Sinišom Mikuličićem, tada kao član riječkog “3. maja”. Mikuličić mu je u novom ciklusu bio partner do svjetskog prvenstva u australskom Perthu prošle godine u prosincu, kada nisu uspjeli osvojiti olimpijsku vizu te se uskoro razišli. Lovrovića nije napustio motiv za nastup u Engleskoj, s 12 godina mlađim bratom uspio se spremati za nastup na svjetskom prvenstvu u francuskom Hyeresu, na kojem su se dijelile još četiri pozivnice za Igre. Nakon raspleta koji se odvijao kao po scenariju najnapetijeg trilera, Lovrovići su se ugrurali među 16 olimpijskih posada, izborili su u posljednjem plovu posljednju vizu na raspolaganju, nadmašivši “za dlaku” hrvatske konkurente, Splitskana Matu Arapova i reaktiviranog Sinišu Mikuličića.

Mirna regata pretvorila se u dramu

Marin Lovrović svjedoči o dramatičnoj borbi do zadnjeg trenutka u Hyeresu.

– Krenuli smo odlično u zadnju regatu, kao peti smo okrenuli prvu bovu, svi protivnici su bili iza nas, Arapov i Mikuličić čak tristotinjak metara iza, oni su 35. okrenuli bovu. No, tada je vjetar pao s desetak na samo dva čvora, oni su otišli na drugu stranu, išli su na sve ili ništa i uskoro su nas prošli. Situacija se razvijala loše, na drugoj bovi bili smo tek oko 30. mjesta. Ušli smo u borbu, Arapov i Mikuličić su napravili neke greške. Imali smo malo i sreće, poklopilo nam se da smo u konačnici bili izjednačeni s njima po bodovima, ali smo imali jedan bolji plasman od njih i to je presudilo. Mi smo prije zadnje regate bili u normi devet bodova, nismo trebali previše riskirati.

Nažalost, iz jednostavne situacije sve ispalo užasno komplicirano, morali smo strahovati za plasman do samog kraja. Na koncu je ispalo da smo odjdrili točno koliko je trebalo, bili smo 22. u zadnjem plovu. Moja dugogodišnja želja je bila da budemo među deset najboljih posada, ali zadovoljan sam i s ukupnim 12. mjestom jer ipak je bilo najvažnije izboriti Olimpijske igre. Trener Roberto Benamati nas je izvrsno podigao, i tehnički, i motivacijski, i psihološki. Imamo i odličnog kondicionog trenera, Mihaela Bana iz centra Scipion, koji je posvećen samo nama dvojici.

Cilj da budu među deset najboljih na svijetu Lovrovići su prebacili za olimpijsku regatu. No, nije uvijek moguće dobiti ono što se želi, iako je u konačnici i sam plasman na Igre veliki podvig. Osvojeno 16. mjesto u olimpijskoj konkurenciji treba gledati u tom svjetlu jer nije bilo jednostavno postati dio elite, u trenutku kad su mnogi elitni jedriličari ostali vani.

– Weymouth je dosta zahtjevno polje, temperature su niske, vjetrovi jaki, more je hladno. Psihološki je regata bila vrlo teška, kao i svaka regata na Olimpijskim igrama. Gotovo sve posade bile su izjednačene, svaka pogreška se kažnjavala, a malo bolji nastup značio je borbu za medalje. Činjenica je da Weymouth dobro poznajemo, jedrili smo tamo puno puta posljednjih godina, bili smo tamo i nedavno, početkom lipnja, na regati Svjetskog kupa. Krenuli smo odlično, prvog dana po vjetru od desetak čvorova bili smo zapaženi, ali kasnije je puhalo prejako i počeli smo zaostajati za deset najboljih. Činjenica je bila da nismo bili skroz spremni, moja stanka zbog vodenih kozica početkom srpnja ostavila je traga, a Dan je imao muke s koljenom, posljedica je to naglog dobivanja na težini. Fizioterapeuti su ga krpali svakog dana da uopće može nastupiti, stisnuo je zube, ali u teškim uvjetima kakvi su vladali u Weymouthu nije se moglo bolje. Nismo razočarani svojim plasmanom, naprotiv, uvjeren sam da bismo bili među prvih deset da smo bili zdravi.

Braća na Olimpijskim igrama

Kakva je bila situacija sa Sinišom Mikuličićem? On je nakon Perthu odustao, da bi uoči Hyeres došao Mati Arapovu kao “joker”, kad se ozlijedio

Velika je stvar što sam s bratom bio na Olimpijskim igrama. Između nas je velika razlika u godinama, tako da nemamo klasičan “svadalački” bratski odnos. Postoji respekt s obje strane, u barci se ne osjeti da smo braća. Dan je zaista napravio pravi podvig, u tri mjeseca je od kormilara postao vrhunski flokist, morao je za to nabaciti i osam kilograma, kaže Marin

Pred 27-godišnjim Danom su još 2-3 olimpijska ciklusa

njegov flokist Ante Šitić. Marin kaže da je njegov povratak primio vrlo loše jer je stvarno nakon Perthu djelovao da je zasićen jedrenjem i silnim putovanjima.

– Mi smo zaista stalno po svijetu kao nekakvi pomorski inspektori, prosječno u autu prođemo 60.000 kilometara, a svaki drugi tjedan smo u avionu. Ja shvaćam da se čovjek zasiti, pritom se od jedrenja ne može živjeti, to je amaterski sport, mi živimo od stipendija. Nisam mu ništa zamjerio, jednostavno sam odlučio pokušati s bratom jer mi je bilo žao da odustanem nakon tri i pol godine olimpijskog ciklusa.

Dan Lovrović se pokazao kao izvrsna zamjena za Mikuličića, Marin je prepun riječi hvale za mlađeg brata.

– Velika je stvar što sam s bratom bio na Olimpijskim igrama. Između nas je velika razlika u godinama, tako da nemamo klasičan “svadalački” bratski odnos. Postoji respekt s obje strane, ponašamo se profesionalno, u barci se ne osjeti da smo braća. On je zaista napravio pravi podvig, u tri mjeseca je od kormilara postao vrhunski flokist, morao je za to nabaciti i osam kilograma. Puno mi je srce što jedrim s njim, on je mene u stvari motivirao nakon što je Siniša odustao, unio je novu svježinu i energiju. Ima sve što treba imati vrhunski flokist, tehnički i taktički je savršen, uz moje iskustvo smo se izvrsno poklopili.

Marinu su ovo vjerojatno posljednje Olimpijske igre, s obzirom na navršene 39 godina i činjenicu da zvijezda neće biti u programu Igara u Riju 2016. godine.

– Vani su vrhunski jedriličari profesionalci, mi sa stipendijama ne pokrivamo ni izbliza sve troškove, a kamoli plaću. Ja sam pravnik, radim u firmi kod oca, imam sreću da me on i drugi kolege pokrivaju u izostancima. No, za nastavak ozbiljnije jedriličarske karijere moralo bi se puno toga poklopiti, moram misliti i na svoju porodicu koja također pati, žena i dvoipogodišnja kći su mi velika podrška. Dan će nastaviti jedriti, olimpijsko iskustvo bit će mu poticaj za daljnji rad, vjerojatno u klasi finn. S 27 godina ima ispred sebe još dva-tri olimpijska ciklusa. ■■

Napredak djece najbolje vide roditelji

Napisala: Barbara ČALUŠIĆ • Snimio: Sandro RUBINIĆ

U Drašku dolinu dolaze djeca s raznim poremećajima, najviše s cerebralnom paralizom i autizmom

Da konji i jahanje svakoj zdravoj osobi daju osjećaj slobode i snage, jasno je od pamtljivih vremena. Da mogu biti puno više od toga, pa i terapija, postalo je jasno pedesetih godina prošlog stoljeća. Za to je možda ponajviše zaslužna Liz Hartel koja je, unatoč činjenici što je zbog preboljenog poliomijelitisa bila paralizirana ispod koljena, dvaput na ljetnim olimpijskim igrama doživjela osobni trijumf nad vlastitim hendikepom. Bilo je to 1952. i 1956. godine kada je Hartel oba puta osvojila srebrnu medalju i još jednom ukazala da nema nesavladivih prepreka. Hartel je i sama pokretala škole za terapijsko jahanje. Koliko je ova metoda rasprostranjena u svijetu svjedoči podatak da Njemačka danas ima više od 300 centara za terapijsko jahanje, a dio zapadnih zemalja pokriva troškove terapijskog jahanja obaveznim zdravstvenim osiguranjem.

Terapijsko jahanje danas je općeprihvaćena terapija za brojne poteškoće u razvoju djece, u svijetu pa i u nas se provodi niz sličnih programa. Svoj centar terapijskog jahanja ima i Rijeka, a da bi dobio izgled kakav danas ima, trebalo je proći, baš kako to i sama terapija nalaže, zahtjevan put.

Komadić rajskog vrta umjesto šikare

Naime, Udruga za terapijsko jahanje "Pegaz" djeluje već 11 godina. U tom je vremenu promijenila svoje sjedište više puta, tražeći adekvatno mjesto na kojem će se djeci s poteškoćama u razvoju omogućiti da savladaju vlastite prepreke. Sadašnje sjedište u Draškoj dolini, čini se, postalo je njihova sigurna luka u kojoj će još dugo djelovati, ne samo u korist djece s poteškoćama u razvoju, već svih koji traže prirodu i oazu mira praktički u centru grada.

Prostor udruge smješten je, naime, između Orehovice i Drage, točno ispod autoceste na terenu površine 18.000 četvornih metara. Prije dolaska "Pegaza" taj je teren bio zapuštena šikara, a danas, zahvaljujući očitom trudu i radu "pegazovaca", sve više postaje nalik komadiću rajskog vrta usred urbanizirane sredine; s voćnjacima, cvijećem, potokom, macama, zečevima, kozama, patkicama i naravno – konjima. Konji bi uskoro mogli začiti izvan ograđenog prostora i prolaziti stazom koja prati Draški potok. Udruga trenutno ima tri konja, no njezina štala predviđa ih pet. Drugim riječima, udruga će se bez sumnje i opravdano širiti dalje, a već sad njezini korisnici

kao što su Domagoj Marušić i Antonio Žunić kroz sportski program za osobe s invaliditetom osvajaju nagrade na domaćim i inozemnim natjecanjima.

Pegaz u zaboravljenoj dolini

A sve je počelo kad je predsjednica udruge, Mirjana Stojnović, defektologinja s dugogodišnjim iskustvom rada s djecom s poteškoćama u razvoju, uočila da je Rijeka jedini veći grad u Hrvatskoj koji nema udruhu za terapijsko jahanje. Zahvaljujući njezinom zalaganju i upornosti "Pegaz" danas slobodno može stajati uz bok svim hrvatskim, ali i inozemnim centrima za terapijsko jahanje.

– Udruge su tada imali Zagreb i Osijek koji su već jako daleko odmakli u ovom segmentu, i bilo je doista čudno da jedna Rijeka koja je bila prva u mnogim sličnim programima nema ovakvu udruhu. Zajedno s roditeljima pokrenuli smo inicijativu i 2001. godine udruga je počela s radom – kaže Stojnović.

Ime mitološkog konja udruzi su dali roditelji i nisu pogriješili. Dovoljan je jedan pogled na skrovitu i danas prilično zaboravljenu Drašku dolinu u kojoj izvire Draški potok pa da podsjeti na izvor koji je mitološki Pegaz stvorio udarcem kopita, a rad i skrb prema djeci koja jahanjem prevladavaju barijere i postižu osobne uspjehe podsjeća na snagu, mudrost i čistoću srca koja je krilatog konja podizala do Olimpa.

Ovdje dolaze djeca s raznim poremećajima, trenutačno najviše djeca s cerebralnom paralizom i autizmom, no prema riječima Mirjane Stojnović indikacije za terapijsko jahanje u djece su razne.

– Sve bi se mogle obuhvatiti nazivom teškoće u razvoju različitih stupnjeva i vrsta, a jedino što je bitno je da ne postoje kontraindikacije poput, primjerice, epilepsije – objašnjava Stojnović dodajući pritom da je prostor "Pegaza" otvoren za sve posjetitelje, a u tom smjeru ide i Mala pedagoška farma namijenjena svima malim posjetiteljima koji ovdje mogu uživati u prirodi i okušati se u jahanju.

Samo prošle godine – 83 korisnika

U program udruge uključene su i riječke ustanove koje organizirano dovode svoje polaznike i štitičnike kojima se ovdje nudi mogućnost napredovanja na fizičkom, psihičkom i socijalnom planu. Kroz takav redovni program udruga osigurava većinu godišnjih sredstava za zapošljavanje svog

stručnog kadra koji izvodi terapijske postupke dok se ostatak osigurava kroz projekte i donacije.

U redovni program Pegaza uključene su skupine Dječjeg vrtića Rijeka za djecu s poteškoćama u razvoju, Osnovna škola "Fran Franković" i njezin odjel za djecu s poremećajem pažnje i hiperaktivnošću (ADHD), Centar za autizam i djeca s motoričkim smetnjama koja pohađaju Osnovnu školu "Gornja Vežica".

Samo prošle godine u program su bila uključena 83 korisnika u dobi od 5 do 30 godina, s najvećim udjelom djece koja boluju od cerebralne paralize i autizma. Udruga "Pegaz" i njezin program djeluju i kao edukativni centar pa ovdje praksu stječu učenici veterinarskog smjera riječke Medicinske škole te studenti riječkog Medicinskog i Učiteljskog fakulteta.

Pedagoški rad s djecom, pomoću konja, usmjeren je na više područja – motoričko, senzoričko, kognitivno, emocionalno, socijalno i komunikacijsko područje. Za svako se dijete izrađuje poseban program, a on se provodi kroz različite vježbe i zadatke. S jednim korisnikom radi dvoje do troje stručnjaka medicinske, rehabilitacijske ili pegaoške struke. Osim konja djeci su na raspolaganju i različiti rekviziti u pedagoškom kutiću.

– Cilj takvog rada je ostvarivanje pozitivnog kontakta i uzajamnog povjerenja s konjem, ali i ostalim životinjama, poticanje senzo-motoričke inteligencije, tjelesnih osjeta i percepcije prostora – ističe Stojnović.

Možda najbolji pokazatelj zadovoljstva ovom metodom je posljednja evaluacija programa gdje je u anketi za roditelje njih 100 posto ispitanika odgovorilo da namjerava nastaviti s programom.

– Činjenica je da mi koji radimo s djecom u pola sata ili sat ne možemo vidjeti njihov napredak jednako kao i njihovi roditelji. Osim njih, napredak primjećuju i liječnici koji sve više preporučuju terapijsko jahanje – pojašnjava Stojnović.

Stojnović program "Pegaza" sažima kao plod struke, razmišljanja i iskustva, a sva dosadašnja iskustva u "Pegazu" mogla bi uskoro izaći i u obliku knjige. Da će Rijeka u terapijskom jahanju ipak na kraju biti prva, svjedoči i podatak da će to biti ujedno i prvi cjeloviti priručnik za terapijsko jahanje u nas. ■■

1 - Terapijsko jahanje danas je općeprihvaćena terapija za brojne poteškoće u razvoju djece – Mirjana Stojnović

2 - U anketi za roditelje 100 posto je ispitanika odgovorilo da namjerava nastaviti s terapijom

Cilj ovakvog rada je ostvarivanje pozitivnog kontakta i uzajamnog povjerenja s konjem, ali i ostalim životinjama, poticanje senzo-motoričke inteligencije, tjelesnih osjeta i percepcije prostora, ističe defektologinja Mirjana Stojnović

Pomoć i iz Europe

Pored pomoći Primorsko-goranske županije, Grada Rijeke i Ministarstva socijalne skrbi i mladih, Udruga "Pegaz" može se pohvaliti i svojim inozemnim partnerima s kojima jačaju svoju educiranost, ali i kapacitete. Tako je uz pomoć europskog projekta IPA 2 "Pegaz" osigurao 193 tisuće eura koje će biti uložene u izgradnju upravne zgrade s dnevnim boravkom i popratnim prostorima te bungalovima za smještaj djece koji će biti otvoreni već ovog ljeta. "Pegaz" usko surađuje sa stručnjacima iz Slovenije, a kroz fundaciju "Nazaj na konja" educiraju se stručnjaci u terapijskom jahanju.

Razgovarala: Slavica KLEVA
Foto: Arhiva ZIP

Moj životni moto je uvijek ići dalje, voljeti, a pjevat ću dok u meni bude bilo i ono malo zrno snage i dok me god publika bude željela. Jer na koncu, moja publika je zapravo moj početak i kraj. Kada i ako ne bude više pljeska, ako ne osjetim one vibracije koje se uzajamno vraćaju na sceni, neće biti ni mene, piše između ostalog o sebi glazbena diva Radojka Šverko, no čini se da je zapravo u tih nekoliko rečenica sumirala svoju životnu filozofiju.

Tiha, samozatajna, raskošnog volumena i boje glasa, glazbena diva Radojka Šverko ima iza sebe nebrojene festivale, nastupe, nagrade u zemlji i inozemstvu. Od rane mladosti pjeva, a 1969. godine kada je bajku pretvorila u javu i u Španjolskoj zajedno sa skladateljem Alfijem Kabiljom požnjela uspjeh i slavu, Radojka Šverko ne silazi s pjevačkog trona.

Sudjeluje i pobjeđuje na brojnim domaćim festivalima (Splitski, Zagrebački festival, Melodije Istre i Kvarnera, Krapinski festival, Dalmatinske šansone Šibenik), i uz to Šverko gradi uspješnu pjevačku karijeru i na filmu i u kazalištu. U ulozi Jane nastupa u rock operi Gubec-Beg redatelja Vlade Štefančića, a potom pjeva rolu Nere u rock operi Grička vještica, potom u mjuziklu Jadnici, a u ulozi Karoline briljira u rock operi Karolina Riječka. Uz proslavljenog glumca Radu Šerbedžiju glumi u filmu "Bravo maestro" redatelja Rajka Grlića. Radojka Šverko često izvodi sakralni program u crkvenim prostorima u pratnji orgulja, zborova i komornih orkestrara. Između ostalih, izvodi skladbe Bacha, Gounoda, Schuberta, Verdija, Mozarta, te gospel. Radojka Šverko pojavljuje se i kao interpret svečane pjesme Primorsko-goranske Županije.

Sredinom listopada prošle godine koncertom pod nazivom "Hrvatske dive" održanim u koncertnoj dvorani Vatroslava Lisinskog započela je zajednička koncertna turneja Radojke Šverko, Gabi Novak i Tereze Kesovije.

Očito, publika i ja volimo se trajno, iako nikad nisam imala "pogon" iza sebe koji će osmišljavati i pripremati teren za izdavanje nekog novog materijala ili dizati medijsku prašinu

1

KADA STE ODLUČILI BAVITI SE PJEVANJEM? JE LI NETKO "KRIV" ZA TAJ VAŠ ODABIR I NADASVE USPJEŠNU PJEVAČKU KARIJERU?

- Od djetinjstva sam se glazbom obogaćivala i s njom se družila, isprva kao članica školskog zbora u osnovnoj školi u Buzetu kojim je ravnao prof. Branko Jirasek. On nas je na najljepši način educirao i približio nam i svijet klasične glazbe, a kasnije i Beatlesa.

Očito je moj talent bio presudan da mi se kao članici školskog zbora povjeri izvođenje solo dionica, čime mi je bila ukazana velika čast.

Iz ovoga je razvidno da se u ono vrijeme promaknuće trebalo zaslužiti i da se napredovanje trebalo opravdati talentom, trudom i radom.

To što se danas bavim pjevanjem nije rezultat donesene odluke, nego jednostavno jedan logičan slijed, rezultat mog obrazovanja od najranijeg djetinjstva i iskrena potreba mene kao umjetnika da se izražavam kao vokalna solistica.

Još kao članici školskog zbora u Buzetu povjereno mi je izvođenje solo dionica. Netko je prepoznao moj talent, i to što se danas bavim pjevanjem nije rezultat donesene odluke, nego jednostavno jedan logičan slijed, rezultat mog obrazovanja od najranijeg djetinjstva i iskrena potreba mene kao umjetnika da se izražavam kao vokalna solistica

ZA TAKO DUGO TRAJANJE NA GLAZBENOJ SCENI, USPJEŠNU KOMUNIKACIJU S PUBLIKOM, ŠTO JE PREMA VAŠEM MIŠLJENJU PRESUDNO? KADA STE BIRALI ŠTO ĆETE PJEVATI NA KOGA STE MISLILI, NA SEBE ILI ONE KOJI ĆE VAS SLUŠATI?

- Prije svega, htjela bih reći da sam odvijek zahvalna na tome što je u toj masi talenata izbor pao na mene i što mi je to odredilo put prema karijeri koja traje već 45 godina. To bi trebalo značiti da sam predano radila i da se publika i ja volimo trajno, iako nisam imala "pogon" iza sebe koji će osmišljavati i pravovremeno pripremati teren za izdavanje nekog novog materijala ili dizati prašinu u medijima kada bih postigla neki uspjeh bilo na domaćem ili inozemnom festivalu. Takvo što je bilo rezervirano za neke druge ljude.

Kod odabira skladbi za snimanje, najprije sam mislila na autore tekstova i glazbe, te aranžere. Često zapravo nisam ni razmišljala, nego bih jednostavno pjesmu prihvatila, naučila, snimila i to bi onda postalo moje jer sam sve što sam interpretirala obojala nekim svojim bojama, ulažući više ili manje emocija, ali mislim da su glazba, tekst i aranžman podloga za interpretaciju. Publika sve to prepoznala.

2

3

Karijera koja traje već 45 godina

pitanja

5

ČAKAVŠTINA, KNJIŽEVNI HRVATSKI, ENGLESKI, NA SVIM JEZICIMA USPIJETE IZRAZITI EMOCIJU, NA KOJEM VI POSEBNO VOLITE PJEVATI?

- Svaki jezik ima neku svoju draž. Imala sam sreću da sam zahvaljujući svome sluhu naučila nekoliko stranih jezika (talijanski, engleski, španjolski, ruski). Snimala sam još i na francuskom i njemačkom iako ih nisam učila, lomeći jezik kako bih bila razumljiva. Sve se može kada imate dobre učitelje. Također su mi draga i naša narječja i naši dijalekti, pa sam stoga drage volje pjevala i na čakavštini i na kajkavštini.

ŠTO BISTE, KADA BI BILO MOGUĆE, U SVOJOJ BOGATOJ KARIJERI EVENTUALNO PROMIJENILI I IMALI NEŠTO ŠTO VAM JE OSTALO NEISPUNJENA ŽELJA?

- Ne bih ništa mijenjala niti bi to bilo moguće. Moj život je jednostavno spleten od tuge i veselja, uspona i padova. Moj se život ne razlikuje mnogo od života drugih ljudi. Razlika je u tome što su mene obasjavali reflektori dok su drugi pridonosili društvu radeći neke druge poslove.

Kao i sve druge djevojčice, kao mala sam imala snove i želje. Mnogo toga se ostvarilo, ali ja sam odavno prestala sanjati i priželjkivati.

4

ŠTO BISTE PORUČILI SVOJIM MLAĐIM KOLEGICAMA?

- Savjet koji bih dala mlađim kolegicama ili onima koje su tek na putu da to postanu one vjerojatno ne bi prihvatile. Dok sam ja gradila svoju karijeru trošeći svoje glasnice i pluća zakopčana do grla, danas se sve više šapće u mikrofon uz dekolte do pupka. Osim toga, danas živimo u vremenu instant zvijezda, pa bi bilo suvišno savjetovati im da rade na svom glasu, da se obrazuju i tome slično.

Villa Sandi
 Čavle 231, 51219 Čavle
 Tel. 051/224-994
 www.villasandi.hr

U centru Čavli
 dominira
 ljubičasti
 obiteljski pan-
 sion

Vlasnici Sandi i Sandi s osobljem kuhinje

Poštovani,
 Uočila sam da je magazin "Zeleno i plavo" izvrstan! I posljednji broj to mi je definitivno potvrdio. Dobri i nas-
 dasve tematski zanimljivi članci, smis-
 leno vođeni intervjui sa zanimljivim
 odabirom sugovornika te fenomenalne
 fotografije stvaraju dojam kvalitetnog
 proizvoda.

Imam potrebu da Vam čestitam na iz-
 vrsnoj publikaciji.

S poštovanjem,
 Vanja Pavlovec, voditeljica
 HRVATSKA MATICA ISELJENIKA
 PODRUŽNICA RIJEKA

Poštovani,
 videli smo vaš oglas za nabavku
 usluga štampanja i zainteresovani smo
 za učešće. Da li je moguće da nam
 pošaljete tehničke uslove konkursa
 (format magazina, tiraž i vrstu pa-
 pira) ili ako je moguće kompletnu
 konkursnu dokumentaciju.

S poštovanjem
 Ivan Miladinović, komercijalista
 GPK Štamparija Borba Beograd

Poštovani,
 Zahvaljujemo Vam na primjerku
 časopisa "Zeleno i Plavo".

Srdačan pozdrav
 Abdulwahed Abdulwahid, dipl.ing
 Honorary Consul of Syrian Arab Re-
 public in Republic of Croatia
 Syrian Consulate

Štovane dame i gospodo,
 već otprilike pola godine redovno
 primam Vaš magazin. Kao rođeni
 Riječanin koji već 35 godina boravi u
 inozemstvu veselim se svakom novom
 broju. Vaš magazin je vrlo kvalitetan (i
 prije sam ga povremeno čitao za moj-
 jih boravaka u Rijeci) s tendencijom
 daljnjeg poboljšanja kvalitete.

Često neke Vaše članke pokazem i
 prevedem mojim njemačkim prijatelji-
 ma (uključivši one iz prošlosti, kao
 npr. dokument njemačkog zločina u
 Lipi).

"Zeleno i plavo" je zaista nit koja me
 veže s Domovinom i nadam se da će
 tako ostati i u budućnosti.

Srdačan pozdrav
 Vitomir Markota
 Taubenmarkt 1 83278 Traunstein
 BR Deutschland

P.S. Na kraju jedna molba - ukoliko
 Vam je to moguće i ako u Vašoj arhivi
 slučajno imate Vaš treći broj magazina
 s naslovom "Podzemni svijet PGŽ"
 molio bih Vas da mi ga pošaljete, jer
 me speleologija, posebno u našem kra-
 ju, jako zanima. Još jednom puno hvala
 na svemu!

Poštovani!
 U ambulanti u čekaoni bio je Vaš
 magazin "Zeleno-plavo" i prvi puta
 sam ga prolistala. Lijepo i kvalitetno
 je obrađen - a najviše me iznena-
 dilo da ga mogu dobivati besplatno.
 Penzionerka sam s malom penzijom
 i to je prva stvar da mogu dobivati
 besplatno.

S poštovanjem i očekujem novi broj
 Franka Kalebić
 A. Cesarca 31
 51521 Punat

Poštovanje,
 uprava Primorsko-goranske županije
 hvala na pošiljki županijskog maga-
 zina. Moj omiljeni list. Ja Matija Pupić
 rođen sam u Zdihovu u Gorskom
 kotaru na Lujzinskoj cesti. Šaljem
 vam ovu pjesmicu. Pokušao sam nešto
 napisati o domovini.

Gorsko dolinska
 Otocima Jadrana,
 Hrvatska Croatia
 Domovino Voljena

Hrvatske pokrajine
 Županijom zavičaja
 Raširenih krila
 Lebdi Croatia.

Gorjem rijekama
 Brda i doline,
 Na more i gorje
 Ljetnih odmora

Plovi Jadrolinija
 Leti Air Croatia
 Putevi nas vode
 Domovinom Hrvatske.

Matija Pupić 4261 Preston Trail,
 Mississauga, Canada

Kad oba supružnika imaju isto ime, a baš je
 takav slučaj u obitelji Cvečić, onda im se lako
 dogovoriti kako nazvati svoj obiteljski pansion.
 Villa Sandi smjestila se gotovo u centru Čavli,
 dominira okolicom svojom pojavom ljubičaste
 boje, a iz imena nije teško zaključiti da su joj
 vlasnici – Sandi i Sandi. Suprug Sandi dvadesetak
 godina je "pekao" zanat u mnogim ugostiteljskim
 objektima širom Županije, a supruga Sandi,
 djevojačkog prezimena Bujan, koje je zadržala
 uz muževa kako bi se ipak na papiru razlikovala
 od njega, nastavlja gotovo polustoljetnu tradiciju
 svojih roditelja i njihovog restorana Villa Mira u
 Kastvu.

Villa Sandi otvorena je u studenom 2010.
 godine i već je ubilježena na značajnome mjestu
 na karti županijske turističke i gastronomske
 ponude. Svojim gostima nudi devet dvokrevetnih
 i jednu obiteljsku sobu, a posjećuju ih turisti iz
 doslovno cijelog svijeta budući da se kapaciteti
 pune najviše preko interneta. Tako su u pansionu
 Cvečićevih, među ostalima, boravili za naše
 prilike "egzotični" turisti, iz Južnoafričke
 Republike, Australije, Trinidada i Tobaga,
 Argentine, Japana, Kine, Kanade, SAD-a, Obale
 Bjelokosti, Latvije.

– Suradujemo i s turističkim agencijama iz
 Rijeke i okolice, pa nam često dolaze sudionici
 raznih priredbi koje se održavaju u blizini, poput
 maratona Homo si teć, nedavnih međunarodnih
 relija, maškara, zametskog rukometnog turnira,
 Porina, talent showa, govore vlasnici Ville Sandi.

Restoran ima 65 mjesta u zatvorenom prostoru,
 tu su i dvije velike terase, a kultivirani okoliš s
 mediteranskim raslinjem i fontanama idealno
 je okruženje za vjenčanja, proslave rođdana,
 godišnjica, krštenja, pričesti, krizmi. A hrana?
 Hrana u Villi Sandi je posebna priča. Naglasak
 je stavljen prije svega na domaće namirnice, s
 "kontroliranim porijeklom".

– Imamo vlastiti vrt u kojemu uzgajamo svo
 sezonsko povrće, poput salate, rige, radića,
 blitve, graška, špinata, pomidora, tikvica. Imamo
 nekoliko stabala jabuka, krušaka, trešanja i oraha,
 radimo domaće džem, a do dugo u zimu imamo
 domaćih jabuka za štrudele i pite. Kad recimo
 Talijan vidi kuhara kako ide u vrt nabrati rigu, on
 je izvan sebe, slikovito će Sandi i Sandi.

Dodaju da je kod njih i brašno domaće, i
 pšenično, i kukuruzno, iz jedinog riječnog mlina
 na Grobnišćini u Martinovu Selu, "kod barba
 Brunota". Vrsni kuhari od tog brašna spravljaju
 vrhunske raviole, njoki, pašte, domaće kruščiće,
 integralne palačinke i pravu grobničku palentu
 kompiricu. Ponuda restorana je vrlo široka, gosti
 mogu uživati u mesu, divljači, ribi, škampima, ali
 i šparogama, vrganjima, grobničkom siru i skutu,
 pršutu i zarebrniku. Prate se moderni trendovi
 u gastronomiji, no ne zaboravlja se "nonina
 kuhinja", pa se tako uz ostala tradicionalna jela
 nude i prave domaće maneštre i gulaši. Ono što je
 vrlo važno je da u Villi Sandi mogu bez problema
 jesti i ljudi sa zdravstvenim problemima poput
 celijakije, dijabetesa ili bolesti bubrega.

Recept

Domaći ravioli sa zarebrnikom u umaku od vina i grobničkih trava

Tijesto: 10 dkg glatkog brašna,
 10 dkg integralnog brašna iz
 Gašparovog mlina u Martinovu
 Selu, 0,02 dcl ulja, 2 cijela jaja,
 prstohvat soli

Punjenje za raviole: grobnički
 sir – ovčji, grobnički sir – kravlji,
 gauda, gorgonzola, parmezan

U tijesto oblikovano u krugove
 puni se smjesa od pet vrsta sira.
 Tijesto se preklopi i oblikuje
 kalupom za raviole ili vilicom. Sve
 se prelije domaćim zarebrnikom
 u umaku od vrbničke žlahtine i
 aromatičnih grobničkih trava.

Županijski upravni odjeli:

Ured Županije
Adamićeva 10/V, Rijeka
T ++385 51 351 612
F ++385 51 351 613
ured.zupanije@pgz.hr
skupstina@pgz.hr
početnik: Branko Škrobonja

Ured unutarnje revizije
Adamićeva 10/III, Rijeka
T ++385 51 351 642
F ++385 51 351 643
unutarnja.revizija@pgz.hr
predstojnica: Melita Raukar

Upravni odjel za pomorstvo, promet i turizam
Slogin kula 2/II
T ++385 51 351-260
F ++385 51 351-263
gospodarstvo@pgz.hr
početnik: Berislav Tulić

Upravni odjel za gospodarstvo i poduzetništvo
Slogin kula 2/III
T ++385 51 351 952
F ++385 51 351 953
pomorstvo@pgz.hr
početnik: Gerhard Lempj

Upravni odjel za proračun, financije i nabavu
Slogin kula 2/IV
T ++385 51 351 672
F ++385 51 351 673
proracun@pgz.hr
financije@pgz.hr
početnica: Bosiljka Kalčić

Upravni odjel za obrazovanje, kulturu i sport
Slogin kula 2/I
T ++385 51 351 882
F ++385 51 351 883
skolstvo@pgz.hr
društvene.djelatnosti@pgz.hr
početnica: mr. sc. Jasna Blažević

Upravni odjel za imovinu i zajedničke poslove
Slogin kula 2/V
T ++385 51 351 822
F ++385 51 351 803
imovina@pgz.hr
početnica: Branka Ivandić

Upravni odjel za zdravstvenu zaštitu i socijalnu skrb
Slogin kula 2/VI
T ++385 51 351 922
F ++385 51 351 923
zdravstvo@pgz.hr
socijalna.skrb@pgz.hr
početnica: doc. dr. sc. Đullija Malatestinić

Upravni odjel za graditeljstvo i zaštitu okoliša
Riva 10/I, Rijeka
T ++385 51 351 202
F ++385 51 351 203
graditeljstvo@pgz.hr
početnica: dr. sc. Koraljka Vahtar-Jurković

Upravni odjel za regionalni razvoj i infrastrukturu
Adamićeva 10/III
T ++385 51 351 604
F ++385 52 351 643
razvoj@pgz.hr
početnik: dr. sc. Ljudevit Krpan

Ustanove u kulturi i javne ustanove PGŽ

Pomorski i povijesni muzej Hrvatskog primorja
Muzejski trg 1, 51000 Rijeka
Ravnateljica:
Margita Cvjetinović Starac
T: ++385 51 213-578, 335-772
F: ++385 51 213-578
pomorski-povijesni-muzej@ri.htnet.hr

Prirodoslovni muzej Rijeka
Lorenzov prolaz 1, 51000 Rijeka
Ravnatelj:
Marin Kirinčić
T: ++385 51 553-669
F: ++385 51 553-669
info@prirodoslovni.com
www.prirodoslovni.com

Ustanova Ivan Matetić Ronjgov
Ronjgi 1, 51516 Viškovo
Ravnatelj: Darko Cargonja
T: ++385 51 257-340
F: ++385 51 503-790
ustanova@ri.t-com.hr
www.ustanova-ronjgov.hr

Javna ustanova Priroda
Ustanova za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode u PGŽ
Grivica 4, 51000 Rijeka
Ravnateljica: Sonja Šišić
T: 00385-51-352-400
F: 00385-51-352-401
info@ju-priroda.hr
www.ju-priroda.hr

Javna ustanova Zavod za prostorno uređenje Primorsko-goranske županije
Splitska 2/II, Rijeka
Ravnatelj:
prof. dr. sc. Mladen Črnjar
T: ++385 51 351 772
F: ++385 51 212 436
zavod@pgz.hr
www.zavod.pgz.hr

DOBITNICI NAGRADNE KRIŽALJKE IZ 28. BROJA ZIP-A

(pristiglo 346 koverti, dopisnica i razglednica)

Ručak/večere za dvije osobe u restoranu-konobi „Nada“ u Vrbniku

Ines Džidara
Basaričekova 44
51 260 Crikvenica
Argea Škoda
Daniela Godine 5
51 000 Rijeka
Ferdinanda Mujkanović
Strossmayerova 24
51 000 Rijeka

Poklon bon za kupnju eko-proizvoda u zadruzi „Zeleno i plavo“

Davor Grgurić
Sajmišna 23
51 300 Delnice
Mariella Hrelja
Njivi 8
51 215 Kastav
Goran Rubčić
Radetići 7
51 211 Matulji

Monografija Petra Trinajstića „Primorsko-goranska županija“

Suzana Bistričić
Meja Gaj 159A
51 226 Hreljin
Vlado Mirković
Žarka Pezelja 16
51 221 Kostrena
Nikola Rupčić
Saršoni 85
51 216 Viškovo

Foto-monografija Ivica Tomića „Rijeka svijeta bez photoshopa“

Ivan Črnjanić
Rukavac 71
51 211 Matulji
Nelly Mlinarić
Dobriše Cesarica 16
51 000 Rijeka
Branko Petrović
Andrije Peruća 10
51 000 Rijeka

Monografija 138. brigade HV „Goranski risovi“

Ivica Kvaternik
Velike Drage 2
51 312 Brod Moravice
Zvonimir Pajnić
Braće Zagar 12
51 307 Prezid
Vanda Škalamera
Brseč 26
51 418 Brseč

Knjiga Josipa Deželjina „Rab kroz stoljeća“

Miroslav Butorac
Korzo hrvatskih branitelja 21
51 250 Novi Vinodolski
Zlata Modrušan-Mozetić
Laginijina 10
51 000 Rijeka

Josip Zoretić
Škrijevo 128
51 223 Škrijevo
Knjiga Vjenceslava Cenčića „Ivan Krajačić Stevo“

Elvira Ban
Jelićeva 13
51 000 Rijeka
Marinko Badurina
Miroši 1A
51 244 Grižane
Mirjana Kezele
Goranska 3
51 311 Skrad

Mira Frančišković
Omladinska 9
51 222 Bakar
Katarina Petrina
Saršoni 85
51 216 Viškovo
Ivana Polić
Podhum 305/4
51 218 Dražice
Ksenija Salamić
M.Čurbega 3/3
51 000 Rijeka

Marija Stipančević
Matići 2-B
51 264 Jadranovo

Knjiga Theodora de Canziana „Morčić“

Angela Gallat
Giuseppe Carabino 1
51 000 Rijeka
Božica Novaković
Kralja Tomislava 13
51 326 Vrbovsko
Blaženka Rudan
Laginijina 6
51 000 Rijeka

Marija Smiljanić
Podfara 8
51 262 Kraljevica
Josip Štajner
Liburnijska 46
51 414 Ičići

CD klope „Nevera“

Radojka Jušić
Stari grad 1
51 211 Matulji
Dinka Kruljić
Kralja Tomislava 13
51 301 Brod na Kupi
Darinka Martinić
Veprinac – Zagrad 17
51 414 Ičići

Nada Matulić
Senjska 168
51 222 Bakar
Blanka Pavešić
Stara cesta 6
47 300 Ogulin
Filip Petrović
Ivana Matrjana 11
51 000 Rijeka

Đurđica Polić
Zulejkina 5
47 300 Ogulin
Jelena Seršić
Kricin 16
51 523 Baška
Zorica Tomac
Augusta Šenoa 2
51 300 Delnice

Jerolim Žmikić
Bartula Kašića 22
51 000 Rijeka

Rješenja traženih pojmova i vašu adresu (najjeftinije na dopisnici), pošaljite (ili osobno donesite) do 22. studenoga 2012. g na adresu:
Primorsko-goranska županija, Magazin „Zeleno i plavo“ (za nagradnu križaljku), Adamićeva 10, 51000 Rijeka
Izvlačenje dobitnika bit će 22. studenoga 2012. g na Kanalu RI u emisiji „Od mora do gorja – Županijske teme“, a rezultate objavljujemo u sljedećem broju.

Rješenja traženih pojmova iz prošlog broja:
Hotel u Begovom Razdolju: JASTREB; poznati biatlonac iz Mrkoplja: JAKOV FAK; spomenik partizanima: MATIĆ POLJANA; strogi rezervat prirode: BIJELE STIJENE; povijesna cesta kroz Mrkopalj: KAROLINA; najveće goransko skijalište: ČELIMBAŠA

Nagrade za točne odgovore iz ove križaljke
3 ručka/večere za dvije osobe u pansionu „Villa Sandi“ u Čavlima
3 poklon bona za kupnju eko-proizvoda u zadruzi „Zeleno i plavo“
3 foto-monografije Petra Trinajstića „Primorsko-goranska županija“
3 foto-monografije Ivica Tomića „Rijeka svijeta bez photoshopa“
3 knjige Vjenceslava Cenčića „Ivan Krajačić Stevo“
5 knjiga „Iz padela naših nona“
10 kompleta novogodišnjih poklona PGŽ
10 CD festivala „Kvarnerić 2012“

AUTOR: ANTRAKS	PARK PRIRODE	ZVANSTVENICI KOJI PROUČAVAJU AMERIČKI JEZIK I KULTURU	NAJLAKŠI METAL (ZNAK LI)	NEARGUMENTIRANO IZNOŠENJE MISLJENJA O KOME (PREN. KATHIMANDU)	DRŽAVA U AZIJI (GLAVNI GRAD)	*TAX REFORM ACT*	ITALIJA	NIKOLA VUJČIĆ	RJEČKI RADUSKI UREDNIK I NOVINAR, PUER	POKOJNA SUPRUGA MIHAILA GORBAČOVA	IMENJAKINJA NOGOMETNOG STRUČNJAKA BARICA	SNOMI, SANJE	NAJČEŠĆE SAHOVSKO OTVARANJE	JAPANSKA VJEŠTINA ARANŽIRANJA CVJECA
TALIJSKI MOTO-CIKLIST, VIŠESTRUKI SVJ. PRVAK														
ODAŠILJAC							CEST. PRIJEVOJ IZMEĐU SENJA I LIKE							
INDONEZUSKI SISAVAC NETOPIR, KALONG								VISOKE STRME STUJENE						
GLUMICA ELENIAK						DJEVOJČICA U "ZEMLJI ČUDESNA"						IVONA BRNELIĆ		
REZIDENCIJA BARACKA OBAME						"AMPER"						PRIJESTOLJE		
IVAN KATALINIĆ			"TONA"										ZEMLIŠTE, TEREN (MN.), POZNATI SENJSKI RATNICI	
STUBIČKI VELIKAŠ, FRANJO			GRČKI BOG PODZEMNOG SVIJETA										MOKRAČA	
ŠIPAK			GRČKI BOG PLODNOSTI (BAHIKO)										BILJKA MAHUNARKA, MOŽE ZAMJENITI MESO	
DJED, NONO													BOJA ZA KOSU, KANA	ULOGA JENNE ELFMAN U TV-SERIJ "I... I GREG"
IVO SERDAR					SLOŽENO SLOVO								KISIK	NATAŠA DANGUBIĆ
MAKLJA, STRUGALJKA (MN.)					PANAMSKI ILI SUESKI								AMERIČKI PJEVAČ, JOHNNY ("I WALK THE LINE")	
GLUMICA LONG						ZMIJOLOVAC							NOVINARKA ETEROVIĆ	
RIMSKI: 1		NOVI ZELAND					TALIJSKI NOGOMETAS, ALBERIGO (IGRAO ZA "MILAN")	TVRĐAVA PONAD SENJA					POKLON	
BILJEG, OZNAKA		SENJSKI PISAC, VJENCESLAV							ŽELJA, ZAHTJEV				KOJE IMA BRKOVE	
									BIVŠI DINAMOVAC, KRASNODAR					
														GRAD U KOJEM SE RADA BURA
ALEN VITASOVIĆ			PLANINA U BIH KOD SARAJEVA										JALUČA KARTA	
VLASNIK JEDNOG UGOSTITELJSKOG OBJEKTA			"VOLT-AMPER"										IGOR ČAGALJ	
SLJEDBENIK CABETOVE UTOPISTIČKE TEORIJE									KOMAD DRVETA ZA UDARANJE (MN.)					
									UGLJIK					
													OKRUVNEN KLIP KUKURUZA, OKOMAK, ŠEPURINA	

Tekst: Dragan Ogurlić
 Ilustracija: Vjekoslav Vojo Radoičić

Zrcalo u Ćunskom

Dogodilo se to prije nekih 160 godina u mjestu Ćunskom na Lošinju. Neki pokojni Jadričić, inače poznat kao naivan seljak koji nikad nije bio dalje od svog mjesta, kao i mnogi njegovi susjedi, pošao je jednog dana u Lošinj s mijehom ulja na leđima, da bi to ulje prodao i nabavio nešto za kuću, jer približavao se Božić.

Kad je ulje rasprodao, uputio se kući. Na tržnici kod "štarca" opazio je masu ljudi oko nekog furlanskog "čarlatana" koji je prodavao razne stvarčice. Među mnogim fraškarijama prodavao je i mala zrcala.

Toni, tako se zvao naš seljak, nije nikad dotad vidio zrcalo. Uzeo je zrcalo u ruke i u njem se pogledao. Ali jao! U zrcalu je opazio sliku svog pokojnog oca. Zapravo, vidio je sebe, ali je mislio da je to lik njegova oca. Kupio je to zrcalo i uputio se kući. Cijelim je putem plakao i cjelivao sliku svog oca, govoreći:

- Brižni moj ćaćo, recite mi će van fali misa il' kalvarij? Recite mi, ćaćo moj, kako živite tamo gore?

Tako je Toni žalostan govorio, a kad god bi pogledao u zrcalo, vidio bi kako se i njegovu ocu niz lice liju gorke suze. Kad je stigao kući, predao je ženi novac od prodanog ulja, a o zrcalu joj nije rekao ništa. Sakrio ga je u jedan košić koji je visio na gredi.

***

Jednog jutra, prije nego je Toni pošao u polje, uzeo je već po stoti put zrcalo u ruke i upravo ga cjelivao i plakao, kad naiđe žena.

- Će to, Toni, bušivaš? - oslovi ga Marija.

- A niš, niš, Marija, bušivan pokojnoga ćaću vaf ovom kvadriću.

I kako bi ženu uvjerio da govori istinu, on joj pruži zrcalo u ruke.

Marija pogleda u zrcalo i najednom vrisne:

- Ki vražji ćaćo ti je va'j kvadriću? To je ženina, čuješ, ženina tvoja mantenjuda sku me varaš briznu!

Nastade plač i svađa u kući. Jedan susjed dotrči da ih umiri.

- Vidite, Menigo - rekla je uvrijeđena Tonijeva žena - sku ženinu me vara ta buzdo od muža.

Marko pogleda u zrcalo, ali vidje muškoga u njemu. Doletjele i susjede, pa vidjele sebe. Nasta prepirka između muških i ženskih. Žene daju pravo Mariji, a muški Toniju. Dok su se oni tako prepirali, netko se sjeti da pozove seoskog popa don Ivana, da on riješi zagonetku.

Kad je pop stigao, netko mu od seljana reče:

- Šjor santulo, ovde su stvari sila zagropane, ke mi ne znamo rišit. Ako vaf ov kvadrić gledaju muški, va njemu vide muškoga, a ako ga gledaju žene, vidu na njem ženu. Forši vi ki ste študijali da nam bolje to rastumačite.

Pop tada uzme zrcalo u ruke, pogleda se i počne se čuditi. U zrcalu je vidio sebe... No, da bi susjede ipak umirio, rekao je:

- Ne svađajte se ljudi.

Nit je mladić, nit je diva,

nit je baba, nit je štriga.

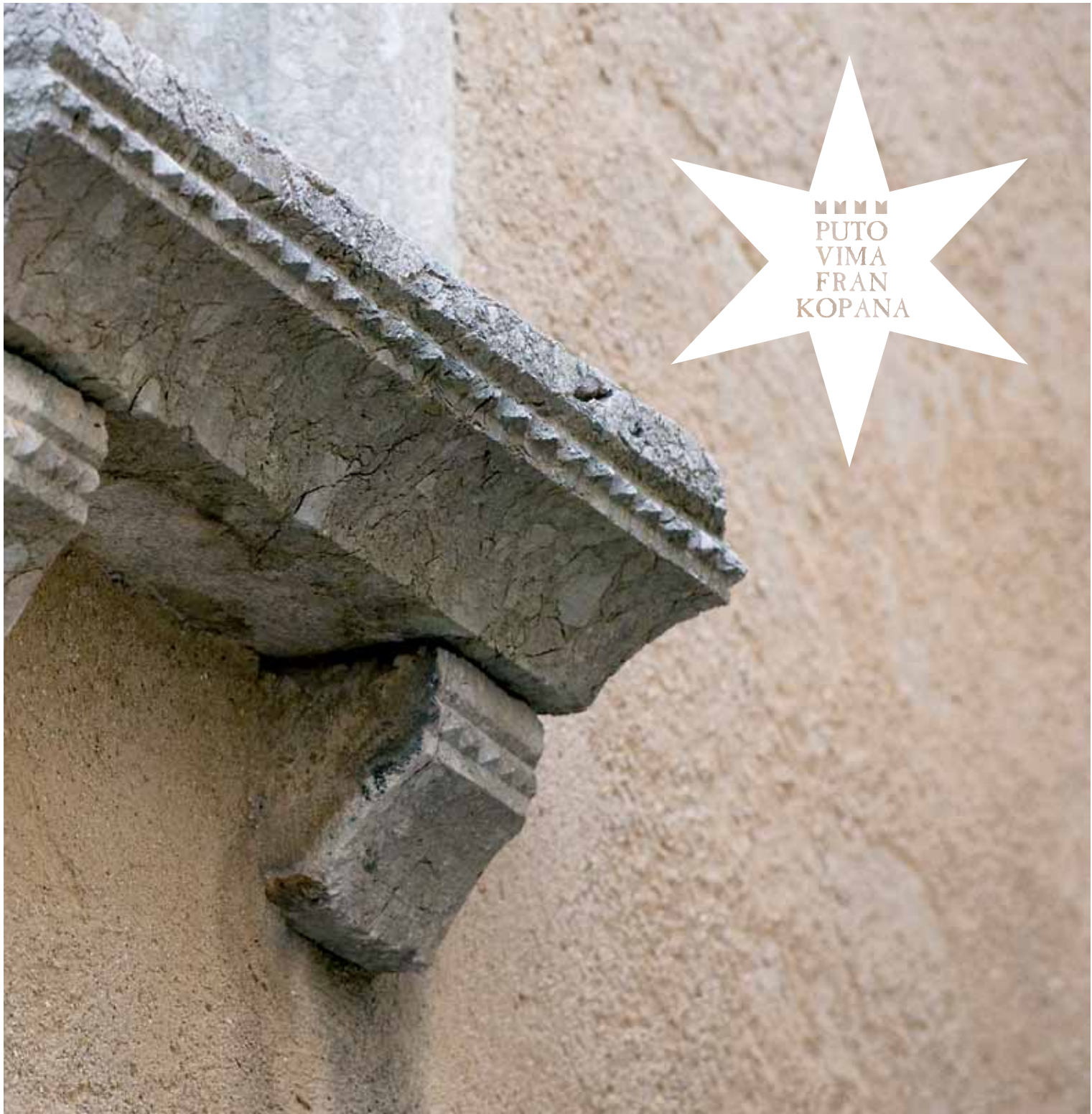
Zapleten je sila grop,

to je samo stari pop!

Ali da ne bi seljaci i u to posumnjali, a njega proglasili neznaicom, i da bi među Tonijem i Marijom prestala prepirka, tresnuo je pop zrcalom u pod i razbio ga u stotinu komadića.

PU
VIMA
FRAN
KOPANA

Vrbnik

Vrbnik je od 12. stoljeća grad Frankopana, glagoljice, sakralnih ansambala, konoba i fortifikacijskih vizura. To je tipično srednjovjekovno naselje, zgusnute urbane strukture, koje se razvilo oko Frankopanskog kaštela.

Prema usmenoj predaji krčki knezovi Frankopani imali su u Vrbniku dvije kuće: Knežev dvor i Baćin dvor.

Knežev dvor, izvorno frankopanska, kasnije podestatova rezidencija, 1841. godine preuređen u školu, a danas je u toj zgradi biblioteka obitelji Vitezić.

Baćin dvor se nalazi u povijesnoj jezgri Vrbnika, a od 1330. do 1343. godine bila je rezidencija kneza Bartola VII. Građevina je u potpunosti izgrađena u kasnogotičkom stilu s brojnim in situ sačuvanim detaljima reprezentativne arhitektonske plastike.

Primorsko - goranska županija
Adamićeva 10
HR - 51000 Rijeka

+385 51 351 600
info@pgz.hr
www.pgz.hr

primorsko
goranska
županija